

กระบวนการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.)
ระหว่าง พ.ศ. 2557-2559

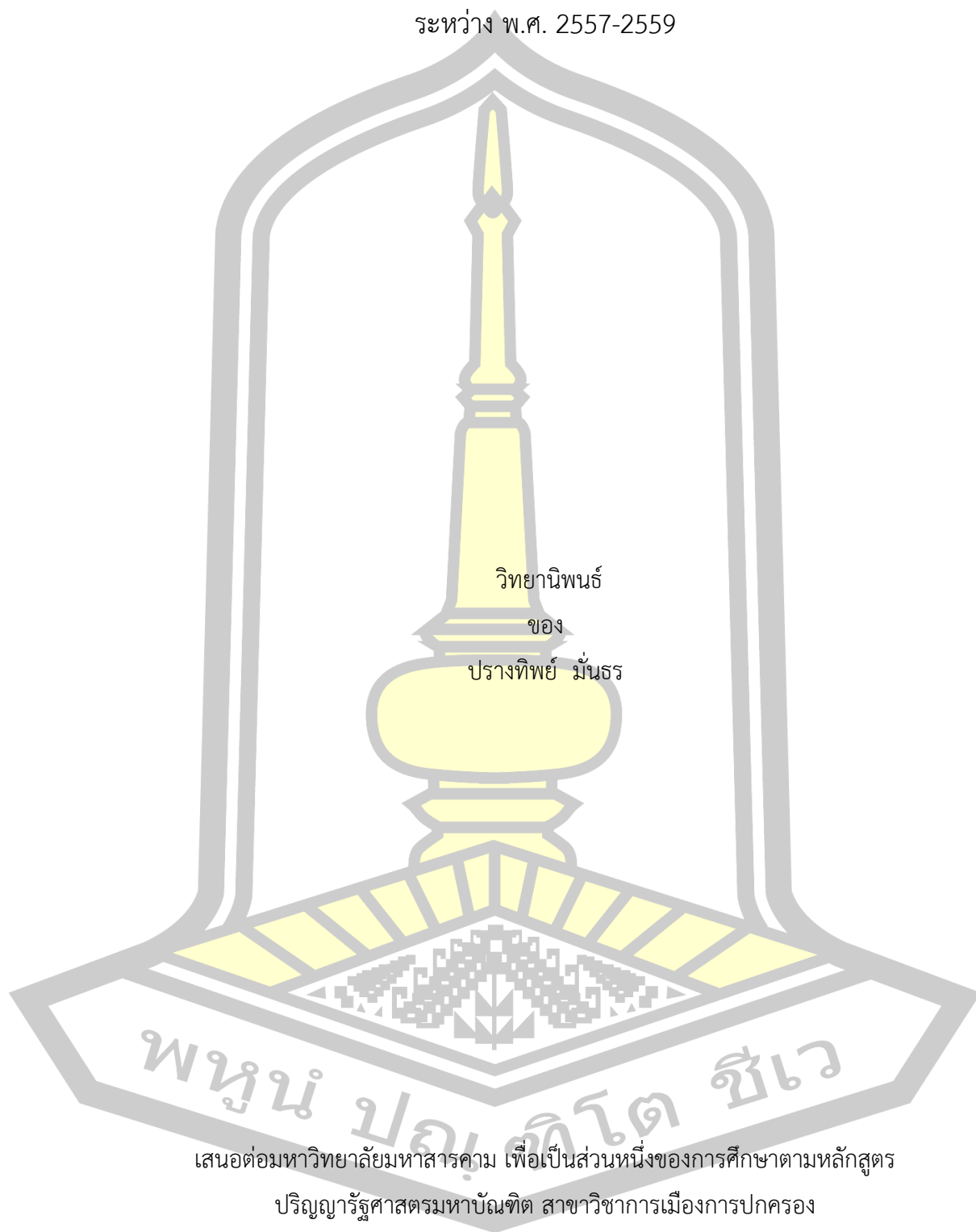
วิทยานิพนธ์
ของ
ปรางทิพย์ มั่นธรร

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง
ปีการศึกษา 2560

สงวนลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

กระบวนการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.)

ระหว่าง พ.ศ. 2557-2559

วิทยานิพนธ์

ของ

ปรางทิพย์ มั่นธรร

พูน ปลอดภัย ชีวะ

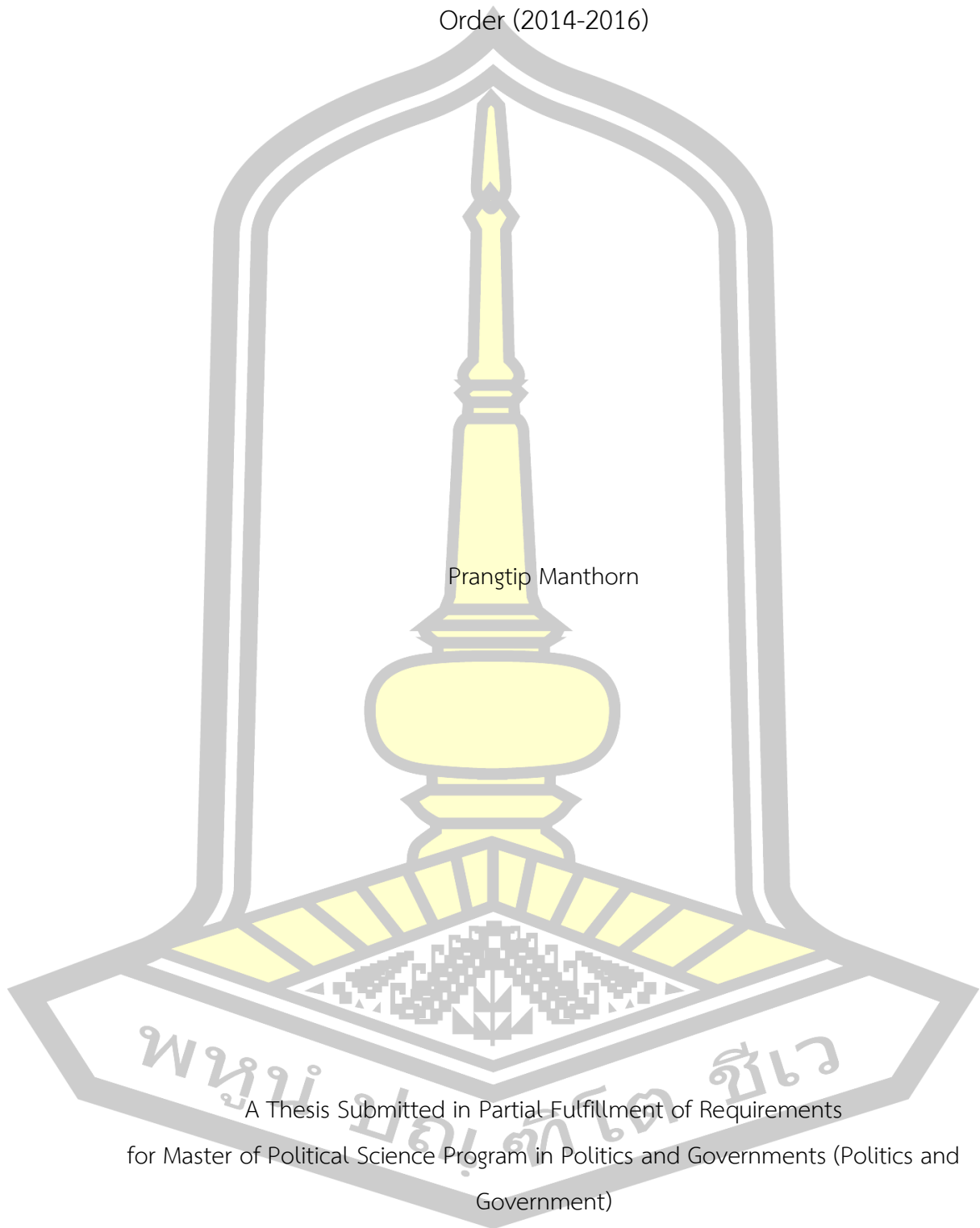
เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง

ปีการศึกษา 2560

สงวนลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

The Making of Political Legitimacy of the National Council for Peace and
Order (2014-2016)

Prangtip Manthorn

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for Master of Political Science Program in Politics and Governments (Politics and
Government)

Academic Year 2017

Copyright of Mahasarakham University

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของนางสาวปรางทิพย์ มั่นธรร
แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
การเมืองการปกครอง ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(ผศ. ดร. วินัย ผลเจริญ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ผศ. ดร. ธรรมนูญ อัครพงศ์พิศักดิ์)

.....กรรมการ

(ผศ. ดร. อลงกรณ์ อรรคแสง)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

(อ. ดร. ทัชชวัฒน์ เหล่าสุวรรณ)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญา รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

.....
(ผศ. เชิงชาญ จงสมชัย)

คณบดีวิทยาลัยการเมืองการปกครอง

.....
(ผศ. ดร. กริสน์ ชัยมูล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วัน.....เดือน.....ปี.....

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ดี เนื่องด้วยความกรุณา ช่วยเหลือ แนะนำ ให้คำปรึกษา ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐกานต์ อัครพงศ์พิศศักดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณนางบุญเยี่ยม มั่นธร นายสนอง มั่นธร นายอภิสิทธิ์ มั่นธร และนางรจนา คำสุจริต ที่คอยช่วยเหลือสนับสนุนทั้งด้านกำลังใจและกำลังใจทรัพย์ด้วยดีตลอดมา ขอขอบคุณบุคคลทั้งสี่ที่อดทนรอคอย ยอมทนความลำบาก เพื่ออยากให้เห็นลูก หลาน และพี่คนนี้ ประสบความสำเร็จในชีวิต การศึกษา ทั้งๆที่บุคคลเหล่านี้ไม่มีโอกาส ยอมเสียสละตนเองเพื่อส่งเสริม สนับสนุน และผลักดัน ให้กับข้าพเจ้ามาทั้งชีวิต ทั้งหมดนี้คือ กำลังใจและแรงผลักดัน ที่ทำให้มีทุกวันนี้ได้

ขอบพระคุณ ป้า, น้า, อา, หลาน และหลายๆ คนที่คอยถามไถ่ ด้วยความห่วงใย ทำให้มีกำลังใจ และมีแรงผลักดันในการเขียนวิทยานิพนธ์เล่มนี้ขึ้นมาได้ และที่สำคัญคือ ขอขอบคุณ ต้อง อีรพงษ์ กันทำ ที่คอยช่วยเหลือในทุก ๆ ด้านจนงานวิจัยชิ้นนี้สำเร็จลุล่วงเป็นอย่างดี ต่อมาคือขอบคุณเพื่อน ๆ พี่ ๆ น้อง ๆ ร่วมรุ่นรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเมืองการปกครอง “ร.ม.9” ทุกคนที่คอยให้กำลังใจกัน ด้วยดีเสมอมา ขอขอบคุณพี่น้องร่วมอุดมการณ์ทุกท่าน ที่คอยเฝ้าดูอยู่อย่างใกล้ชิด คอยเป็นที่ปรึกษา และให้การช่วยเหลือทุกอย่าง ขอขอบคุณเพื่อนทั้งสอง คือ สมสี (เพ็ญศรี ชิตบุตร) และสมหยอง (สงกรานต์ รัตนพลที) ที่คอยให้กำลังใจ ช่วยเหลือ และคอยกระตุ้นในการเขียนงานตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา จนทำให้งานชิ้นนี้เป็นเล่มฉบับสมบูรณ์ได้ และขอบคุณเพื่อนร่วมงานทุกท่านที่คอยให้กำลังใจกันและกันตลอดมา โดยเฉพาะ อ.บุญส่ง บุญทศ ที่คอยสนับสนุน ผลักดัน ให้การช่วยเหลืองานวิจัยในครั้งนี้

กราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วินัย ผลเจริญ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อลงกรณ์ อรรคแสง ที่คอยติดตาม ให้กำลังใจ แนะนำ และผลักดันทำให้มีแรงสู้ในการกลับมาเขียนงานวิจัยอีกครั้ง และส่งผลให้มีวันนี้ได้ วันที่งานวิจัยเสร็จสมบูรณ์

สิ่งสำคัญที่สุดที่จะขาดไปไม่ได้เลยคือบุคคลท่านนี้ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐกานต์ อัครพงศ์พิศศักดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่คอยช่วยแนะนำ คอยให้กำลังใจ คอยติดตาม กำกับ ดูแล อย่างใกล้ชิด ตลอดเวลา และยอมอดทน ยอมเหนื่อย พุ่มเททั้งร่างกายและแรงใจ ยอมเสียสละเวลาอันมีค่าให้กับลูกศิษย์คนนี้ตลอดระยะเวลา 5 ปี ผลักดันให้งานวิจัยสำเร็จเสร็จสมบูรณ์ทุกอย่าง ตลอดจนสำเร็จการศึกษา

ปรางทิพย์ มั่นธร

ชื่อเรื่อง	กระบวนการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ระหว่าง พ.ศ. 2557-2559		
ผู้วิจัย	ปรางทิพย์ มั่นธร		
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อนุรักษ์ศักดิ์ อัครพงศ์พิศักดิ์		
ปริญญา	รัฐศาสตรมหาบัณฑิต	สาขาวิชา	การเมืองการปกครอง
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	ปีการศึกษา	2560

บทคัดย่อ

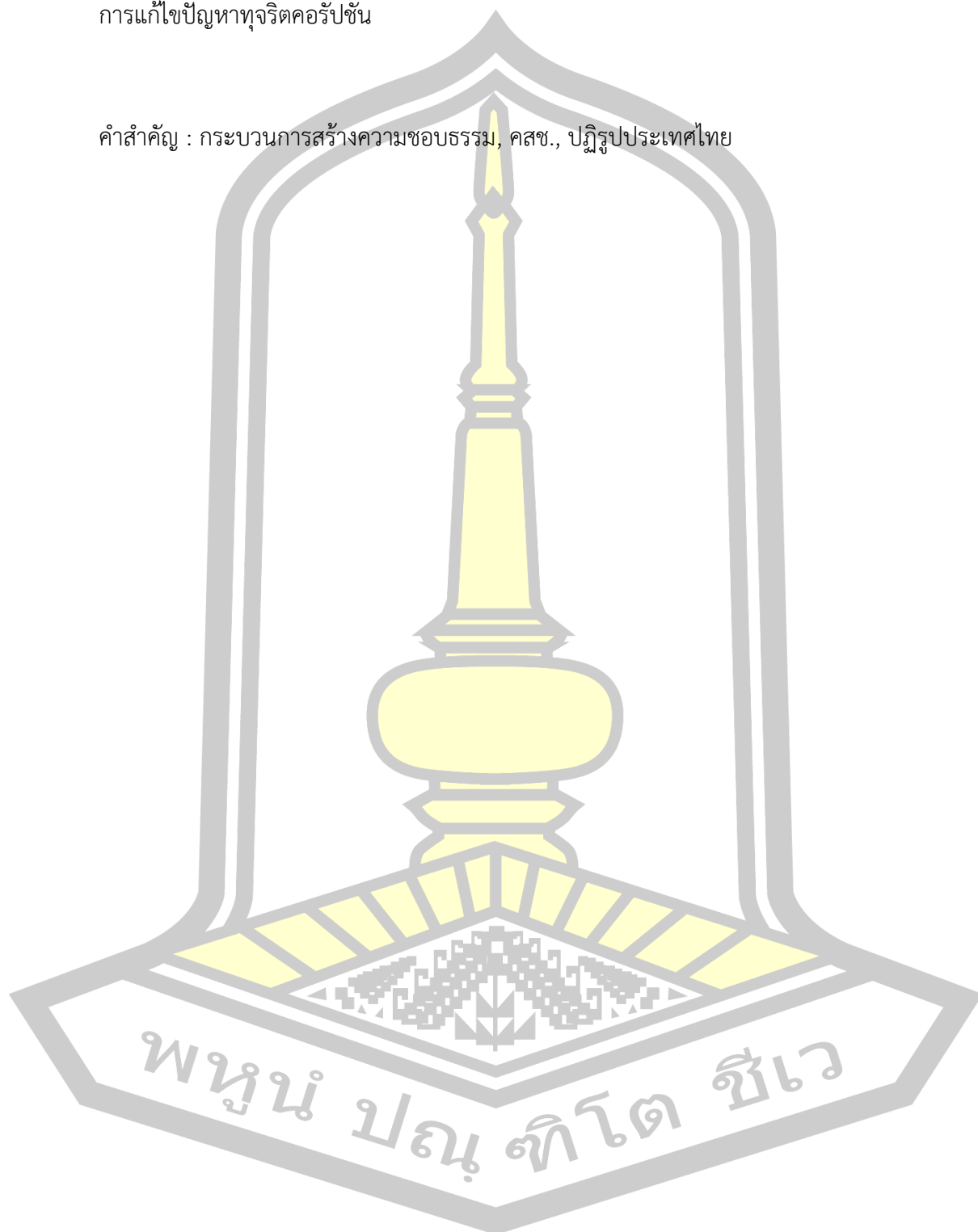
วิทยานิพนธ์ชิ้นนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่ออธิบายว่าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ดำเนินการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองผ่านการอ้างอิงแนวคิด “ปฏิรูปประเทศไทย” อย่างไร ระหว่าง พ.ศ. 2557-2559 และกลุ่มที่คัดค้านและสนับสนุน คสช. มีมุมมองอย่างไรต่อกระบวนการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ผ่านการอ้างอิงแนวคิด “ปฏิรูปประเทศไทย” ระหว่าง พ.ศ. 2557-2559 โดยการศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยผู้ให้ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มคนที่เคยใช้วิธีการในเชิงสัญลักษณ์ เพื่อแสดงความไม่เห็นด้วยกับการรัฐประหารและแนวทางหรือนโยบายของ คสช. จำนวน 7 คน และกลุ่มผู้ที่ให้การสนับสนุนในการทำรัฐประหารและสนับสนุนแนวทางหรือนโยบายของ คสช. จำนวน 7 คน

เมื่อพิจารณาบริบทระหว่าง พ.ศ. 2557-2559 วิทยานิพนธ์ชิ้นนี้เสนอว่า คสช. ได้ใช้เครื่องมือและกลไกรูปแบบต่างๆ ในการสร้างความชอบธรรมต่างออกไปจากคณะรัฐประหารชุดที่ผ่านมา อาทิ การใช้กฎหมายจำนวนมาก ซึ่งรวมถึงการใช้อำนาจเด็ดขาดของหัวหน้า คสช. และ คสช. ในการออกกฎหมาย การใช้กองทัพเป็นกลไกขับเคลื่อนกระบวนการยุติธรรม การอ้างเป้าหมายในการปฏิรูปการเมืองโดยใช้กลไกราชการ การอาศัยบทบาทปัญญาชนนักกฎหมาย ไปจนถึงการใช้กลไกทางอุดมการณ์ เช่น การเผยแพร่ค่านิยม 12 ประการ และวาทกรรม “ปรองดอง”

แม้ว่า คสช. จะใช้กลไกและเครื่องมือที่หลากหลายภายใต้แนวทางปฏิรูปประเทศไทย แต่ผู้วิจัยพบว่า ประชาชนกลุ่มต่าง ๆ มีความเห็นต่างกันอย่างเห็นได้ชัดเกี่ยวกับการสร้างความชอบธรรมของ คสช. โดยกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยกับการเข้ามาบริหารประเทศของ คสช. มองว่า การปฏิรูปประเทศไทยเป็นเพียงกลไกสร้างความชอบธรรมที่ขัดต่อหลักการพื้นฐานทางประชาธิปไตย ขัดต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป และไม่ได้นำไปสู่การปฏิรูปที่แท้จริง ส่วนฝ่ายที่สนับสนุน มองว่า การ

ปฏิรูปประเทศไทยเป็นเรื่องจำเป็น และเป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ในการแก้ไขปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน

คำสำคัญ : กระบวนการสร้างความชอบธรรม, คสช., ปฏิรูปประเทศไทย

TITLE

AUTHOR Prangtip Manthorn

ADVISORS Assistant Professor Nattakant Akarapongpisak , Ph.D.

DEGREE Master of Political Science Program in Politics and Governments **MAJOR** Politics and Government

UNIVERSITY Mahasarakham University **YEAR** 2017

ABSTRACT

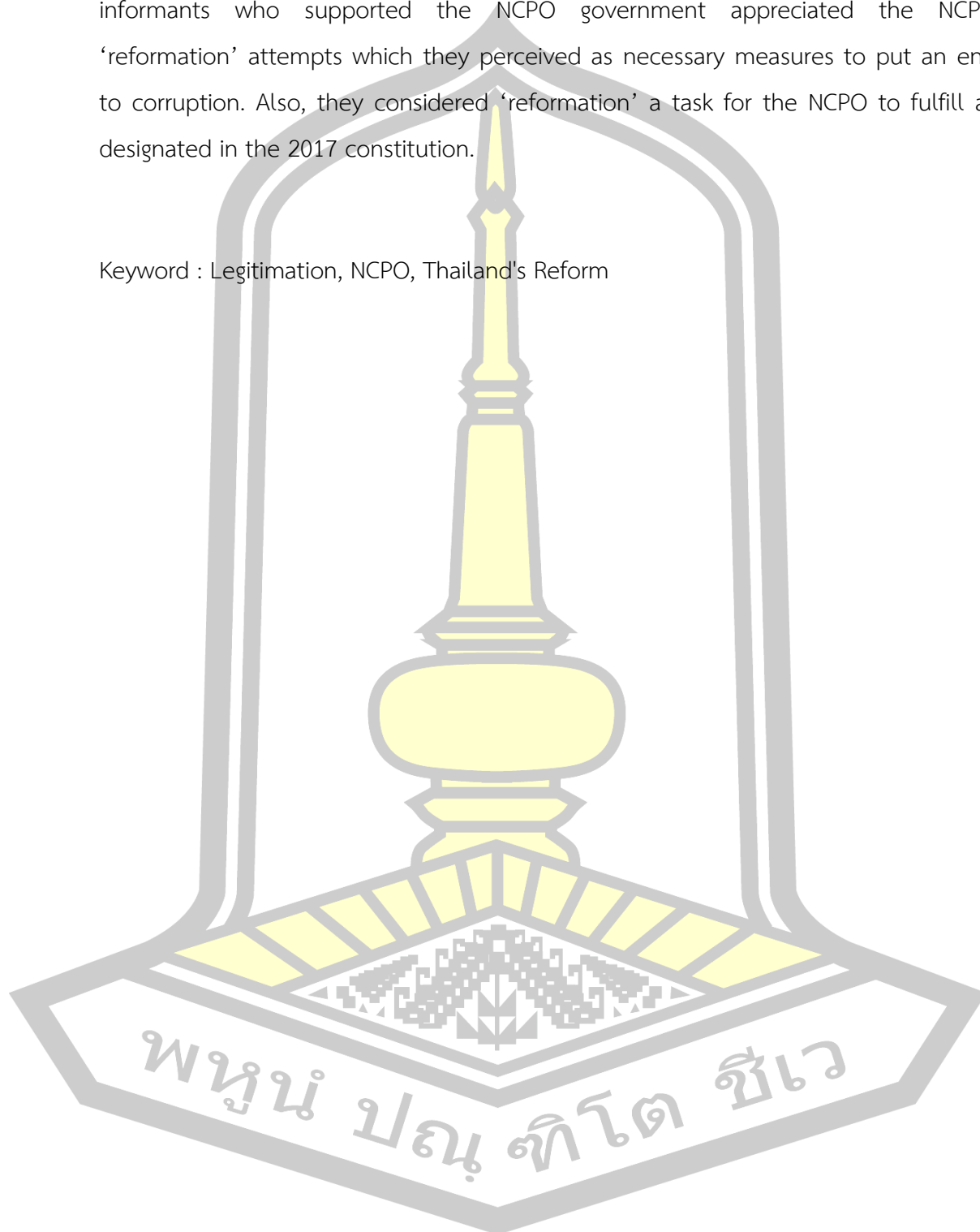
This thesis studies how the National Council for Peace and Order (NCPO) applied the idea of ‘reformation’ for legitimacy-building along the period between 2014 and 2017, and how the NCPO's opposition and supporters perceived the phenomenon. In-depth interviews are conducted with two groups of informants. Seven of them were involved in protests against the NCPO. The others supported the coup and the NCPO government and its measures.

The findings suggest that from 2014 to 2017, the NCPO applied various methods to help it gain approval in administering the country. These methods, most of which differed from the ones employed by previous coup makers, included an application of laws issued arbitrarily by the NCPO and its leader, an involvement of the army in judicial processes, an advocacy of bureaucracy as a driving force for political reform, an emphasis of the roles of law intellectuals, and the use of ideological mechanisms such as the promotion of the so-called ‘12values’ and ‘reconciliation’ discourse.

Although the NCPO tried various methods, the informants who opposed the NCPO government viewed ‘reformation’ as nothing but a mere discourse that contradicted fundamental democratic principles, appeared unfit for constantly

changing political situations, and could not deliver reformation. In contrast, the informants who supported the NCPO government appreciated the NCPO 'reformation' attempts which they perceived as necessary measures to put an end to corruption. Also, they considered 'reformation' a task for the NCPO to fulfill as designated in the 2017 constitution.

Keyword : Legitimation, NCPO, Thailand's Reform

สารบัญ

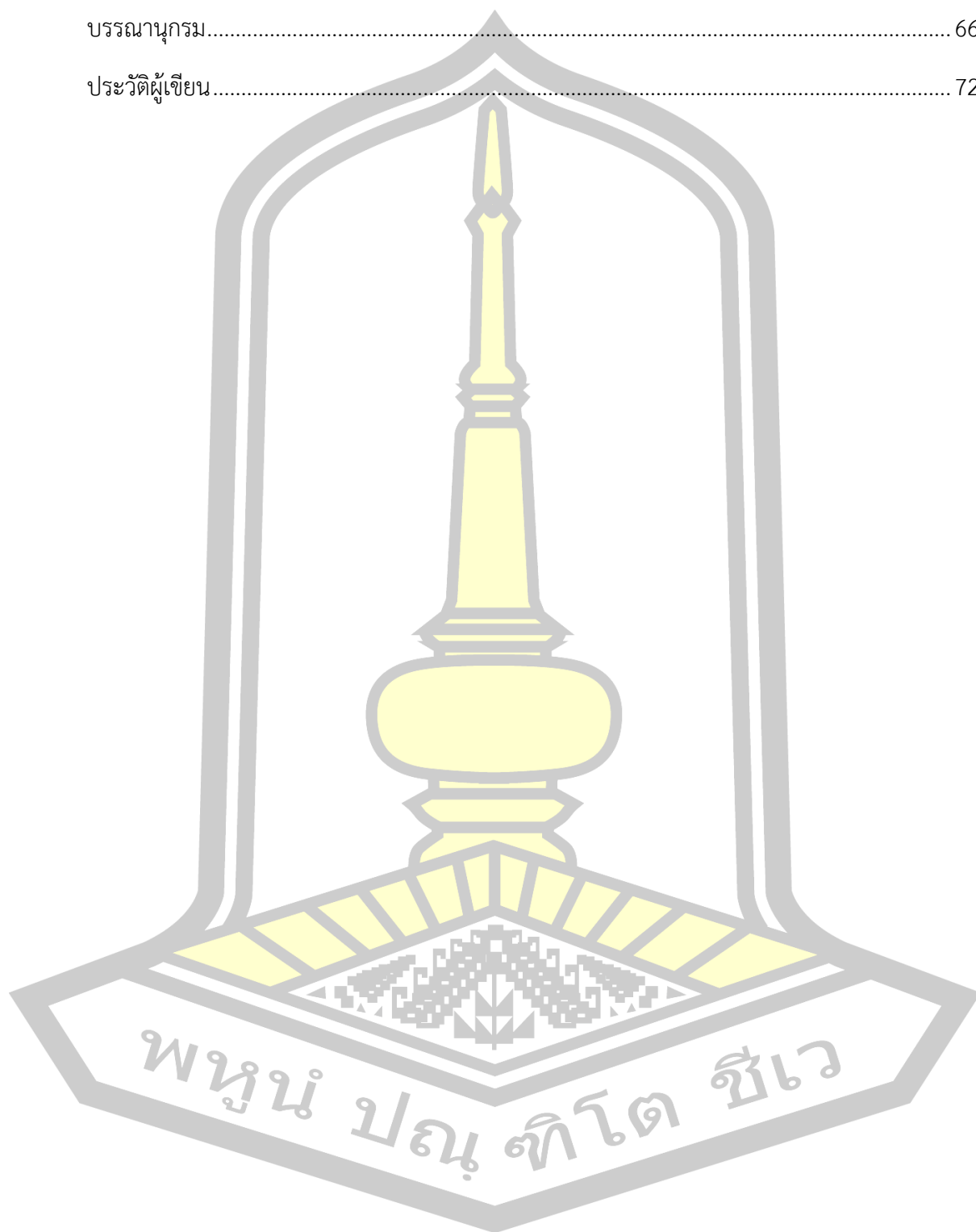
	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ฌ
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพประกอบ.....	ฐ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 ความมุ่งหมายของการศึกษา.....	3
1.3 วิธีการศึกษา.....	3
1.4 นิยามศัพท์.....	4
1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
2.1 แนวคิดเรื่องความชอบธรรม (The concept of legitimacy).....	6
ความหมายและลักษณะสำคัญของความชอบธรรม.....	7
อุดมการณ์หลักและการครอบงำที่ชอบธรรม.....	10
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับวาทกรรมและการวิเคราะห์วาทกรรม (discourse and discourse analysis)	11
2.3 แนวคิดการครอบงำทางความคิด (hegemony).....	12
กลุ่มทางประวัติศาสตร์.....	13
บทบาทของปัญญาชน.....	14

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	16
2.5 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	17
บทที่ 3 การเข้ามาบริหารประเทศของ คสช. และแนวคิดปฏิรูปประเทศไทย	19
3.1 การเข้ามากุมอำนาจในการบริหารประเทศของ คสช.....	19
3.2 การสนับสนุน และการต่อต้านการเข้ามาบริหารประเทศของ คสช.....	21
3.3 นโยบายพัฒนาประเทศและแนวคิดปฏิรูปประเทศไทยของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ.....	25
3.4 “ปฏิรูปประเทศไทย” ในทัศนะของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.)	26
3.5 สรุปท้ายบท	32
บทที่ 4 กระบวนการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ผ่านแนวคิด “ปฏิรูปประเทศไทย”	34
4.1 การใช้กฎหมายในการสร้างความชอบธรรมของ คสช.....	34
4.1.1 การอ้างเป้าหมายในการรักษาความมั่นคงของประเทศ	38
4.1.2 การอ้างเป้าหมายในการปฏิรูปการเมือง.....	40
4.1.3 บทบาทของปัญญาชนนักกฎหมาย	42
4.2 การใช้กลไกทางอุดมการณ์ในการสร้างความชอบธรรมของ คสช.....	43
4.2.1 การเผยแพร่ค่านิยม 12 ประการ	43
4.2.2 การเผยแพร่ว่าทกรรมปรองดอง	46
4.3 การเคลื่อนไหวสนับสนุนและต่อต้านการสร้างความชอบธรรมของ คสช.....	47
4.4 มุมมองของผู้ที่คัดค้าน คสช. ต่อกระบวนการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองของ คสช. ...	48
4.5 มุมมองของผู้สนับสนุน คสช. ต่อกระบวนการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองของ คสช....	54
4.6 สรุปท้ายบท	59
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	60
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	60
5.2 อภิปรายผลการวิจัย	64

5.3 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป..... 64

บรรณานุกรม..... 66

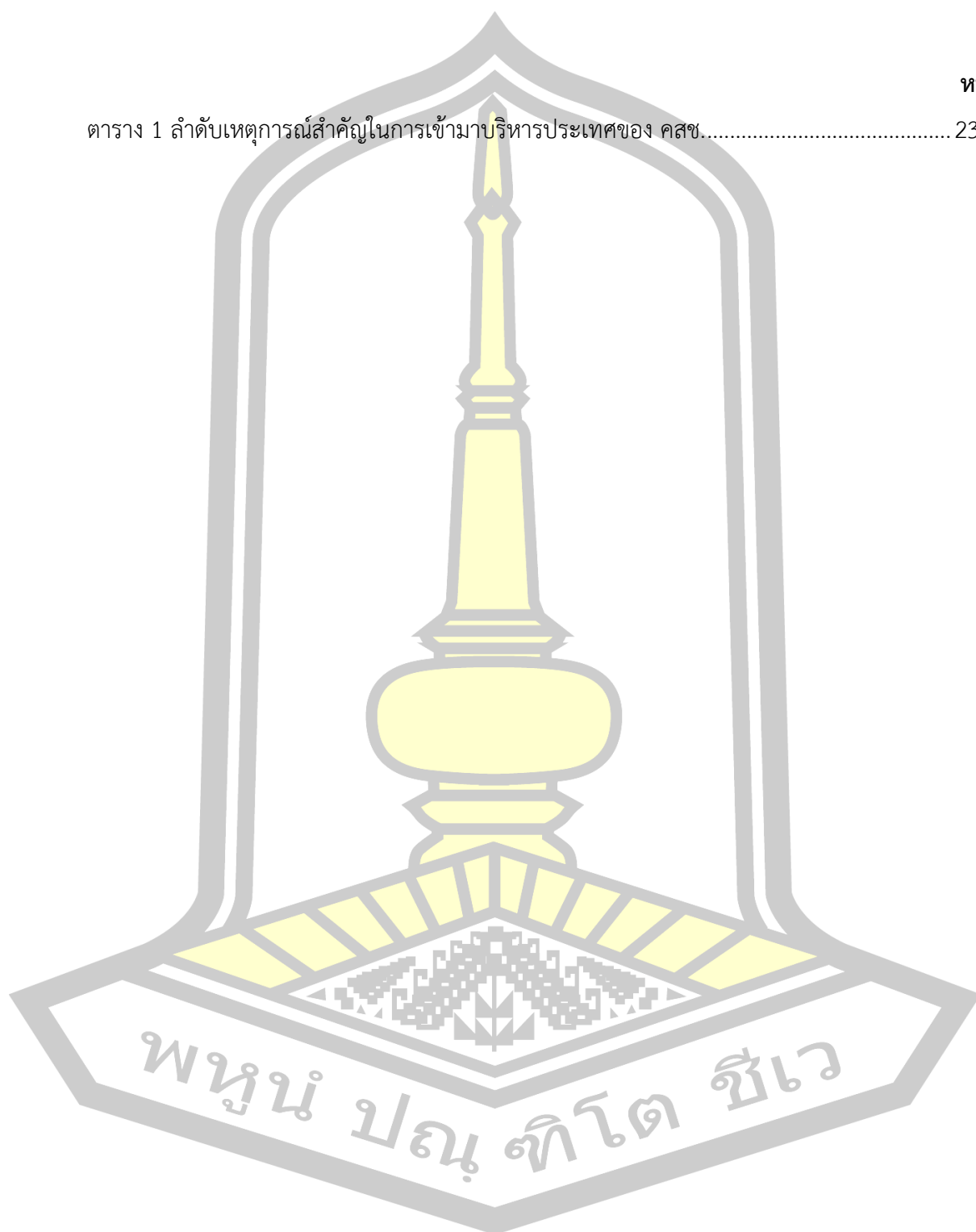
ประวัติผู้เขียน..... 72

สารบัญตาราง

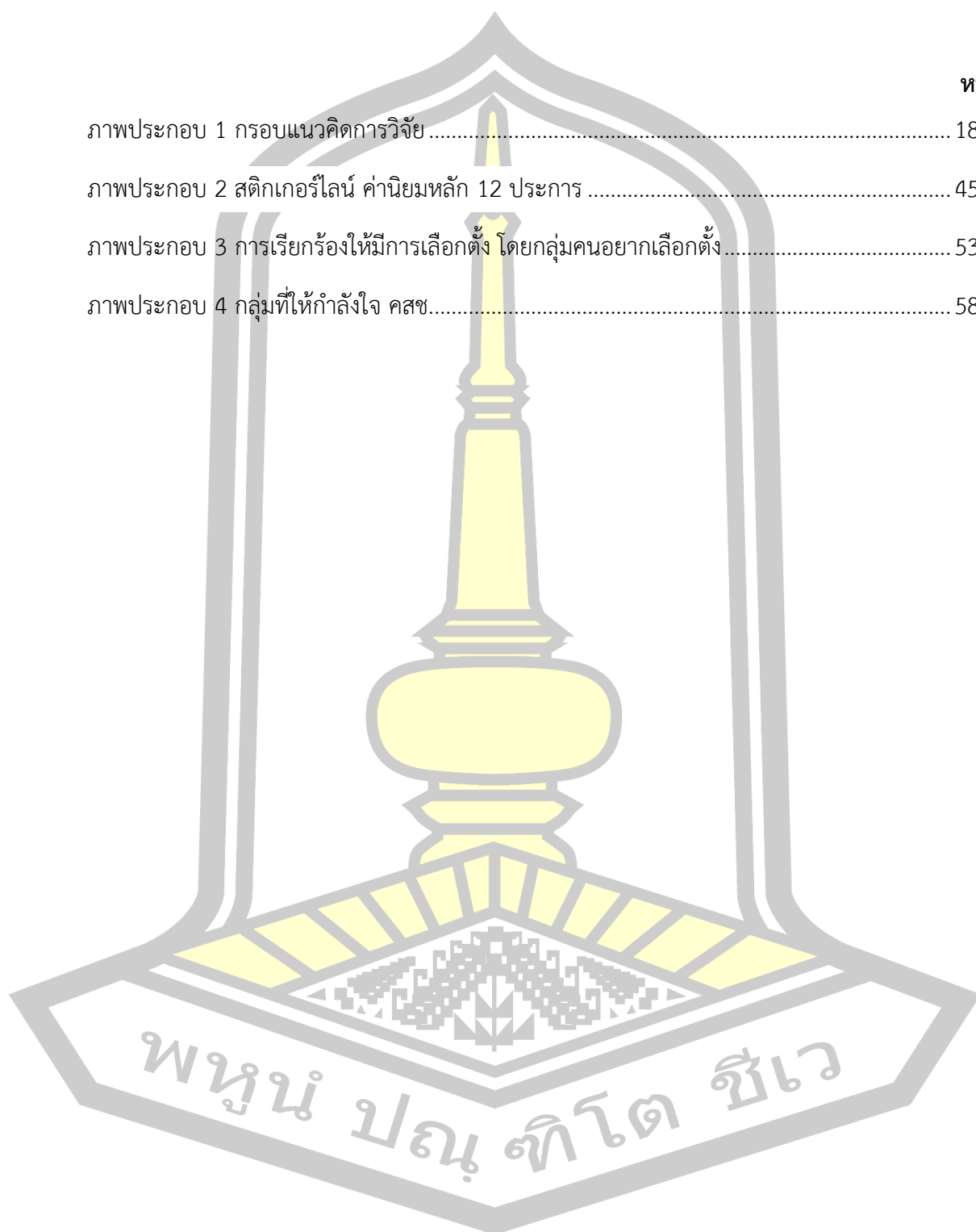
หน้า

ตาราง 1 ลำดับเหตุการณ์สำคัญในการเข้ามาบริหารประเทศของ คสช.....23

สารบัญภาพประกอบ

	หน้า
ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	18
ภาพประกอบ 2 สติ๊กเกอร์ไลน์ ค่านิยมหลัก 12 ประการ	45
ภาพประกอบ 3 การเรียกร้องให้มีการเลือกตั้ง โดยกลุ่มคนอยากเลือกตั้ง.....	53
ภาพประกอบ 4 กลุ่มที่ให้อำนาจ คสช.....	58

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ซึ่งมีพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ผู้บัญชาการทหารบก เป็นหัวหน้าคณะ ได้ทำการรัฐประหารรัฐบาลรักษาการที่นำโดยพรรคเพื่อไทย ซึ่งมีพัฒนาการมาจาก พรรคไทยรักไทยเดิม ซึ่งนำโดย พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร โดยการรัฐประหารดังกล่าวเกิดขึ้นหลังความขัดแย้งทางการเมืองไทยที่ดำเนินมานับตั้งแต่ปลายทศวรรษ 2546 และนำไปสู่การรัฐประหารถึง 2 ครั้ง ในรอบ 8 ปี (พ.ศ.2549-พ.ศ.2557) ความขัดแย้งดังกล่าวเป็นที่รู้จักกันในแง่ของการปะทะในเชิงเป้าหมาย ผลประโยชน์ และคุณค่าระหว่างกลุ่มทางการเมืองใหญ่ 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่เชื่อมโยงกับการดำเนินอิทธิพลของ พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรี ตั้งแต่ พ.ศ. 2544-2549 และกลุ่มที่สนับสนุน พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร หรือคัดค้านการรัฐประหารที่นำไปสู่การสิ้นสุดของรัฐบาลที่มาจาก การเลือกตั้งในปี 2549 ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มทั้งสองนี้ ซึ่งพัฒนามาสู่การเคลื่อนไหวทำทนายหรือสนับสนุน และการเผชิญหน้ากันระหว่างกลุ่มเคลื่อนไหวโดยเฉพาะของกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) และกลุ่มคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) ทวีความตึงเครียดจนกระทั่งนำไปสู่การปะทะกันหลายครั้ง และกลายเป็นชนวนสู่การรัฐประหารในวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 คณะรัฐประหารได้ประกาศใช้กฎอัยการศึกทั่วประเทศ ขณะที่กองทัพก็ได้ตั้งกองอำนวยการรักษาความสงบเรียบร้อย (กอ.รส.) ซึ่งภายหลังได้เปลี่ยนชื่อมาเป็นคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) นับตั้งแต่ช่วงเวลาดังกล่าวคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้ดำเนินการในหลายรูปแบบภายใต้การประกาศแนวทาง “การปฏิรูปก่อนการเลือกตั้ง” โดยระบุว่ามิเป้าหมายเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดประเทศหวนกลับไปสู่ความขัดแย้งที่ดำเนินมาอย่างยืดยาวนับตั้งแต่ พ.ศ. 2549

ทั้งนี้ รัฐประหารปี พ.ศ. 2557 มีลักษณะบางประการคล้ายคลึงกับรัฐประหารครั้งก่อนหน้า ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อวันที่ 19 กันยายน 2549 กล่าวคือ ต่างก็เป็นการรัฐประหารที่เกิดขึ้นหลังจากการเคลื่อนไหวทางสังคมเพื่อต่อต้านอิทธิพลของ พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร ในการเมืองไทย ขณะเดียวกันก็พบว่าประชาชนออกมาให้กำลังใจ มอบดอกไม้ ถวายรูปรดน้ำ และทหารที่ดูแลความเรียบร้อยอยู่

ตามจุดต่าง ๆ อีกทั้งการรัฐประหารทั้ง 2 ครั้ง ยังมุ่งเป้าหมายให้มีการนิรโทษกรรมคณะผู้ก่อการรัฐประหาร

อย่างไรก็ตาม การรัฐประหารทั้ง 2 ครั้ง มีลักษณะที่ต่างกันคือหลังการรัฐประหาร พ.ศ. 2557 ได้มีการปราบปรามการกระทำที่ถูกระบุว่าเป็นภัยต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ภายใต้การอ้างอิงประมวลกฎหมายอาญามาตรา 112 นอกจากนี้ ยังเป็นที่น่าสังเกตว่ารัฐประหาร พ.ศ. 2557 เกิดขึ้นท่ามกลางบริบทต่าง ๆ ที่ส่งผลให้เกิดมิติใหม่ ๆ ในการทำรัฐประหารในประเทศไทย อาทิ บริบทที่ประชาชนทั่วไปตื่นตัวทางประชาธิปไตยอย่างสูง การเกิดขึ้นของกิจกรรมและขบวนการเคลื่อนไหวในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งที่สนับสนุนและต่อต้านรัฐบาลนับตั้งแต่ พ.ศ. 2549 และการที่พลเมืองสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างกว้างขวางผ่านเครือข่ายข้อมูลข่าวสารข้ามพรมแดน บริบทเหล่านี้ส่งผลต่อการพยายามปรับตัวของคณะรัฐประหารในแง่ของการสร้างความชอบธรรม เนื่องจากในปัจจุบันคณะรัฐประหารไม่สามารถสร้างความชอบธรรมผ่านสื่อมวลชนซึ่งเป็นช่องทางสื่อสารในประเทศเพียงอย่างเดียวได้อีกต่อไป (ประชาไท, 2558 : ออนไลน์)

อนึ่ง นับตั้งแต่ พ.ศ. 2557 คสช. ได้ดำเนินการสร้างความชอบธรรมโดยสื่อสารกับสาธารณชน ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น รายการคืนความสุขให้คนในชาติ รายการเดินหน้าประเทศไทย เพลงเราจะทำตามสัญญา เป็นต้น นอกจากนี้ คสช. ยังมีนโยบายรณรงค์เสริมสร้างค่านิยม 12 ประการ การแต่งเพลงประกอบการรณรงค์เพื่อปลูกฝังความคิดให้เด็กและเยาวชน (ประชาไท, 2557 : ออนไลน์) รวมทั้งเสนอนโยบายเพื่อปฏิรูปประเทศไทย ท่ามกลางกระบวนการดังกล่าวข้างต้น กลุ่มคนที่ไม่เห็นด้วยกับการรัฐประหาร พ.ศ. 2557 ได้ต่อต้านขัดขวางการดำเนินนโยบายและการใช้อำนาจทางการเมืองของ คสช. ในเชิงสัญลักษณ์ เช่น การกินแซนด์วิช การที่กลุ่ม “พลเมืองได้กลับ” ได้จัดกิจกรรมแจกบัตรเข้าชมภาพยนตร์เรื่อง The Hunger Games ฟรี ใจกลางกรุงเทพมหานคร และร่วมกันชูสัญลักษณ์ 3 นิ้ว ตามแบบภาพยนตร์เรื่องดังกล่าว การถือป้ายผ้า “ไม่เอารัฐประหาร” การตะโกนว่า “น่าอัปยศมากที่เมืองไทยยังมีรัฐบาลทหาร” พร้อมทั้งใส่หน้ากากที่เขียนคำว่า “ประชาชน” นอกจากนี้ ยังมีกลุ่มบุคคลที่ริเริ่มการอ่านงานวรรณกรรมชิ้นเอก เรื่อง 1984 ของจอร์จ ออเวลล์ เพื่อสื่อความหมายตามมุมมองของพวกเขาที่มองว่า สภาพสังคมหลังรัฐประหาร มีการควบคุม และปิดกั้นการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง (สุธาชัย ยิ้มประเสริฐ, 2557 : ออนไลน์)

ท่ามกลางการเคลื่อนไหวเชิงสัญลักษณ์เพื่อต่อต้านรัฐประหาร ซึ่งอาจไม่ได้ปรากฏในรูปแบบของการจัดตั้ง (จันจิรา สมบัติพูนศิริ, 2559 : ออนไลน์) รัฐบาล คสช. ได้เดินหน้ารณรงค์และประชาสัมพันธ์แนวทางการดำเนินงานของรัฐบาลในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การจัดรายการเดินหน้าประเทศไทย ซึ่ง คสช. ระบุว่าเป็นการสื่อสารเกี่ยวกับเจตนารมณ์ และการทำงานของรัฐบาลให้ประชาชนได้รับทราบ โดยมีเป้าหมายเพื่อลดความหวาดระแวง ไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกัน ลดการทุจริต สร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม สร้างกระบวนการความคิด และความรู้ให้ประชาชน

เข้มแข็ง มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของโลก และสามารถก้าวสู่ความเป็นประชาคมอาเซียนและประชาคมโลก (ประชาไท, 2557 : ออนไลน์) ทั้งนี้ รายการเดินทางในประเทศไทย ได้เน้นย้ำแนวคิด “ปฏิรูปประเทศไทย” ในฐานะแกนหลักของการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาว่า(ก)คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ดำเนินการสร้างความปลอดภัยทางการเมืองผ่านการอ้างอิงแนวคิด “ปฏิรูปประเทศไทย” อย่างเป็นทางการระหว่าง พ.ศ. 2557-2559 (ข) กลุ่มที่คัดค้านและสนับสนุน คสช. มีมุมมองอย่างไรต่อกระบวนการสร้างความปลอดภัยทางการเมืองของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ผ่านการอ้างอิงแนวคิด “ปฏิรูปประเทศไทย” ระหว่าง พ.ศ. 2557-2559

1.2 ความมุ่งหมายของการศึกษา

1. เพื่อวิเคราะห์กระบวนการสร้างความปลอดภัยทางการเมืองของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ผ่านการอ้างอิงแนวคิด “ปฏิรูปประเทศไทย” ระหว่าง พ.ศ. 2557-2559
2. เพื่อศึกษาและอธิบายมุมมองของกลุ่มที่คัดค้านและสนับสนุน คสช. ต่อกระบวนการสร้างความปลอดภัยทางการเมืองของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ผ่านการอ้างอิงแนวคิด “ปฏิรูปประเทศไทย” ระหว่าง พ.ศ. 2557-2559

1.3 วิธีการศึกษา

งานวิจัยชิ้นนี้วิเคราะห์การดำเนินการสร้างความปลอดภัยทางการเมืองของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ผ่านการอ้างอิงแนวคิด “ปฏิรูปประเทศไทย” ระหว่าง พ.ศ. 2557-2559 และมุมมองของกลุ่มที่คัดค้านและสนับสนุน คสช. ต่อกระบวนการสร้างความปลอดภัยทางการเมืองของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ผ่านการอ้างอิงแนวคิด “ปฏิรูปประเทศไทย” ระหว่าง พ.ศ. 2557-2559 ทั้งนี้ ระยะเวลาในการทำวิจัยทั้งหมดครอบคลุมตั้งแต่เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2558 ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2560 โดยผู้วิจัยลงเก็บข้อมูลภาคสนามระหว่างเดือนตุลาคม พ.ศ. 2558 ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2559 งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพประกอบไปด้วย การศึกษาจากเอกสารและการเก็บข้อมูลภาคสนามโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การศึกษาจากเอกสาร (Documentary Study)

ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลจากเอกสารปฐมภูมิ เช่น แถลงการณ์ ประกาศ คำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ คำปราศรัย ปาฐกถา เป็นต้น รวมถึงข้อมูลจากเอกสารทุติยภูมิ ได้แก่ เอกสารทางวิชาการ และหนังสือพิมพ์ ในช่วง พ.ศ. 2557-2559 ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับการดำเนินการสร้างความชอบ

ธรรมของ คสช. ในลักษณะต่าง ๆ โดยเฉพาะการอ้างอิงแนวคิดปฏิรูปประเทศไทย และการเคลื่อนไหวสนับสนุน คัดค้านการดำเนินการดังกล่าว

2. การเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยผู้ให้ข้อมูลหลักแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่กลุ่มแรก คือกลุ่มคนที่เคยใช้วิธีการในเชิงสัญลักษณ์เพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการรัฐประหารและแนวทางหรือนโยบายของ คสช. โดยมีกลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่กลุ่มนักกิจกรรมจากกลุ่มประชาธิปไตยใหม่ กลุ่มการศึกษาเพื่อความเป็นไท และกลุ่มพลเมืองโต้กลับจำนวน 6 คน กลุ่มนักวิชาการที่เคยแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการรัฐประหาร และต่อต้านแนวทางดำเนินการของ คสช. โดยการแสดงออกในเชิงสัญลักษณ์ จำนวน 1 คน สำหรับกลุ่มที่สองของผู้ให้ข้อมูลคือกลุ่มผู้ที่ให้การสนับสนุนในการทำรัฐประหารและสนับสนุนแนวทางหรือนโยบายของ คสช. จำนวน 7 คน

3. ชั้นสรุปผลการศึกษา

ผู้วิจัยวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ใช้วิธีการนำข้อมูลที่ได้ ศึกษาการดำเนินการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ผ่านการอ้างอิงแนวคิด “ปฏิรูปประเทศไทย” ระหว่าง พ.ศ. 2557-2559 นอกจากนั้นยังเรียบเรียงลำดับเหตุและผล (Cause and Effect) และพรรณนามุมมองของกลุ่มที่คัดค้านและสนับสนุนต่อกระบวนการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ผ่านการอ้างอิงแนวคิด “ปฏิรูปประเทศไทย” ระหว่าง พ.ศ. 2557-2559

1.4 นิยามศัพท์

ความชอบธรรมของรัฐ คือ ความรู้สึกนึกคิดและความศรัทธาของประชาชนที่มีต่อผู้ปกครอง ซึ่งอยู่ภายใต้ความเชื่อตลอดจนวัฒนธรรมทางการเมือง

กระบวนการสร้างความชอบธรรม คือ เหตุผลที่รองรับการกระทำทางการเมืองซึ่งเป็นที่ยอมรับได้โดยทั่วไป เนื่องจากสอดคล้องกับจริยธรรมและบรรทัดฐานทางการเมืองที่สังคมกำหนดไว้

การครอบงำทางความคิด คือ การครอบงำอำนาจทางการเมือง และการครอบงำอำนาจทางวัฒนธรรม ซึ่งจะเน้นการใช้สื่อ เพื่อสร้างความเห็นพ้องต้องกัน อันจะเป็นประโยชน์ในการจัดการและปกครอง เพื่อสร้างกลุ่มประวัติศาสตร์ช่วงชิงพื้นที่ทางความคิด และสร้างความยินยอมพร้อมใจ

1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบถึงกระบวนการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ผ่านการอ้างอิงแนวคิด “ปฏิรูปประเทศไทย” ระหว่าง พ.ศ. 2557-2559

2. ได้ทราบถึงมุมมองของกลุ่มที่คัดค้านและสนับสนุน คสช. ต่อกระบวนการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ผ่านการอ้างอิงแนวคิด “ปฏิรูปประเทศไทย” ระหว่าง พ.ศ. 2557-2559

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องกระบวนการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ระหว่าง พ.ศ. 2557-2559 มุ่งตอบคำถามวิจัยว่าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ดำเนินการสร้าง ความชอบธรรมทางการเมืองผ่านการอ้างอิงแนวคิด “ปฏิรูปประเทศไทย” อย่างไร ระหว่าง พ.ศ. 2557-2559 กลุ่มที่คัดค้านและสนับสนุน คสช. มีมุมมองอย่างไรต่อกระบวนการสร้างความชอบธรรมทางการเมือง ของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ผ่านการอ้างอิงแนวคิด “ปฏิรูปประเทศไทย” อย่างไร ระหว่าง พ.ศ. 2557-2559 โดยผู้วิจัยได้นำแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาใช้เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาดังนี้

1. แนวคิดเรื่องความชอบธรรม (The concept of legitimacy)
2. แนวคิดเกี่ยวกับวาทกรรมและการวิเคราะห์วาทกรรม (discourse and discourse analysis)
3. แนวคิดการครอบงำทางความคิด (hegemony)
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดเรื่องความชอบธรรม (The concept of legitimacy)

แนวคิดเรื่องความชอบธรรมเป็นแนวคิดหนึ่งที่ถูกนำมาใช้ในการอธิบายถึงพื้นฐานหรือ บรรทัดฐานของการได้มาซึ่งการยอมรับจากประชาชนหรือคนในสังคมต่อการยึดครองอำนาจทาง การเมือง ทั้งในส่วนที่เป็นการใช้อำนาจของรัฐ การใช้อำนาจของกลุ่ม หรือการใช้อำนาจของบุคคลที่มี อำนาจในสังคม ในการวิจัยนี้ ผู้ศึกษาได้ทบทวนแนวคิดที่เกี่ยวกับความชอบธรรม ประกอบด้วย ความหมาย และองค์ประกอบของความชอบธรรม และลักษณะของความชอบธรรมทางการเมือง (political legitimacy) เพื่อใช้ในการสร้างกรอบการวิเคราะห์การสร้างเหตุผลรองรับทางการเมือง สำหรับการก่อรัฐประหารของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ผ่านการอ้างอิงแนวคิด “ปฏิรูป ประเทศไทย”

ความหมายและลักษณะสำคัญของความชอบธรรม

แมกซ์ เวเบอร์ (Max Weber) ได้นิยามความหมายของคำว่า ความชอบธรรม (legitimacy) ว่าเป็นเหมือนกับ “ความเชื่อในความชอบธรรม” ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคม ความชอบธรรมจึงมาจากความเชื่อของคนในความชอบธรรมเรื่องนั้น ๆ อย่างไรก็ตาม ความชอบธรรมไม่ได้หมายถึงว่า การใช้อำนาจนั้นประสบความสำเร็จในการสร้างความสัมพันธ์ในระดับสาธารณะ เป็นแต่เพียงมีผู้รับโดยสมัครใจและมีความเชื่อว่าอำนาจนั้นมีความชอบธรรมอยู่ (กานต์ กานต์พรรณพงศ์, 2554 :18) ทั้งนี้ ความชอบธรรมเป็นเรื่องของการสร้างความเชื่อมั่นในการใช้อำนาจที่จะทำให้มนุษย์เชื่อฟังและปฏิบัติตาม และเป็นอุดมการณ์หรือเป็นเรื่องของความเชื่อที่ทำให้คนยอมรับคุณลักษณะที่เป็นรูปธรรมที่แน่ชัดได้ โดยเฉพาะในสภาวะสมัยใหม่ที่มีการเมืองถูกจัดให้อยู่ในพื้นที่ที่แตกต่างออกไปจากส่วนอื่นๆ กล่าวคือการเมืองปฏิบัติการภายใต้กรอบของรัฐประชาชาติที่มีเป้าหมายในตัวเอง (ธเนศ วงศ์ยานนาวา, 2547: 85) ในแง่นี้ระบบ และระเบียบทางการเมืองจำเป็นที่จะต้องรักษาความชอบธรรมเอาไว้ให้ได้ (ฮาเบอร์มาส อังเงอ สรุช คมพจน์, 2554)

ในทัศนะของ เวเบอร์ รัฐ คือ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับผู้ถูกปกครองและความสัมพันธ์นี้ได้รับการสนับสนุนจากวิธีการที่นำมาซึ่งความชอบธรรม กล่าวคือ ถ้ารัฐยังดำรงอยู่ ผู้ที่อยู่ใต้การปกครองก็ต้องเชื่อฟังสิทธิปกครองโดยอำนาจนั้น และยอมรับในสิทธิปกครอง หรือยอมรับต่อการใช้อำนาจของรัฐ เวเบอร์ จึงเห็นว่ามี การสร้างเหตุผลรองรับภายใน (Inner Justification) ซึ่งเป็นพื้นฐานของการสร้างความชอบธรรม 3 ประการ คือ

1. สิทธิอำนาจปกครองเชิงบารมี (charismatic authority) ความชอบธรรมในการใช้สิทธิอำนาจปกครองรูปแบบนี้ขึ้นอยู่กับให้การยอมรับต่อบารมีของผู้นำซึ่งใช้สิทธิอำนาจนั้น มีพื้นฐานมาจากลักษณะพิเศษของบุคคล หรือมาจากบารมีของบุคคลนั้น เช่น ความเชื่อมั่น ความเป็นผู้นำ นอกจากนี้ ความชอบธรรมในลักษณะดังกล่าวยังรวมถึงการเป็นผู้นำที่มีความสามารถเหนือธรรมชาติ ซึ่งผู้อยู่ใต้การปกครองจะต้องเชื่อว่าผู้นำคนนั้นมีความสามารถพิเศษอย่าง “เทพประทาน” ทำให้บุคคลทั้งหลายยอมตนกลายเป็นชุมชนของมนุษย์เทพประทาน การเลือกผู้นำที่มีคุณสมบัติแบบเทพประทานนั้นมีการวางตัวกันมาก่อนแล้วว่าจะเลือกใครเป็นทายาท มวลสมาชิกสามารถที่จะทำให้กระบวนการเลือกตั้งผู้นำเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเป็นประชาธิปไตย ตราบเท่าที่ผู้นำยังคงสามารถที่จะรักษาคุณสมบัติของความเป็นเทพประทานเอาไว้ได้ แม้ว่าในกระบวนการเลือกตั้งนั้นมวลชนจะเลือกตามความรู้สึก อารมณ์ และไร้เป้าหมาย ตลอดจนขาดวิถีทางที่แน่ชัด (irrational) ก็ตาม (ธเนศ วงศ์ยานนาวา, 2547 : 94-98)

2. สิทธิอำนาจปกครองเชิงจารีตประเพณี (traditional authority) รูปแบบนี้ขึ้นอยู่กับให้การยอมรับของประชาชนต่อการใช้สิทธิที่ถือปฏิบัติสืบต่อกันมา ถือเป็นจารีตประเพณี เช่น

ประเทศที่ปกครองในระบอบกษัตริย์ การครอบงำที่ชอบธรรมด้วยจารีตประเพณีนั้นอ้างอิงอยู่กับสถานะทางสังคมที่ได้รับการยอมรับมาแต่อดีต การครอบงำในลักษณะนี้ขึ้นอยู่กับตัวบุคคล ซึ่งได้รับความชอบธรรมโดยผ่านจารีตประเพณี และเนื่องจากการครอบงำแบบจารีตประเพณีขึ้นอยู่กับบุคคล ซึ่งทำให้กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจึงกลายเป็นกฎของบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าบุคคลนั้นเป็นสมมติเทพ จะยิ่งทำให้ระบบไม่มีความหมายอะไร ครอบครวและเครือญาติมีบทบาทอย่างมากในการครอบงำแบบจารีตประเพณี ในการครอบงำแบบจารีตประเพณีนั้นอำนาจต่าง ๆ ตกอยู่ในมือของผู้อาวุโสหรืออาจเรียกได้ว่าเป็นระบบเถรธิปไตย ซึ่งมีผู้อาวุโสเป็นผู้ควบคุมความรู้ในเรื่องพิธีกรรม (ธเนศ วงศ์ยานนาวา, 2547 : 92-94)

3. สิทธิอำนาจปกครองเชิงเหตุผลหรือเชิงกฎหมาย (rational/legal authority) กล่าวคือ ความชอบธรรมขึ้นอยู่กับการใช้สิทธิอำนาจตามบทบัญญัติของกฎหมายหรือตามหลักเหตุผลของกฎหมายหรือระเบียบทางการปกครอง ในรัฐสมัยใหม่การครอบงำของผู้ปกครองเต็มไปด้วยกฎระเบียบต่าง ๆ มากมาย การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจไปในทิศทางของระบบทุนนิยมก็ทำให้การครอบงำในแบบของกฎหมาย (สัญญา) เป็นสิ่งที่จำเป็นมากกว่าจะเป็นการครอบงำโดยบุคคลและมนุษย์เทพประทาน ทั้งนี้ การครอบงำมักกระทำผ่านกระบวนการที่ทำให้สังคมมีเป้าหมายและมีวิถีทางที่จะบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ (rationalization) ในกระบวนการดังกล่าวกลไกของรัฐอย่างระบบราชการมีความเป็นเอกเทศ และชนชั้นราชการยังกลายเป็นชนชั้นที่สามารถที่จะชี้นำสังคมได้ ภายใต้การครอบงำที่ดำเนินไปอย่างถูกต้องตามกฎหมายและภายใต้การอ้างความเป็นผู้เชี่ยวชาญ (ธเนศ วงศ์ยานนาวา, 2547 : 99-103)

ในส่วนของโครงสร้างความชอบธรรมนั้น เดวิด บีธัม (David Beetham) ได้ต่อยอดแนวคิดของเวเบอร์ว่าด้วยการสร้างเหตุผลรองรับภายในและเสนอว่าความชอบธรรม ประกอบด้วยโครงสร้างหลักๆ ได้แก่

1. กฎระเบียบ ซึ่งเป็นสิ่งที่กำหนดพฤติกรรมในการดำเนินชีวิต หรือกฎหมายสังคม ซึ่งกำหนดกฎระเบียบและสร้างการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันของคนในสังคม กฎทางสังคมนี้อาจจะเป็นธรรมเนียม จารีต หรือเป็นส่วนหนึ่งของระเบียบทางกฎหมายในสังคมก็ได้ หรืออาจจะมีมาจากระเบียบแบบแผนของสังคมแต่เดิมก็ได้ ทั้งนี้ ในการปกครองของสังคมไม่สามารถแยกอำนาจออกจากความชอบธรรมได้

2. ความสามารถในการสร้างเหตุผลของกฎเกณฑ์ต่าง ๆ อันเกิดจากองค์ประกอบสองส่วน ได้แก่ องค์ประกอบแรกคือแหล่งที่มีความชอบธรรมอยู่ ทั้งจากภายนอกและภายใน แหล่งที่มาของความชอบธรรมจากภายนอก คือ สิทธิชอบธรรมทางอำนาจที่มาจาก การสืบทอด เช่น ความเป็นสมมุติเทพ หรือความเชื่อที่มาจากแนวคิดศาสนาที่สร้างความชอบธรรมให้กับความสัมพันธ์ทางสังคมแบบชนชั้น นอกจากนี้ ยังรวมถึงหลักของกฎหมายธรรมชาติที่อำนาจของการปกครองมีพื้นฐานมาจาก

ธรรมชาติและเงื่อนไขของมนุษย์ที่ไม่เปลี่ยนแปลง ส่วนแหล่งที่มาจากภายในนั้นคือจารีตประเพณีดั้งเดิมของสังคมและจากคนในสังคม เช่น การเป็นตัวแทน (representation) ดังนั้น ระบบความเชื่อจึงเป็นส่วนหนึ่งของแหล่งที่มาของความชอบธรรมทางอำนาจและเป็นที่มาของการสร้างเหตุผลในการปกครอง

สำหรับองค์ประกอบที่สองของความชอบธรรมในการสร้างเหตุผลของกฎเกณฑ์ ต่าง ๆ คือ เนื้อหาของกฎระเบียบที่สามารถใช้อ้างอิงรับได้ ซึ่งประกอบด้วยสองหลักการ คือ หลักของความแตกต่าง (principle of differentiation) ซึ่งเป็นหลักที่ว่าด้วยความสัมพันธ์ทางอำนาจในสังคม และการแบ่งแยกระหว่างผู้ปกครองกับผู้ถูกปกครอง และแนวคิดเรื่องผลประโยชน์ส่วนรวม (ideas of the common interest) คือ การใช้อำนาจของรัฐนั้น อ้างผลประโยชน์ส่วนรวมในการดำเนินการกิจกรรมของรัฐ ซึ่งเป็นที่มาของเหตุผลในความชอบธรรมของรัฐ

3. การยินยอมที่แสดงให้เห็นได้ของคนในสังคม (consent) คือเงื่อนไขของการตกลงโดยสมัครใจต่อการใช้อำนาจ ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญในการสร้างความชอบธรรม ความสำคัญของการยินยอมที่แสดงให้เห็นได้นั้นไม่ได้อยู่ที่เงื่อนไขของการตกลงโดยสมัครใจ แต่อยู่ที่การแสดงออก ที่ชี้ให้เห็นถึงการยอมรับในอำนาจหรือความสัมพันธ์ทางอำนาจนั้น ๆ

อนึ่ง อาจสรุปได้ว่าในทัศนะของปีแธม ความชอบธรรม มีพื้นฐานอยู่บนหลักเกณฑ์สามประการ ประกอบด้วย หลักการของความถูกต้อง (rightfulness) ซึ่งมีความแตกต่างกันออกไปคือ ความถูกต้องตามกฎหมายของรัฐ (legality) ความถูกต้องตามหลักศีลธรรมของสังคม (justification) และความถูกต้องตามฉันทามติ (consent) หากการใช้อำนาจทางการเมืองไร้ซึ่งความชอบธรรมก็อาจจะนำไปสู่สถานะที่เรียกว่า “วิกฤติของความชอบธรรม” สำหรับความถูกต้องในมิติของกฎหมายตามหลักรัฐสมัยใหม่จะต้องวางอยู่บนหลักนิติรัฐหรือหลักนิติธรรม ซึ่งทำให้ทุกคนภายในรัฐอยู่ภายใต้กรอบของกฎหมายที่บัญญัติขึ้นและเป็นตัวแทนของอำนาจอธิปไตยสูงสุด แม้ว่าการใช้อำนาจนั้นจะมีกฎหมายรองรับ หากไม่ได้รับความยินยอมจากประชาชนก็ไม่อาจเรียกได้ว่าเป็นอำนาจที่ชอบธรรม เพราะอำนาจทางการเมืองที่ชอบธรรมจะต้องมาจากการตกลงและยินยอม ของผู้ปกครองตามหลักการของอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน (สิริพรรณ นกสวน สวัสดิ์, 2557 : 109-110)

จากข้อสังเกตข้างต้นเกี่ยวกับ ความหมาย องค์ประกอบและหลักเกณฑ์พื้นฐานของความชอบธรรม อาจกล่าวได้ว่าความชอบธรรมทางการเมืองหมายถึง การยอมรับการปกครองของมนุษย์ในสังคมการเมือง เป็นการสร้างความเชื่อมั่นในการใช้อำนาจที่จะทำให้มนุษย์เชื่อฟัง และปฏิบัติตามอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังเป็นเรื่องของความเชื่อหรือความคิดเห็นเกี่ยวกับการได้มาซึ่งอำนาจ การมีอำนาจ และการใช้อำนาจในการปกครอง ซึ่งจะขึ้นอยู่กับการอ้างสิทธิในการปกครองของฝ่ายปกครองหรือฝ่ายเจ้าหน้าที่บ้านเมืองและขึ้นอยู่กับ การยอมรับ หรือการเชื่อฟังในข้ออ้างนั้นของฝ่ายผู้รับการปกครอง โดยไม่จำกัดว่าจะอยู่ในระบบการปกครองแบบใดเช่น ระบอบกษัตริย์ ระบอบเผด็จ

การ หรือระบอบประชาธิปไตย การปกครองแต่ละแบบจะมีหลักแห่งความชอบธรรมในการปกครองของตนเองโดยเฉพาะ (มงคล สงปรารงค์, 2551 ; กานต์ กานต์พรรณพงศ์, 2554)

ส่วนลักษณะสำคัญของความชอบธรรมทางการเมืองในการปกครองสมัยใหม่นั้นแตกต่างจากความชอบธรรมทางการเมืองในระบบการเมืองแบบโบราณที่อาศัย “ความกลัว” โดยการใช้ความคิด ความเชื่อ ศาสนา เป็นเครื่องมือในการรับรองความชอบธรรมทางอำนาจ กล่าวคือในการปกครองสมัยใหม่ มีการสร้างระบบตัวแทนหรือการเลือกตั้งผู้แทนของประชาชน ซึ่งเป็นกลไกในการสร้างความชอบธรรมทางการเมือง แต่ทั้งนี้ มิได้หมายความว่ารากฐานของการสร้างความชอบธรรมจาก “ความกลัว” ไม่ปรากฏในปัจจุบัน (นครินทร์ เมฆไตรรัตน์, 2547 : 12-27)

ตามนัยนี้ อาจกล่าวได้ว่ารูปแบบของความชอบธรรมทางการเมือง แบ่งออกได้กว้างๆเป็นความชอบธรรมโดยเทพเจ้า (numinous legitimacy) คือการปกครองแบบสมมุติเทพ และความชอบธรรมที่มาจากพลเมือง (civil legitimacy) ซึ่งมีพื้นฐานอยู่บนความตกลงร่วมกันระหว่างองค์ประกอบ ที่เป็นอิสระและมีความเท่าเทียม ซึ่งนำไปสู่ความเห็นพ้องต้องกันเป็นอันหนึ่ง เช่น รัฐบาลที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยสมัยใหม่ ได้สร้างอัตลักษณ์ขึ้นมาเกี่ยวกับความชอบธรรมของพลเมืองที่มีความชัดเจน และบรรดาเจ้าหน้าที่รัฐ ต่างปฏิบัติหน้าที่ภายใต้กฎระเบียบนั้นซึ่งน่าไว้วางใจมากกว่าปฏิบัติการด้วยการใช้อำนาจควบคุม (สมเกียรติ ตั้งนะโม, 2550)

อุดมการณ์หลักและการครอบงำที่ชอบธรรม

ความชอบธรรมที่เกิดขึ้นจากความเคยชินเป็นรูปแบบที่ทรงพลังมากของการยอมรับอำนาจและเป็นหัวใจสำคัญของความชอบธรรม ในมุมมองของมาร์กซิสต์ความชอบธรรมโดยเฉพาะทางกฎหมายทำหน้าที่เป็นจักรกลในการรับรองสายสัมพันธ์ของชนชั้นนายทุน ซึ่งมีการมีทรัพย์สินส่วนตัวเป็นอุดมการณ์สำคัญ อุดมการณ์ทำหน้าที่สำหรับการครอบงำทางชนชั้น ทั้งนี้ก็เพื่อควบคุมความคิดของมวลชนสมาชิกในวิถีการผลิตนั้น ๆ ความชอบธรรมเป็นเรื่องของภาระผูกพันที่จะทำให้คนต้องยอมรับอำนาจและปฏิบัติตามคำสั่งรัฐ มันจึงเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการทำให้ผู้กระทำทางสังคมปฏิบัติตามอย่างไม่มีคำถาม ไม่มีข้อโต้แย้ง เพราะเชื่อว่าถูกต้องตามมุมมองแบบมาร์กซิสต์ภายใต้สถานะของการครอบงำที่ถึงแม้ว่าจะชอบธรรมนี้ผู้กระทำทางสังคมจะไม่มีความเป็นเอกเทศแต่อย่างใด โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าผู้กระทำทางสังคมถูกดูดกลืนเข้าไปในระบบของการครอบงำที่มีความชอบธรรม เมื่อถูกครอบงำทั้งหมดก็หมายความว่าผู้กระทำทางสังคมไม่ได้ทำตามเจตนารมณ์อันเสรีของตัวเองแต่อย่างใด (ธเนศ วงศ์ยานนาวา, 2547 : 109-114)

จากการทบทวนแนวคิดเรื่องความชอบธรรมดังกล่าวสรุปได้ว่าหลักการสำคัญของการสร้างความชอบธรรม คือ การสร้างเหตุผลที่สามารถให้คนในสังคมเชื่อ และเกิดการยอมรับ ต่อการใช้

อำนาจ และการมีสิทธิทางอำนาจ การสร้างเหตุผลเพื่อรองรับความชอบธรรมจึงเป็นราวกับการสร้างความจริง ทั้งนี้การสร้างเหตุผลรองรับเพื่อสร้างความชอบธรรมสามารถเปลี่ยนแปลงได้ เพื่อได้มาซึ่งการยอมรับ และการมีความชอบธรรม ดังเช่นกระบวนการสร้างความชอบธรรมของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ซึ่งทำให้เหตุผลที่ถูกสร้างมาอธิบายมีความเป็นเหตุเป็นผล และสามารถทำให้สังคมเกิดความเชื่อและยอมรับในชุดความคิดนั้น

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับวาทกรรมและการวิเคราะห์วาทกรรม (discourse and discourse analysis)

วาทกรรม หมายถึง ระบบ และกระบวนการในการผลิต (constitute) เอกลักษณ์ (identity) และความหมาย (significance) ให้กับสรรพสิ่งต่าง ๆ ในสังคม เช่น ความรู้ ความจริง อำนาจ โดยกระบวนการเช่นนี้เกิดขึ้นพร้อมกับปฏิบัติการทางสังคม (social practices) ขณะเดียวกันก็เกิดความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ยึดติดกับความรู้ต่าง ๆ ที่ผลิตขึ้น รวมทั้งสร้างขึ้นเพื่อให้เกิดการยอมรับของสังคมในวงกว้าง (valorize) กลายเป็นวาทหลัก (dominant discourse) ที่สามารถปิดกั้นไม่ให้อัตลักษณ์ และความหมายบางอย่างเกิดขึ้น (subjugate) และในเวลาเดียวกันก็อาจจะทำให้อัตลักษณ์ และความหมายของอย่างที่เคยดำรงอยู่ในสังคมสูญหายไป (displace) (ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร, 2554 : 19-20)

ในด้านการสื่อสารวาทกรรมทำหน้าที่เป็นระบบที่ทำให้การพูด และการเขียนในสังคมหนึ่งๆ เป็นไปได้ เพราะวาทกรรมเป็นตัวกำหนดกฎเกณฑ์ เงื่อนไข และกลไกต่าง ๆ ในการพูด การเขียน ฉะนั้น วาทกรรมจึงเป็นมากกว่าเรื่องภาษาหรือคำพูด แต่มีภาคปฏิบัติการทางวาทกรรม (discursive practices) ซึ่งรวมถึงจารีตปฏิบัติ ความเชื่อ คุณค่าและสถาบันต่าง ๆ ในสังคม (ฟูโกต์ อังโน ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร, 2554 : 21) โดยภาคปฏิบัติการจริงของวาทกรรมในสังคม (discursive practices) เหล่านี้ แสดงออกมาซึ่งอำนาจ และความรุนแรง

ฟูโกต์ (Foucault) กล่าวไว้ว่า วาทกรรมถูกสร้างขึ้นมาจากความแตกต่างระหว่างสิ่งที่สามารถพูดได้อย่างถูกต้องในช่วงเวลาหนึ่ง (ภายใต้กฎเกณฑ์และตรรกะชุดหนึ่ง) กับสิ่งที่ถูกพูดอย่างแท้จริงสนามของวาทกรรมในขณะใดขณะหนึ่งก็คือกฎเกณฑ์ว่าด้วยความแตกต่างนี้ ฉะนั้น วาทกรรมจึงสร้างสรรพสิ่งต่าง ๆ ขึ้นมาภายใต้กฎเกณฑ์ชุดหนึ่ง กฎเกณฑ์นี้จะเป็นตัวกำหนดการเปลี่ยนแปลง นั่นคือ ควบคู่ไปกับสรรพสิ่งต่าง ๆ ที่สังคมสร้างขึ้น (ฟูโกต์ อังโน ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร, 2554 : 21) ตัวอย่างเช่น วาทกรรมเศรษฐกิจพอเพียง ที่เป็นตัวกำหนดหรือสร้างความหมายกับสิ่งที่เรียกว่า “เศรษฐกิจพอเพียง” ที่จะเข้าไปปะทะกับชุดของวาทกรรมภายใต้กระบวนการทางเศรษฐศาสตร์ที่มีอุดมการณ์ทุนนิยมกำกับอยู่อย่างแข็งแกร่ง วาทกรรมภาคปฏิบัติได้นำเอาเจตจำนงของอุดมการณ์ไป

ควบคุมจัดการวิถีชีวิตของผู้คนในสังคม และการจัดระเบียบสรรพสิ่งเพื่อสร้างตัวตน และอัตลักษณ์ ภายใต้กระบวนการทางวาทกรรม (พนารัช ปรีดากรณ์, 2552 : 221) วาทกรรมปิดกั้นหรือทำลายสิ่งที่แตกต่างไปจากเอกลักษณ์และความหมายของสิ่งที่สร้างขึ้นมากว่า เป็นการผูกติดของคุณสมบัติเฉพาะ (attributes) บางอย่างในตัวของสิ่งเหล่านั้น เช่น บัตรประจำตัวประชาชน และหนังสือเดินทางกับความเป็นพลเมือง ในวาทกรรมว่าด้วยความเป็นพลเมือง (citizenship) (ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร, 2554 : 24)

การวิเคราะห์วาทกรรม (discourse analysis) เป็นการพยายามศึกษาและสืบค้นถึง กระบวน การ ขั้นตอน ลำดับเหตุการณ์ และรายละเอียดต่าง ๆ ในการสร้างเอกลักษณ์และความหมายให้กับสรรพสิ่งที่อยู่ในสังคมในรูปของวาทกรรม และภาคปฏิบัติการของวาทกรรม ซึ่งเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับบุคคล สถาบัน สถานที่ และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการสร้างวาทกรรม (ฟูโกต์ อังโน ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร, 2554 : 27-28) ทั้งนี้ การวิเคราะห์วาทกรรมคือ ไม่ได้ขึ้นอยู่กับคำพูด แต่ให้ความสนใจต่อกฎเกณฑ์ชุดหนึ่งที่กำลังให้กระทำ และกฎเกณฑ์นี้เองก็อยู่ภายใต้วาทกรรม ส่วนกระบวนการขั้นตอนในการวิเคราะห์วาทกรรม จะเริ่มต้นจากคำพูดที่ดูเหมือนง่ายและมีความเป็นรูปธรรม เกิดการตั้งคำถามเพื่อต้องการตรวจสอบหรือสืบค้นว่าเอกลักษณ์และความหมายของสิ่งที่ตั้งคำถามนั้น ถูกสร้างขึ้นมาได้อย่างไร และมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร เพื่อศึกษาถึงชุดกฎเกณฑ์ที่เป็นตัวกำหนด สร้างความหมาย (forms) ให้กับสิ่งที่ถูกตั้งคำถาม ซึ่งจะทำให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงอำนาจในสังคมและชี้ให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงด้วย (ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร, 2554 : 31)

2.3 แนวคิดการครอบงำทางความคิด (hegemony)

แนวคิดเรื่องการครอบงำทางความคิด (hegemony) ของกรัมซี ได้ให้ความสำคัญกับอุดมการณ์ (ideology) โดยเฉพาะในการใช้เป็นแนวทางในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิด โครงสร้างสังคมส่วนล่าง และสังคมส่วนบน โดยให้ความสำคัญกับบทบาทของโครงสร้างส่วนบน และชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างที่สำคัญระหว่าง “สังคมสองแบบ” ภายในโครงสร้างส่วนบนประกอบด้วย สังคมการเมือง (political society) และประชาสังคม (civil society) (วัชรพล พุทธรักษา, 2551)

สังคมการเมืองดำเนินการสร้างอำนาจครอบงำ (domination) โดยชนชั้นปกครอง ยึดกุมอำนาจรัฐและมีอำนาจในการบังคับใช้กฎหมาย (legislation) โดยมีอำนาจบังคับรองรับ แต่ประชาสังคมจะมีการดำเนินการเพื่อสร้าง หรือรักษาการครอบงำทางความคิด โดยอาศัยวิธีการที่แตกต่างไปจากสังคมการเมือง โดยใช้วิธีการสร้างความยินยอมให้เกิดในหมู่ประชาชน โดยที่ประชาชนไม่รู้สึกรว่าเป็นการบังคับ หรือเป็นการยินยอมพร้อมใจโดยธรรมชาติ

กรัมซี ได้กล่าวถึงอุดมการณ์ (ideology) ว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งในการอธิบายปรากฏการณ์ทางการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเปลี่ยนแปลงและรักษาไว้ซึ่งการมีอำนาจในการจัดการความสัมพันธ์ทางการเมืองและเศรษฐกิจของกลุ่มทางสังคมหลักหรือชนชั้นหนึ่งๆ โดยอาศัยการครอบงำทางความคิด กล่าวคือการทำกลุ่มทางสังคมจะครอบงำทางความคิดได้นั้นต้องเป็นกลุ่มทางเศรษฐกิจ แต่การครอบงำทางความคิดจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อกลุ่มทางสังคมสามารถสร้างการนำทางภูมิปัญญาและศีลธรรมกับกลุ่มทางสังคมอื่นและมวลชน เพื่อเกิดเป็นแนวร่วมในการทำทลายต่อการครอบงำทางความคิดเดิมและสร้างการครอบงำทางความคิดใหม่ หรือกลุ่มในสังคมเกิดการยอมรับในอำนาจของชนชั้นหรือกลุ่มทางสังคมที่ครองอำนาจนั้นได้ นอกจากนี้ กรัมซี ได้ชี้ให้เห็นถึงปัญญาชนและพรรคการเมืองที่ทำหน้าที่ทางความคิดในการต่อสู้ทางอุดมการณ์เพื่อการสร้างหรือทำลายการประสานแนวร่วม และเอกภาพภายในกลุ่มทางสังคมที่เกิดขึ้นในประชาสังคม ผ่านกลไกต่าง ๆ เช่น สื่อมวลชน หรือการส่งผ่านความคิดไปยังอีกกลุ่มหนึ่งทางสังคม อนึ่ง โครงสร้างส่วนบนหรือที่เรียกว่าแนวร่วมทางประวัติศาสตร์ คือการจัดองค์ประกอบช่วงเวลาต่าง ๆ ทางประวัติศาสตร์ขึ้นมาใหม่ให้มีความสอดคล้องอย่างเป็นรูปธรรมในทางเศรษฐกิจสังคมและทางการเมือง (วนัส ปิยะกุลชัยเดช, 2548)

กลุ่มทางประวัติศาสตร์

กรัมซีกล่าวถึงเรื่องกลุ่มทางประวัติศาสตร์เพื่ออธิบายถึงความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนระหว่างเศรษฐกิจ การเมืองวัฒนธรรมและวิถีความสัมพันธ์ที่ซับซ้อน ชัดแย้ง ไม่ลงรอยกันภายในชนชั้น และระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม ซึ่งเป็นมโนทัศน์ที่กรัมซีพยายามตอบโต้กับข้อเสนอของกลุ่มมาร์กซิสต์ดั้งเดิมที่เสนอว่า ฐานเศรษฐกิจเป็นปัจจัยหลักที่กำหนดโครงสร้างส่วนบนทางการเมืองและอุดมการณ์

กลุ่มทางประวัติศาสตร์เป็นมโนทัศน์ที่กรัมซีแสดงกระบวนการเชื่อมประสานของภาวะ “เอกภาพอันเป็นผลมาจากการวิภาษ” (dialectical unity) ระหว่างฐานเศรษฐกิจกับโครงสร้างส่วนบน ระหว่างทฤษฎีกับปฏิบัติการ และระหว่างปัญญาชนกับมวลชน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการครองอำนาจนำอย่างถาวร และมั่นคงของชนชั้นที่ต้องการครองอำนาจนำเหนือสังคมทั้งหมด อย่างไรก็ตาม กลุ่มทางประวัติศาสตร์มิได้มีความหมายจำกัดอยู่เพียงการเป็นพันธมิตรกันระหว่างชนชั้นต่าง ๆ ภายใต้งैอนไขเชิงบริบททางประวัติศาสตร์ การเมือง เศรษฐกิจในแต่ละช่วงสถานการณ์ที่เกิดการสถาปนาอำนาจนำในขณะนั้น (ชนิตา ชิตบัณชิตย์, 2547 : 13)

การศึกษาบริบทและเงื่อนไขในแต่ละสถานการณ์ของการสร้างกลุ่มทางประวัติศาสตร์จึงเป็นสิ่งสำคัญในการทำความเข้าใจกระบวนการสร้างอำนาจนำของกลุ่มที่มีบทบาทหลักในสังคม ทั้งนี้ การทำความเข้าใจกระบวนการสถาปนาอำนาจนำผ่านกลุ่มทางประวัติศาสตร์ยังเป็นเงื่อนไขสำคัญในการสร้างความเข้าใจต่อเงื่อนไข และข้อจำกัดในการสร้างอำนาจนำ ทั้งยังเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญใน

กระบวนการนำเสนอยุทธศาสตร์การชิงอำนาจนำกลับคืนมาของกลุ่มที่ตกอยู่ในบทบาทรองอีกด้วย (ชนิตา ชิตบัณชิตย์, 2547 : 13)

กลุ่มทางประวัติศาสตร์เป็นกลุ่มที่ไม่ได้จำกัดด้วยการแบ่งชนชั้นโดยปัจจัยทางเศรษฐกิจตามแนวคิดของมาร์กซิสต์คลาสสิกเท่านั้น แต่ประกอบด้วยคนหลากหลายกลุ่ม หลายชนชั้นที่รวมตัวกันเพื่อประกอบภารกิจทางประวัติศาสตร์โดยมีอุดมการณ์เป็นจุดเชื่อมต่อ (กาญจนา แก้วเทพ, 2557 : 11)

กรัมซีได้ขยายความถึงอำนาจนำให้หมายรวมถึงการวิเคราะห์แนวทางที่ชนชั้นปกครองได้รับฉันทามติจากกลุ่มทางสังคมต่าง ๆ ให้ครอบงำกลุ่มผู้อยู่ใต้การปกครอง โดยการทำให้ปัญญาชนในระบบราชการ หรือ สังกัดพรรคการเมือง เชื้อเพลิง และตกอยู่ภายใต้อำนาจการปกครองแล้วจึงสร้างระบบขึ้นมาเพื่อยึดโยงปัญญาชนของทุกกลุ่มชนชั้นเอาไว้ ทำให้มุมมองแบบชนชั้นปกครองดังกล่าวแพร่กระจายสู่ปัญญาชนจนกลายเป็น “สามัญสำนึก” (common sense) ของสังคม ผลที่ตามมาก็คือ สามัญชนรับเอามุมมอง/สำนึกของชนชั้นปกครองมาเป็นของตนผ่านปัญญาชนอย่างไม่มีข้อโต้แย้ง

อย่างไรก็ตาม อำนาจนำจะมีความหมายถึงฉันทามติในระดับสูง แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าสังคมนั้นจะปราศจากความขัดแย้ง อำนาจนำ ชี้ให้เห็นว่า อำนาจนำยังคงมีความขัดแย้งในตัวเองและเป็นพื้นที่สำหรับการต่อสู้ เพื่อการสถาปนาอำนาจนำระหว่างชนชั้นครอบงำกับชนชั้นใต้ปกครอง ในกระบวนการของการสถาปนาอำนาจนำ และการสถาปนาอุดมการณ์ต่อต้านลัทธิต้องอาศัยปัญญาชนเป็นตัวขับเคลื่อนสำคัญในกระบวนการดังกล่าว (ชนิตา ชิตบัณชิตย์, 2547 : 16)

บทบาทของปัญญาชน

กลุ่มคนที่มีบทบาทในการจัดตั้งหรือบทบาททางอุดมการณ์วัฒนธรรม (organizational or ideological role) ในสังคม เช่น พระ ครู ช่างเทคนิค และผู้จัดการ ในโรงงานอุตสาหกรรม ข้าราชการ นักสังคมสงเคราะห์ อาจารย์มหาวิทยาลัย นักข่าว เป็นต้น นอกจากนี้ กรัมซียังให้ความสำคัญกับบทบาทของปัญญาชนในฐานะบุคคลที่จะขับเคลื่อนการสร้างอำนาจนำโดยเชื่อมโยงบทบาทหน้าที่ของปัญญาชนเข้ากับศักยภาพที่มีมาแต่กำเนิดของมนุษย์ทุกคนในด้านความสามารถในการคิดและให้เหตุผลผ่านการศึกษา และปฏิบัติการ ปัญญาชนของกรัมซีมีความหมาย คือ คนทุกคนเป็นปัญญาชน แต่ไม่ใช่ทุกคนที่ทำหน้าที่ของปัญญาชน (ชนิตา ชิตบัณชิตย์, 2547 : 16)

บทบาทหน้าที่ที่สำคัญของปัญญาชน คือ การรักษาการครองอำนาจนำของชนชั้นของตนเหนือสังคมโดยรวม ด้วยการสร้างความชอบธรรมให้กับอุดมการณ์ที่พวกเขามีบทบาทในฐานะเป็นผู้กระทำ เพื่อสร้างความเหนือกว่าในการควบคุม โดยการทำให้โครงสร้างเศรษฐกิจ และอำนาจทางการเมืองที่ชนชั้นตนมีความได้เปรียบได้รับการสถาปนา และสร้างความยอมรับจากสังคม อาจ

กล่าวได้ว่าเขาทำหน้าที่เป็นทั้งผู้ให้การศึกษา (educator) ผู้จัดตั้งเชื่อมโยง (organizer) และผู้นำ (leader) ปัญญาชนมีความหมายในแง่ของบทบาทหน้าที่ของผู้เป็นปัญญาชน และในแง่กลุ่มคนที่ทำหน้าที่เติมเต็มบทบาทของปัญญาชน (ชนิตา ชิตบัณทิตย์, 2547 : 17)

กรัมซีแบ่งปัญญาชนออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1) Traditional Intellectuals เป็นปัญญาชนที่ทำหน้าที่สนับสนุนโครงสร้างทั้งทางด้านเศรษฐกิจและการเมืองการปกครอง และสืบทอด (reproduce) รวมถึงการช่วยธำรงรักษาอุดมการณ์ของสังคมเก่า โดยสำคัญผิดว่า พวกตนล้วนเป็นอิสรภาพจากชนชั้นทางสังคม ดำรงอยู่เหนือความเปลี่ยนแปลงทางสังคมการเมือง และชนชั้นอื่น ๆ ในสังคม อาทิ นักเขียน ศิลปิน นักปรัชญา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บาทหลวง หรือ พระ (ชนิตา ชิตบัณทิตย์, 2547 : 17)

2) Organic Intellectuals เป็นปัญญาชนที่มีความใกล้ชิดและติดต่อสัมพันธ์กับชนชั้นของตนทำหน้าที่เชื่อมประสาน “จิตสำนึกร่วม” (Collective Consciousness) ภายในชนชั้นของตนผ่านมิติทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง มีความเป็นอิสระ และมุ่งมั่นเพื่อการพัฒนาไปสู่การครอบงำทางอุดมการณ์ในสังคม มีบทบาทสำคัญในฐานะจักรกลของการเกิดเงื่อนไขของการปฏิวัติ ทั้งนี้ชนชั้นแต่ละชนชั้นจำเป็นต้องผลิต Organic Intellectuals ของตนเอง ซึ่งจะทำหน้าที่เป็นผู้นำในทางจริยธรรม (moral) และปัญญาชน (intellectual) กรัมซีชี้ว่าการผลิตของชนชั้นกรรมาชีพเป็น “เงื่อนไขที่มีความจำเป็นก่อนหน้า” (a necessary precondition) ของการปฏิวัติ (ชนิตา ชิตบัณทิตย์, 2547 : 17)

ความสำคัญของ Organic Intellectuals คือการดึงเอาศักยภาพและความปรารถนาของมวลชน เพื่อชี้นำมวลชนสู่การปฏิวัติ ความสัมพันธ์ระหว่าง Organic Intellectuals กับชนชั้นที่สังกัดอยู่นั้นมีลักษณะเชิงวิภาษ ด้วยการประสานปฏิบัติการในชีวิตประจำวันของชนชั้นแรงงาน ในขณะที่เดียวกันก็ทำหน้าที่เปิดเผยสู่จิตสำนึกทางทฤษฎี (Theoretical Consciousness) อย่างไรก็ตามการก่อรูปของ Organic Intellectuals เกิดขึ้นในชนชั้นแรงงานกรรมกรได้ยากกว่าชนชั้นกรรมาชีพ

กรัมซีไม่เพียงแต่ชี้มนทัศน์อำนาจนำในฐานะปฏิบัติการของชนชั้นปกครองที่ใช้ในการสร้างความครอบงำเท่านั้นแต่มนทัศน์อำนาจนำยังหมายรวมถึง “ยุทธศาสตร์” ของชนชั้นผู้ถูกกดขี่ที่ใช้ช่วงชิงอำนาจในการนำเช่นกัน

ในงานชิ้นนี้ ผู้วิจัยนำแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทปัญญาชน มาใช้ออกแบบการวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ โดยเน้นไปที่บทบาทในการสร้างจิตสำนึกร่วมภายใต้อุดมการณ์ที่ คสช. ยึดโยงในการสร้างความชอบธรรมผ่านแนวคิด “ปฏิรูปประเทศไทย”

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ใหญ่ เตมีย์ (2554) ศึกษาการสร้างความปลอดภัยของคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) โดยผลการศึกษาชี้ว่าการพยายามเข้ามาบีบบทบาททางการเมืองของทหารมักเริ่มต้นด้วยการอ้างความปลอดภัยทางการเมืองจากความล้มเหลวและไม่สามารถแก้ไขปัญหาของรัฐบาลชุดก่อนหน้าได้ ต่อมาจึงเพิ่มปริมาณการเข้ามาบีบบทบาททางการเมืองและรอยคองจังหวะที่เหมาะสมในการเข้ามาบีบบทบาททางการเมืองโดยตรงด้วยการเป็นผู้นำรัฐบาล ทั้งนี้ ทหารได้พยายามสร้างความชอบธรรมในเชิงกฎหมาย พร้อมทั้งเชื่อมโยงกับบริบทต่าง ๆ อาทิ การแก้ไขปัญหาการบริหารงานเดิมของรัฐบาล การอ้างการจัดการกับผู้ไม่ประสงค์ดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ การอ้างว่าจะมีการร่างรัฐธรรมนูญใหม่และจัดตั้งรัฐบาลพลเรือนชุดใหม่ จากการเลือกตั้งทั่วไปที่บริสุทธิ์ยุติธรรม เพื่อคืนอำนาจให้กับประชาชน อนึ่ง การสร้างความชอบธรรมของ รสช. อาศัยองค์ประกอบสำคัญหลักๆ ได้แก่ การสร้างเหตุผลหรือเงื่อนไขทางการเมืองรองรับต่อการกระทำและการใช้อำนาจของตนเอง และการอาศัยบริบทของสถานการณ์สมัยใหม่ที่อยู่ภายใต้บริบทของโลกาภิวัตน์

ในแง่นี้งานศึกษาของใหญ่ เตมีย์ (2554) อธิบายการสร้างความปลอดภัยของคณะรัฐประหาร ภายใต้บริบทของครั้งแรกของทศวรรษ 2530 ซึ่งพลวัตทางการเมืองในช่วงเวลาดังกล่าวเป็นช่องทางในการเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองของทหารในลักษณะที่แตกต่างออกไปจากพลวัตทางการเมืองในช่วงเวลาที่งานวิจัยของผู้วิจัยมุ่งศึกษา

มงคล สปรางค์ (2551) ศึกษาความปลอดภัยทางการเมืองของระบอบทักษิณ โดยวิเคราะห์วิธีการสร้างความชอบธรรมทางการเมือง ปัญหาในการสร้างความชอบธรรม และผลกระทบจากสถานะความปลอดภัยทางการเมืองของระบอบทักษิณ จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มนักการเมืองและนักธุรกิจ การศึกษาพบว่ารัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร อ้างความปลอดภัยทางการเมืองจากการได้รับการเลือกตั้งมาตามวิถีประชาธิปไตย โดยปัจจัยเกื้อหนุนการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองของระบอบทักษิณ คือ กลไกและโครงสร้างของกฎหมายและรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 การสร้างความชอบธรรมของรัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร มีลักษณะสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ ลักษณะโครงสร้างทางการเมือง คือสามารถครอบงำฝ่ายนิติบัญญัติและใช้กลไกในการบัญญัติกฎหมาย ลักษณะเชิงกระบวนการนโยบายจากการที่สามารถสร้างชุดนโยบายที่สำคัญและนำไปสู่การปฏิบัติได้จริงรวมทั้งมีการประชาสัมพันธ์นโยบายและการบริหารในเชิงการตลาด ลักษณะเชิงภาวะผู้นำทางการเมือง และปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัย ได้แก่ การบริหารราชการแผ่นดินในลักษณะที่เอื้อประโยชน์แก่ตนเองและพวกพ้อง ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน การแทรกแซงองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งนำไปสู่วิกฤติความศรัทธาต่อรัฐบาลพ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร จนนำไปสู่การเกิดเหตุการณ์ประท้วงขับไล่รัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ

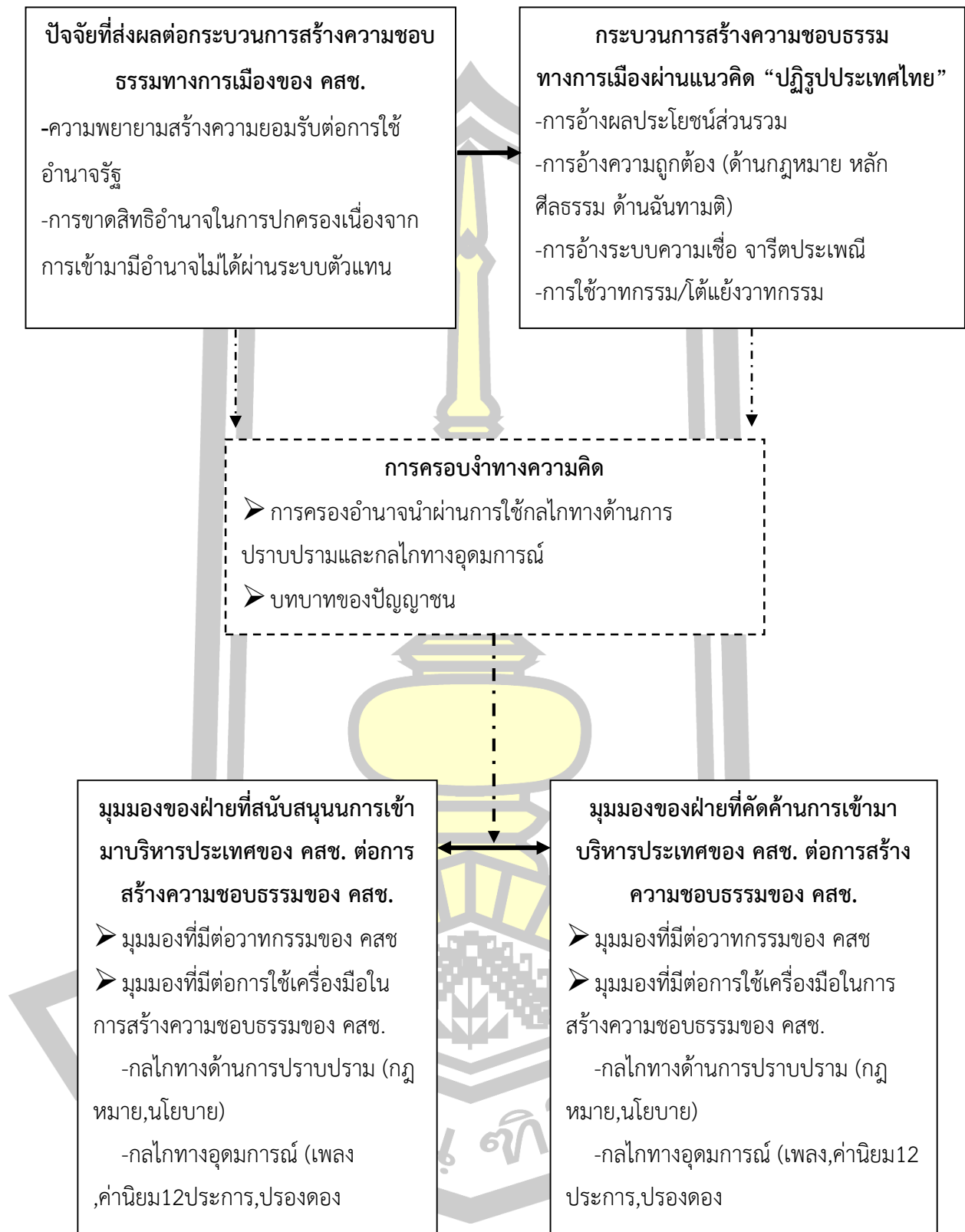
จะเห็นได้ว่างานของมงคล สงปรารงค์ (2551) อธิบายกระบวนการสร้างความชอบธรรมของรัฐบาลพลเรือนภายใต้เงื่อนไขของประวัติศาสตร์ เช่น การเกิดรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 จึงเป็นที่น่าสนใจว่าในช่วงเวลาหลังระบอบทักษิณ (post-Thaksin regime) ซึ่งปรากฏการณ์แทรกแซงทางการเมืองของกองทัพผ่านการรัฐประหารถึง 2 ครั้ง กระบวนการสร้างความชอบของคณะรัฐประหารดำเนินไปอย่างไร เมื่อเปรียบเทียบกับการรัฐประหารของคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) และกระบวนการสร้างความชอบธรรมของรัฐบาลพลเรือน

ทัศนะ คล่องวิจักขณ์ (2549) ศึกษาเกี่ยวกับ การปฏิรูปการเมืองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขกับนัยความชอบธรรมทางการเมือง โดยตั้งคำถามของการศึกษาว่าการรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 นั้นมีความชอบธรรมมากน้อยหรือไม่ ทัศนะ ได้นิยามความหมายของความชอบธรรมทางการเมือง (political legitimacy) คือลักษณะหนึ่งของความสัมพันธ์ทางการเมืองระหว่างรัฐบาลกับประชาชน กระบวนการ โครงสร้างต่าง ๆ ของรัฐ หรือรูปแบบความสัมพันธ์ทางอำนาจอื่น ๆ ที่มีรัฐบาลเป็นผู้สร้างความชอบธรรม ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับ ความสนับสนุน การยอมรับต่อองค์ประกอบทางการเมือง ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าความชอบธรรมทางการเมืองนั้นจะเกิดขึ้นได้ต้องผ่านการยอมรับหรือยินยอม (consent) จากประชาชนส่วนใหญ่ และการสร้างความยินยอมหรือความชอบธรรมทางการเมือง

เมื่อเทียบกับงานของ ใหญ่ เตมีย์ (2554) และมงคล สงปรารงค์ (2551) งานของทัศนะ คล่องวิจักขณ์ (2549) ชี้ให้เห็นถึง กระบวนการสร้างความชอบธรรมผ่านแนวคิดการยอมรับหรือยินยอม (consent) โดยศึกษาการรัฐประหารหลังระบอบทักษิณครั้งแรกคือในปี 2549 งานศึกษาชิ้นดังกล่าวนี้ มีนัยแตกต่างจากงานศึกษาของผู้วิจัย โดยเฉพาะในแง่ของเงื่อนไขทางประวัติศาสตร์ เนื่องจากในกรณีของรัฐบาลของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) นั้น คณะรัฐประหารยึดอำนาจการปกครอง ภายหลังจากการปะทะกันทั้งในเชิงของความคิด และการเคลื่อนไหวบนท้องถนนระหว่างกลุ่มที่มีความเห็นต่างทางการเมืองอย่างยาวนานนับตั้งแต่ พ.ศ. 2549 ถึง พ.ศ. 2559

2.5 กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษาเรื่อง กระบวนการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ระหว่าง พ.ศ. 2557-2559 ผู้ศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์กระบวนการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ผ่านการอ้างอิงแนวคิด “ปฏิรูปประเทศไทย” ระหว่าง พ.ศ. 2557-2559 กลุ่มที่คัดค้านและสนับสนุน คสช. มีมุมมองอย่างไรต่อกระบวนการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ผ่านการอ้างอิงแนวคิด “ปฏิรูปประเทศไทย” ระหว่าง พ.ศ. 2557-2559 โดยมีกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

การเข้ามาบริหารประเทศของ คสช. และแนวคิดปฏิรูปประเทศไทย

ในบทนี้ ผู้วิจัยนำเสนอภาพรวมเกี่ยวกับการเข้ามามีอำนาจทางการเมืองของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) รวมไปถึงแนวคิดการปฏิรูปประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอบริบทประกอบการวิเคราะห์กระบวนการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ผ่านการอ้างอิงแนวคิด “ปฏิรูปประเทศไทย” ระหว่าง พ.ศ. 2557-2559 และมุมมองของกลุ่มที่คัดค้านและสนับสนุนต่อกระบวนการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ผ่านการอ้างอิงแนวคิด “ปฏิรูปประเทศไทย” ระหว่าง พ.ศ. 2557-2559 ในกระบวนการสร้างความชอบธรรมของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เนื้อหาในบทนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนแรกว่าด้วยภูมิหลังของการเข้ามามีอำนาจในการบริหารประเทศของ คสช. และส่วนที่สองว่าด้วยนโยบายและการเผยแพร่แนวนโยบายการพัฒนาประเทศตามแนวทางการปฏิรูปประเทศไทย

3.1 การเข้ามามีอำนาจในการบริหารประเทศของ คสช.

การเข้ามามีอำนาจในการบริหารประเทศไทยของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ซึ่งนำโดย พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ผู้บัญชาการทหารบก โดยเริ่มต้นจากการที่กองอำนวยการรักษาความสงบแห่งชาติ (กอ.รส.) เข้าควบคุมอำนาจบริหารของรัฐบาล นายนิวัฒน์ธำรง บุญทรงไพศาล รองนายกรัฐมนตรี ในฐานะปฏิบัติหน้าที่แทนนายกรัฐมนตรี นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ซึ่งพ้นจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2557 จากข้อกล่าวหาเกี่ยวกับการโยกย้ายตำแหน่งเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) โดยมีขอบ โดยท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงหัวหน้ารัฐบาลได้เกิดการเผชิญหน้า และการปะทะกันระหว่างคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) กับ แนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) ซึ่งฝ่ายแรกมุ่งเคลื่อนไหวคัดค้านการดำเนินนโยบายของรัฐบาลยิ่งลักษณ์ ขณะที่ฝ่ายหลังให้การสนับสนุนรัฐบาลดังกล่าว

โดยก่อนหน้านี้ นับตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2556 กลุ่ม กปปส. ซึ่งประกาศต่อต้านอิทธิพลของ พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรี ซึ่งนำโดยนายสุเทพ เทือกสุบรรณ เลขาธิการฯ และอดีต ส.ส.พรรคประชาธิปัตย์ ได้เรียกร้องให้มีการ “ปฏิรูปก่อนเลือกตั้ง และตั้งรัฐบาล

กลางที่มีอำนาจในการบริหารประเทศ” เนื่องจากพวกเขามองว่าปัญหาของประเทศไทยที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วนในเวลานั้นคือการปฏิรูปประเทศ ในช่วงเวลาเดียวกันกลุ่ม นปช. ซึ่งก่อตั้งขึ้นมาเพื่อต่อต้านการรัฐประหาร พ.ศ. 2549 และขับไล่คณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ พล.อ. สุรยุทธ์ จุลานนท์ ออกจากการเป็นนายกรัฐมนตรี ได้เรียกร้องให้มีการ “เลือกตั้งก่อนการปฏิรูป และไม่ยอมรับนายกรัฐมนตรีคนกลาง” กล่าวคือ การปฏิรูปจะต้องแก้ไขภายใต้ระบอบประชาธิปไตย ผ่านระบบตัวแทนที่ได้รับการเลือกตั้งจากเสียงส่วนใหญ่

กลุ่ม กปปส. และ นปช. ได้มีการปลุกระดมมวลชนชั้นสูงสุด และนำมาสู่การเคลื่อนไหวบนท้องถนนในการต่อต้าน จนกระทั่งเกิดการปะทะกันและนำไปสู่เหตุการณ์รุนแรงหลายครั้ง ระหว่างเดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2556 ถึง เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2557 อาทิ การเคลื่อนไหวของ กปปส. ต่อต้านพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมซึ่งพวกเขามองว่า จะช่วยให้ พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรี พ้นจากความผิดทางการเมืองและสามารถกลับเข้าประเทศไทยได้

ทั้งนี้ กองอำนวยการรักษาความสงบแห่งชาติ (กอ.รส.) ระบุว่า การเข้าควบคุมอำนาจบริหารของรัฐบาลของนายนิวัฒน์ธำรง บุญทรงไพศาล เป็นไปเพื่อควบคุมสถานการณ์ทางการเมืองที่ขัดแย้งมานานกว่า 6 เดือน และเพื่อให้กลุ่มชุมนุมทางการเมืองทั้งฝ่ายที่ด้านรัฐบาลและสนับสนุนรัฐบาล ในขณะนั้น ยุติการเคลื่อนไหวทางการเมืองอย่างเด็ดขาด กอ.รส. ได้นำตัวแกนนำ กปปส. และ นปช. ไปไว้ในค่ายทหาร ก่อนจะเริ่มทยอยปล่อยตัวภายใต้เงื่อนไขการห้ามเคลื่อนไหวทางการเมือง (ไทยรัฐ, 2557 : ออนไลน์)

ต่อมาในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2557 รัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้รับการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรี ได้แถลงจุดยืน โดยเน้นย้ำว่าทหารไม่ต้องการอำนาจ แต่มุ่งคืนสันติสุขสู่คนไทย และจะดูแลประเทศจนกว่าจะเรียบร้อย พร้อมทั้งขอความร่วมมือ โดยประกาศใช้มาตรการระดับเข้มข้น เช่น ห้ามชุมนุมทางการเมือง การดำเนินคดีตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 การประกาศใช้กฎอัยการศึกทั่วราชอาณาจักร การใช้อำนาจโดยปราศจากความรับผิดชอบตามมาตรา 44 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2557 อีกทั้งยังระบุว่าหากผู้ใดฝ่าฝืนคำสั่ง คสช. อาจถูกนำตัวขึ้นศาลทหาร นอกจากนั้น คณะรักษาความสงบแห่งชาติยังได้กำชับสื่อห้ามสัมภาษณ์นักวิชาการและข้าราชการ ห้ามประชาชนแสดงความเห็นในเชิงทะเลาะเบาะแว้ง วิพากษ์วิจารณ์การทำงานของ คสช. ทั้งทางสื่อออนไลน์หนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ รวมถึงพักการใช้รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2550 โดยเปิดใช้เพียงบางมาตราคือ หมวด 2 พระมหากษัตริย์ มาตรา 8 ถึง มาตรา 57 ส่วนวุฒิสภา ศาล และองค์กรอิสระยังปฏิบัติหน้าที่เช่นเดิม (ศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชน, 2558 : ออนไลน์) อนึ่ง การบังคับให้เป็นไปตามมาตรา 112 ส่งผลให้มีการจับกุมและดำเนินคดี 68 ราย (ศูนย์ข้อมูลกฎหมายและเสรีภาพ, 2559 : ออนไลน์)

ท่ามกลางการดำเนินการดังกล่าว คณะรักษาความสงบแห่งชาติยังได้ตั้ง “ศูนย์ปรองดองสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูป” ขึ้น โดยระบุว่าศูนย์นี้จะเป็นพื้นที่กลางและให้ข้อมูลความคืบหน้าเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาของประเทศ โดยรัฐบาลเน้นการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มข้นควบคู่ไปกับการสร้างความสมานฉันท์ ในขณะเดียวกันรัฐบาลได้ประกาศตั้งสภาสมานฉันท์ในฐานะกลไกที่จะนำไปสู่การเลือกตั้ง โดยสภาสมานฉันท์มีหน้าที่รวบรวมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาจัดทำแผนการเสริมสร้างความปรองดองสมานฉันท์และการปฏิรูป (กลุ่มยุทธศาสตร์และแผนการประชาสัมพันธ์ สำนักโฆษก, 2557 : ออนไลน์) และคืนความสุขให้กับคนในชาติ สลายความขัดแย้งในสังคม สร้างความรักความสามัคคี ยึดถือสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และความสงบ ร่วมมือกันแก้ปัญหา เดินหน้าประเทศไทย ภายใต้การมีส่วนร่วมในการปฏิรูป

3.2 การสนับสนุน และการต่อต้านการเข้ามาบริหารประเทศของ คสช.

พ.ศ.2556 สถานการณ์ทางการเมืองไทยเริ่มตึงเครียดเมื่อพรรคเพื่อไทยเสนอร่างพระราชบัญญัติ "ฉบับเหมาเข่ง" ซึ่งก่อให้เกิดกระแสต่อต้าน และการชุมนุมคัดค้าน จากกระแสดังกล่าว ทำให้มีการ "ยกระดืบ" ชื่อเรียกร้องไปเรื่อย ๆ จากถอนร่าง พ.ร.บ. ไปเป็นให้รัฐบาลลาออก จนเมื่อรัฐบาลประกาศยุบสภา ก็มีการผลักดันชื่อเรียกร้องไปเป็น "ปฏิรูปก่อนการเลือกตั้ง" คณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) และผู้สนับสนุนแนวคิด "ปฏิรูปก่อนการเลือกตั้ง" เพื่อขัดขวางไม่ให้เกิดการเลือกตั้ง รวมทั้งการปิดล้อมหน่วยเลือกตั้งเพื่อป้องกันไม่ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าไปใช้สิทธิ จากนั้นจึงยกระดับการชุมนุมจากคัดค้าน พ.ร.บ.นิรโทษกรรมไปเป็นการถอนรากถอนโคน "ระบอบทักษิณ" การชุมนุมและสถานการณ์ทางการเมืองที่ตึงเครียด จึงทำให้นายกรัฐมนตรียุบสภา และให้มีการเลือกตั้งใหม่ในวันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2557 เพื่อคืนอำนาจให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินและจัดให้มีการเลือกตั้ง กปปส. ได้เรียกร้องให้มีการจัดตั้งสภาประชาชนและการปฏิรูปประเทศก่อนการเลือกตั้ง

พ.ศ. 2557 กปปส. ชุมนุมรุนแรงไม่ให้ประชาชนไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง และขัดขวางการเลือกตั้ง มีการปิดล้อมหน่วยเลือกตั้งไม่ให้ไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งได้ นอกจากนั้น นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร พ้นจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี กรณีโยกย้ายข้าราชการโดยมิชอบ และนำมาสู่การรัฐประหาร ซึ่งเกิดการยอมรับจากอีกฝ่ายที่สนับสนุนและมีแนวคิดที่เห็นด้วยกับการรัฐประหาร เพื่อให้ประเทศพ้นจากวิกฤตการเมือง และให้ประเทศกลับมาสู่ความสงบอีกครั้ง

ขณะที่ฝ่ายทหารได้สร้างความชอบธรรมในการแทรกแซงทางการเมืองของตนเองด้วยการอ้างเหตุการณ์การโจมตีผู้ชุมนุมเสียเลือดเนื้อด้วยความรุนแรง ว่าเป็นช่วงที่ประเทศจะเข้าใกล้สภาวะสงครามกลางเมือง กลุ่มคนที่ไม่เห็นด้วยกับแนวทางของ คสช. ได้เคลื่อนไหวต่อต้านและ

วิพากษ์วิจารณ์แนวทางดังกล่าวในลักษณะต่าง ๆ แม้ว่าจะมีการกำหนดกฎหมาย การปราบปราม และการสกัดการเคลื่อนไหวทางการเมือง อาทิ การประท้วงในเชิงสัญลักษณ์อย่างต่อเนื่อง เช่น การกินแซนด์วิชในระหว่างการชุมนุม การใช้สัญลักษณ์ชูนิ้วมือ 3 นิ้วในที่สาธารณะตามแบบภาพยนตร์ The Hunger Games การถือป้ายผ้า “ไม่เอารัฐประหาร” การตะโกนว่า “น่าอับอายมากที่เมืองไทยยังมีรัฐบาลทหาร” นอกจากนี้ ยังมีกลุ่มบุคคลที่ริเริ่มการอ่านงาน 1984 ของจอร์จ ออร์เวลล์ ในรถไฟฟ้่า เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงยุคของการควบคุม ปิดกั้น และการจับตาสอดส่องการเคลื่อนไหวของประชาชน อย่างไรก็ตาม การเคลื่อนไหว ต่าง ๆ ถูกควบคุมปราบปรามจากรัฐผ่านการดำเนินคดี ภายใต้กฎอัยการศึก กฎหมายหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ มาตรา 112 หรือ กฎหมายมาตรา 44 ตามรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราวเปิดทางให้รัฐสามารถคุมขังผู้ต้องหาได้โดยพลการ ประชาชนที่ถูกดำเนินคดี ภายใต้กฎหมายเหล่านี้ต้องขึ้นศาลทหาร โดยหลังจากที่มีการทำรัฐประหารมีประชาชน ได้ถูกเรียกรายงานตัวหรือ “ปรับทัศนคติ” และถูกดำเนินคดีภายใต้กฎหมายหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ มาตรา 112 (จันจิรา สมบัติพูนศิริ , 2558 : ออนไลน์)

ในช่วงการเคลื่อนไหวทางการเมืองเพื่อต่อต้านรัฐบาลทักษิณ ชินวัตร และรัฐบาลยิ่งลักษณ์ ชินวัตร มีหลายกลุ่มเข้าร่วมเรียกร้องให้มีการรัฐประหาร สนับสนุนอำนาจรัฐ หรือกระทั่งสนับสนุนการล้มการเลือกตั้ง อาทิ กปปส. คือการรวมตัวที่อ้างความสงบและสันติ ที่มีพลเมืองเข้าร่วมมาก จึงเป็นสัญลักษณ์ของความเปลี่ยนแปลง ตั้งแต่การปฏิรูปสังคมให้เป็นประชาธิปไตย เรียกร้องให้รัฐประหาร ยกเลิกการเลือกตั้ง ขอนายกฯพระราชทาน ตั้งสภาประชาชน ฯลฯ อีกทั้งยังสนับสนุนรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ซึ่งชี้ให้เห็นถึงการสร้างประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นอย่างยั่งยืนชัดเจน และการปฏิรูปประเทศ เพื่อให้เกิดการพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง เช่น การปฏิรูปตำรวจที่เป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการยุติธรรม การปฏิรูปการศึกษา การปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ ศาสนา และการให้สิทธิกับประชาชนในการปกป้องประชาธิปไตย จนนำมาสู่การรัฐประหาร พ.ศ. 2557

หลัง พ.ศ. 2557 กลุ่มนักศึกษาที่ไม่เห็นด้วยกับการรัฐประหารถูกขัดขวางไม่ให้ออกมาเคลื่อนไหวทางการเมือง เช่นเดียวกับกลุ่มการเมืองอื่นๆ ที่มีความพยายามจะจัดกิจกรรมแสดงความคิดเห็นอย่างต่อเนื่อง และกลายเป็นกลุ่มที่ยังคงเคลื่อนไหว และเสนอข้อเรียกร้องต่อ คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ให้จัดการเลือกตั้ง อย่างไรก็ตาม เนื่องจากเป็นกลุ่มที่ยังดำเนินกิจกรรมภายใต้ภาวะห้ามเคลื่อนไหว รวมถึงการเคลื่อนไหวของฝ่ายสนับสนุนเริ่มลดลงมาก ต่างจากช่วงก่อนการรัฐประหารที่เป็นแนวร่วมกับกลุ่ม กปปส. หลังการเปลี่ยนแปลงลดบทบาทลง เหลือเพียงโจมตีกลุ่มนักศึกษาที่มีจุดยืนที่ต่างออกไปผ่านโซเชียลมีเดีย เช่น เพจกลุ่มนักเรียน นิสิต นักศึกษา สนับสนุนลุงตู่ และกลุ่มอาสาช่วยเหลือชาติ ซึ่งกลุ่มหลังไม่เพียงแต่แสดงจุดยืนผ่านโลกออนไลน์เท่านั้น แต่ยังออกมายื่นหนังสือและให้กำลังใจนายกฯ อีกด้วย นอกจากนี้เมื่อเทียบการเคลื่อนไหวในช่วงหลังรัฐประหารครั้งที่ผ่านมามีกลุ่มนักศึกษาด้านรัฐประหารมีบทบาทโดดเด่นเป็นผู้นำการเคลื่อนไหว แม้ในช่วงแรกมี

กลุ่มนักกิจกรรมทางการเมืองอื่น ๆ ออกมาต่อต้านกฏอัยการศึก แต่หลายกิจกรรมต้องยกเลิกกิจกรรม เนื่องจากมีทหารเข้ามาในพื้นที่ หรือผู้เข้าร่วมถูกจับกุม เช่น กลุ่มชุมนุมหน้าหอศิลป์วัฒนธรรม กรุงเทพมหานคร กลุ่มประชาชนในเชียงใหม่ กลุ่มต่อต้านรัฐประหารที่ชุมนุมแยกราชประสงค์ เป็นต้น ซึ่งทำให้หลังจากนั้น จำนวนกลุ่มพลเมืองที่ออกมาแสดงท่าทีต่อต้านลดลง ต่างจากนักศึกษาที่ยังออกมายืนยันในเสรีภาพทางความคิด สิทธิในการแสดงออกของตน ภายใต้บริบทการเมืองที่ประกาศ กฏอัยการศึก (พาขวัญ พินิจกิจวัฒน์ , 2559 : ออนไลน์)

ตาราง 1 ลำดับเหตุการณ์สำคัญในการเข้ามาบริหารประเทศของ คสช.

พ.ศ.	เหตุการณ์สำคัญ
2549	พันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (พธม.) ก่อตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2549
2549	กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยประท้วงให้ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี
2549	รัฐบาลทักษิณได้ประกาศ “ยุบสภา” ในวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2549 เพื่อให้มีการเลือกตั้งใหม่ในวันที่ 2 เมษายน 2549
2549	ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาและวินิจฉัยว่าการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2549 เป็นการเลือกตั้งที่มีข้อบกพร่อง จึงต้องมีการเลือกตั้งใหม่
2549	คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข นำโดย พล.อ.สนธิ บุญยรัตกลิน รัฐประหารยึดอำนาจการปกครองจากรัฐบาลทักษิณ ชินวัตร ในวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 ทำให้การเลือกตั้งถูกเลื่อนไปโดยไม่มีกำหนด
2550	จัดให้มีการเลือกตั้งครั้งแรกภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ภายหลังการยึดอำนาจรัฐบาลทักษิณ ชินวัตร โดยให้มีการเลือกตั้งในวันที่ 23 ธันวาคม 2550
2551	กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยชุมนุมประท้วงขับไล่พรรคพลังประชาชนในประเด็นการทุจริตของรัฐบาลทักษิณ รวมถึงคดีการทุจริตการเลือกตั้งของนายยงยุทธ ดิยะไพรัช นอกจากนี้ยังเข้ายึดทำเนียบรัฐบาล ในสมัยนายสมัคร สุนทรเวช ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี

ตาราง 1 (ต่อ)

พ.ศ.	เหตุการณ์สำคัญ
2554	กลุ่มพันธมิตรฯชุมนุมเพื่อขับไล่รัฐบาลอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ และคณะรัฐมนตรี โดยให้เหตุผลว่าการทำงานของรัฐบาลล้มเหลวในการแก้ไขปัญหาที่กัมพูชาได้รุกล้ำและยึดครองดินแดนไทย ไม่ได้ทำหน้าที่ในการปกป้องดินแดนและอธิปไตยของชาติ ทุจรีตคอร์ปชั่นอย่างมากภายในรัฐบาล และนายกรัฐมนตรีไม่รักษาสัญญาที่ให้ไว้กับประชาชน
2554	เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั่วไป นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ได้รับเลือกจากสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 5 สิงหาคม พ.ศ. 2554 ให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี
2556	การประท้วงร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมจากคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข (กปปส.) ในรัฐบาลยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี
2557	วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2557 ก่อนการเลือกตั้งเกิดเหตุรุนแรงขึ้น ในกรุงเทพมหานคร ระหว่างที่ผู้ชุมนุม กปปส. ปิดกั้นการส่งหีบเลือกตั้งจากสำนักงานเขตหลักสี่ มีกลุ่มผู้สนับสนุนรัฐบาล มาชุมนุมเผชิญหน้าคัดค้านกลุ่ม กปปส. การเผชิญหน้าระหว่างผู้ชุมนุมสองฝ่ายที่มีความเห็นต่างกันทำให้เกิดความตึงเครียดถึงขั้นใช้อาวุธปืนยิงโต้ตอบกัน
2557	วันที่ 7 พฤษภาคม 2557 ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยให้ นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ให้พ้นจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี กรณีโยกย้ายข้าราชการโดยมิชอบ
2557	วันที่ 20 พฤษภาคม 2557 เริ่มมีการเผยแพร่คำสั่ง ประกาศกฎอัยการศึก และประกาศจัดตั้ง กองอำนวยการรักษาความสงบเรียบร้อย (กอ.รส.)
2557	21 พฤษภาคม 2557 มีการเรียกตัวแทนของรัฐบาลรักษาการและตัวแทนกลุ่มผู้ชุมนุมเข้าเจรจาทันทีทางออก แต่กองทัพแถลงว่าทำที่ตั้งกล่าวไม่ใช่การรัฐประหาร
2557	วันที่ 22 พฤษภาคม 2557 พล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา ประกาศผ่านทางโทรทัศน์ว่า กองทัพภายใต้การนำของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) สามารถควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินได้เรียบร้อยแล้ว และคำสั่งต่างๆ ยังคงมีผลต่อเนื่องอยู่ คณะรักษาความสงบแห่งชาติ ประกาศใช้พระราชบัญญัติกฎอัยการศึกทั่วราชอาณาจักร ห้ามออกนอกเคหะสถาน ตั้งแต่เวลา 22.00-05.00 วันที่ 22 พฤษภาคม 2557 เป็นต้นไป

3.3 นโยบายพัฒนาประเทศและแนวคิดปฏิรูปประเทศไทยของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

รัฐบาล คสช. ภายใต้การนำของ พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ให้เหตุผลในการกุมอำนาจการบริหารประเทศว่าเพื่อยุติความขัดแย้งของคนในชาติ ขับเคลื่อนเศรษฐกิจ และฟื้นฟูความเชื่อมั่นภายใต้ระบบบริหารนิติบัญญัติ และตุลาการ ทั้งนี้ รัฐบาลได้เน้นย้ำการใช้พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ผ่านกระบวนการนิติบัญญัติบริหาร และตุลาการ ภายใต้ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การที่สถาบันกษัตริย์อยู่เหนือความขัดแย้งทั้งปวง และการรักษาผลประโยชน์ของชาติ และสร้างความมั่นใจในการลงทุนในการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ของชาวต่างประเทศในประเทศไทย

นอกจากนี้ รัฐบาล คสช. ยังส่งต่อแนวทางการพัฒนาบนรากฐานของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และอ้างอิงการแสวงหาจุดร่วมจากทุกฝ่าย โดยมุ่งผลประโยชน์ของชาติเป็นหลัก ทั้งนี้ ในการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับนโยบายในการพัฒนาประเทศ คสช. พยายามสื่อถึงความจำเป็นที่รัฐบาลต้องวางรากฐานเพื่อให้รัฐบาลข้างหน้าเข้ามาพิจารณารับช่วงต่อได้อย่างต่อเนื่อง โดยมีการออกแบบยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไทยภายใต้คำขวัญ “เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา” ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในการนี้ ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไทย คสช. อ้างถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พร้อมทั้งระบุว่า ความท้าทายของไทยรวมทั้งการฟื้นฟูจากความบอบช้ำทางเศรษฐกิจ และความหวาดระแวงทางสังคม รวมถึงการทุจริตประพฤติมิชอบในภาครัฐ และการเคลื่อนเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และมีการประกาศแผนพัฒนาฉบับที่ 12 รัฐบาล คสช. ได้ร่างยุทธศาสตร์ คือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาที่ยั่งยืน และคนเป็นศูนย์กลางพัฒนา (รัฐบาลไทย, 2557 : ออนไลน์)

อนึ่ง การพัฒนาตามแนวทางที่ประกาศในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ได้รวมถึงการประกาศนโยบาย Thailand 4.0 เป็นโมเดลที่ได้นำมโนทัศน์หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นแนวคิดหลักในการพัฒนาประเทศ ดังที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานพระราชดำริหลักปรัชญา “เศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อนำพาประเทศไทยให้หลุดพ้นจากประเทศรายได้ปานกลาง ความเหลื่อมล้ำและความไม่สมดุล พร้อม ๆ กับเปลี่ยนผ่านประเทศไทยไปสู่ประเทศในโลกที่หนึ่ง ที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ในบริบทของโลกยุค The Fourth Industrial Revolution อย่างเป็นทางการตามแนวทางที่แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ได้วางไว้ด้วยการสร้างความเข้มแข็งจากภายใน ควบคู่ไปกับการเชื่อมโยงกับประชาคมโลก ตามแนวคิด “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” โดยขับเคลื่อนผ่านกลไก “ประชารัฐ” โดยมุ่งหวังให้เกิด “สังคมไทย 4.0” ที่เป็นสังคมที่มีความหวัง สังคมที่เปี่ยมสุข และสังคมที่มีความสมานฉันท์ เป็นสังคมที่มีความพอเพียง โดยมีคนชนชั้นกลางเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ เกิดความเท่าเทียมในสังคม ความเหลื่อมล้ำอยู่ในระดับต่ำ มีสิ่งแวดล้อมและ

สุขภาพที่ดี ได้รับโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพดี และได้รับสวัสดิการทางสังคมที่เหมาะสมตลอดทุกช่วงชีวิต เทคโนโลยี สามารถอยู่บนเวทีโลกได้อย่างภาคภูมิใจ และสามารถมีส่วนร่วมกับนานาชาติเพื่อทำให้โลกน่าอยู่ขึ้น “เกษตรกร 4.0” ที่หลุดพ้นจากความยากจน โดยผันตัวเองจากเกษตรกรผู้ผลิตมาเป็นผู้ประกอบการทางการเกษตรสมัยใหม่ (Smart Farmers) มีการบริหารจัดการที่ดี มีต้นทุนการผลิตต่ำ สามารถเพิ่มมูลค่าสินค้าทางการเกษตรจากการแปรรูป “SME 4.0” ที่สามารถสร้างหรือใช้นวัตกรรม เทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ ในการสร้างมูลค่าในสินค้าและบริการ มีความสามารถทางการค้าขาย สามารถเข้าถึงตลาดในประเทศ อาเซียน และตลาดโลก ทำให้มีรายได้สูงขึ้น “จังหวัด 4.0” มีการกระจายความเจริญทั่วประเทศ เศรษฐกิจขยายตัว สามารถทำงานในถิ่นฐานบ้านเกิดได้ (พิมพ์เขียว, 2559 : 8-11)

นอกเหนือจากการกำหนดแนวทางการพัฒนาดังกล่าวแล้ว หนึ่งในปฏิบัติการของรัฐบาล คสช. ที่ถือว่าได้รับความสนใจและวิพากษ์วิจารณ์เป็นอย่างมากหลังรัฐประหาร 2557 และสอดคล้องกับแนวนโยบายโดยเฉพาะด้านสังคมจิตวิทยาและการศึกษาคือการรณรงค์ค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ รัฐบาล คสช. ระบุว่ากรรณรงค์ดังกล่าวมีเป้าหมายคือการสร้างประเทศไทยให้เข้มแข็ง โดยผ่านการสร้างคนในชาติ การจัดระเบียบสังคม และการสร้างมาตรฐานด้านคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนทั่วไป “เพื่อตอบโต้ต่อสถานการณ์ที่เทคโนโลยีด้านการสื่อสารที่ไร้ขีดจำกัดและรวดเร็วทำให้เกิดการสับสนของข้อมูลข่าวสาร และวัฒนธรรมต่างชาติสามารถเข้ามาในสังคมของไทยได้ง่าย จึงทำให้หลายครั้งเกิดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม แปลกใหม่ สับสนและขัดแย้งเกิดขึ้นในสังคม”

อนึ่ง รัฐบาล คสช. ยังได้ผลักดันการปฏิรูปโครงสร้างเชิงอำนาจ ระบบการเมือง และการบริหารจัดการภาครัฐในทุกระดับ ทั้งในระดับประเทศ ภูมิภาค และระดับท้องถิ่น โดยประกาศทิศทางให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีการปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และประชาชนได้รับประโยชน์จากการปฏิรูปอย่างแท้จริง ซึ่ง คสช. จัดกิจกรรมในหลายรูปแบบ อาทิ กิจกรรมคืนความสุข สร้างความสามัคคีให้กับประชาชน เช่น บทเพลงคืนความสุขให้คนในชาติ การจัดแสดงคอนเสิร์ต การมอบของขวัญให้เด็กแรกเกิด งานบุญ งานประเพณีตามโอกาสต่างๆ เช่น ปีใหม่ สงกรานต์ ที่มีนโยบายให้ประชาชนแต่งกายด้วยชุดไทย ละเล่นแบบไทย

3.4 “ปฏิรูปประเทศไทย” ในทัศนะของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.)

ในระหว่างปี 2557-2559 คสช. ได้ดำเนินการสร้างความชอบธรรมโดยการแทรกแซงทางการเมืองด้วยการอ้างเหตุการณ์ความรุนแรง ว่าเป็นช่วงที่ประเทศจะเข้าใกล้สภาวะสงครามกลางเมือง และระบุว่า การเข้ามาควบคุมสถานการณ์ของ คสช. เป็นการเข้ามายุติความรุนแรง และคืนความสุข

ให้ประชาชนคนไทยทั้งชาติ รวมทั้งแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนเร่งด่วนเฉพาะหน้าเป็นการชั่วคราว เพื่อให้ประเทศเดินหน้าต่อไปได้ ท่ามกลางการเคลื่อนไหวของกลุ่มคนที่ไม่เห็นด้วยกับแนวทางของ คสช. ได้ใช้วิธีการออกกฎหมาย การปราบปราม และการสกัดการเคลื่อนไหวทางการเมือง รวมไปถึง การเรียกรายงานตัวหรือ “ปรับทัศนคติ” การดำเนินคดีทางการเมือง รวมไปถึงการดำเนินนโยบาย ภายใต้แนวคิด “ปฏิรูปประเทศไทย”

แนวทางการปฏิรูปประเทศไทยของรัฐบาล คสช. มุ่งสนับสนุนให้การปกครองระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมีความเหมาะสมกับสภาพสังคมไทย มีระบบการ เลือกรั้งที่สุจริตและเป็นธรรม มีกลไกป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบที่มี ประสิทธิภาพ ขจัดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจและสังคมเพื่อการพัฒนา อย่างยั่งยืน ทำให้กลไกของรัฐสามารถให้บริการประชาชนได้อย่างทั่วถึง สะดวกรวดเร็ว และมีการ บังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดและเป็นธรรม โดยอาศัยภาครัฐเป็นกลไกที่มีศักยภาพ โดยให้เหตุผล ว่าภาครัฐเป็นกลไกที่มีขนาดใหญ่และมีศักยภาพในด้านงบประมาณ โครงสร้าง และอัตรากำลัง ผนวก กับมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการดำเนินการ (สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ, 2558, ออนไลน์)

จากหลักการดังกล่าว คสช. ได้ดำเนินการ “ปฏิรูปประเทศไทย” ผ่านนโยบาย กิจกรรม และ ช่องทางต่าง ๆ ได้แก่

1.) **การใช้ช่องทางสื่อสารสาธารณะ** ในการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร รวมถึงการดำเนินงาน การ ประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางสื่อสารสาธารณะ อีกทั้ง คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้ทำการควบคุม สื่อไว้ทุกช่องทาง โดยรายการโทรทัศน์ การนำเสนอข่าวของช่องโทรทัศน์ต่าง ๆ คสช. ต้องเข้าไปเป็นส่วน หนึ่งในการประชาสัมพันธ์ผ่านรายการที่เกี่ยวข้องกับ คสช. ได้แก่

1.1 รายการเดินหน้าประเทศไทย รายการโทรทัศน์เดินหน้าประเทศไทยถือเป็น ช่องทางในการเผยแพร่ว่าทกรรมที่รัฐเป็นผู้ผลิตขึ้นเพื่อถ่ายทอดอุดมการณ์หรือความคิดต่าง ๆ ไปยังผู้ มีส่วนเกี่ยวข้อง รัฐในฐานะสถาบันที่มีอำนาจทางสังคมเป็นผู้ผลิตและกำหนดวาทกรรม กำหนด วัตถุประสงค์ของรายการ คือ เพื่อนำเสนอความก้าวหน้าของรัฐบาลด้านต่าง ๆ กำหนดวันเวลา ออกอากาศ คือทุกวัน เวลา 18.00-18.20 น. โดยประมาณ กำหนดเนื้อหารายการและวิธีถ่ายทอด เนื้อหาต่าง ๆ ไปยังผู้รับสาร แสดงให้เห็นความพยายามที่จะสื่อสารกับประชาชนและเข้าถึงประชาชน ให้ได้มากที่สุด “การศึกษา” เป็นประเด็นสำคัญที่รัฐบาลนำเสนอเพื่อให้ประชาชนเห็นการพัฒนาที่รัฐ เชื่อว่าเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น ซึ่งการเสนอข้อมูลต่าง ๆ ในรายการย่อมสะท้อนความคิด ความเชื่อ ความมุ่งหมายของรัฐที่มีต่อระบบการศึกษาชาติในฐานะที่เป็นกลไกสำคัญในการสร้างกำลังคนเพื่อ พัฒนาประเทศรายการนี้ยังเป็นช่องทางในการสนับสนุนความชอบธรรมต่อการดำเนินการเกี่ยวกับ ระบบการศึกษาด้วย การถ่ายทอดข้อมูลของรัฐนั้นก็มีกลวิธีต่าง ๆ เพื่อให้พลเมืองในประเทศเห็นพ้อง

กับแนวทางของรัฐอันจะเกิดประโยชน์โดยตรงต่อการดำเนินงานของรัฐในแง่มุมต่าง ๆ (นัยนา วงศ์สา คำ , 2559 : 58)

1.2 รายการคืนความสุขให้คนในชาติ การสื่อสารถึงสาเหตุที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ต้องกระทำการรัฐประหารยึดอำนาจ และการดำเนินการบริหารราชการแผ่นดินของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ตลอดจนนโยบายต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในการพัฒนาประเทศ คณะรักษาความสงบแห่งชาติ นำโดยพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ จึงได้จัดรายการ “คืนความสุขให้คนในชาติ” เพื่อสื่อสารให้ประชาชนได้รับรู้ถึงเหตุของการรัฐประหาร การบริหารราชการแผ่นดิน รายงานผลการปฏิบัติงาน การแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ตลอดจนการประชุมสัมมนาการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้ประชาชนได้รับทราบ โดยออกอากาศครั้งแรกเมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 ทั้งนี้ การสื่อสารกับประชาชนผ่านรายการคืนความสุขให้คนในชาติไม่ใช่เพียงการสื่อสารด้วยคำพูดหรือการเขียนเท่านั้น แต่รวมถึงภาพที่แสดงออกมาผ่านสัญลักษณ์ต่าง ๆ ดั่งนั้นองค์ประกอบต่าง ๆ ของรายการคืนความสุขให้คนในชาติตั้งแต่การนำเข้าสู่รายการมีความหมายอย่างมากในการสื่อสารกับประชาชนผู้รับชม รายการคืนความสุขให้คนในชาติ ได้เปลี่ยนชื่อรายการเป็น “ศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน” เพื่อเป็นน้อมนำหลักคำสอนของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช มาเผยแพร่ให้ประชาชนประยุกต์ใช้ และรัฐบาลได้น้อมนำศาสตร์พระราชา นี้มาเป็นหลักปฏิบัติในการดำเนินงานของรัฐบาล

2.) การใช้กลไกด้านการศึกษา นอกเหนือจากการกำหนดแนวทางการพัฒนา หนึ่งในปฏิบัติการของรัฐบาล คสช. ที่ถือว่าได้รับความสนใจและวิพากษ์วิจารณ์เป็นอย่างมากหลังรัฐประหาร 2557 และสอดคล้องกับแนวนโยบายโดยเฉพาะด้านสังคมจิตวิทยาและการศึกษาคือการรณรงค์ค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ดังกล่าวมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (กลุ่มยุทธศาสตร์และแผนการประชาสัมพันธ์ สำนักโฆษณฯ, 2557 : ออนไลน์)

- 1) มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
- 2) ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม
- 3) กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์
- 4) ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทั้งทางตรง และทางอ้อม
- 5) รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม
- 6) มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่น เผื่อแผ่และแบ่งปัน
- 7) เข้าใจเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่ถูกต้อง
- 8) มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักการเคารพผู้ใหญ่

- 9) มีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
- 10) รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
- 11) มีความเข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำหรือกิเลส และมีความละเอียดเกรงกลัวต่อบาปตามหลักของศาสนา
- 12) คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมและของชาติ มากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง

ในปัจจุบันสถานศึกษาและหน่วยงานต่างๆ ได้นำแนวทางค่านิยม 12 ประการ มาปฏิบัติ เช่น การขึ้นป้ายประชาสัมพันธ์ การดำเนินโครงการภายใต้หลักค่านิยม 12 ประการ รวมถึงการดำเนินกิจกรรมผ่านสื่อโทรทัศน์ และรายการคืนความสุขให้คนในชาติ ที่เน้นให้คนเกิดความรักชาติ ปลุกจิตสำนึกให้คนในชาติยึดถือปฏิบัติความดีงามในวัฒนธรรมประเพณีไทย (ประชาไท, 2557 : ออนไลน์)

รัฐบาล คสช. ระบุว่าการณ์รณรงค์ดังกล่าวมีเป้าหมายคือการสร้างประเทศไทยให้เข้มแข็งโดยผ่านการสร้างคนในชาติ การจัดระเบียบสังคมภายใต้ค่านิยม 12 ประการ โดยบรรจุค่านิยมหลักไว้ในแบบเรียน ในรูปแบบข้อความ นวนิยาย ละคร เรื่องสั้น การ์ตูน บทเพลง ที่สร้าง เขียนจากรากฐานประวัติศาสตร์ของไทย ในลักษณะการกลมกลืน เพื่อให้เด็กตระหนักรู้ถึงความสำคัญของ 3 สถาบัน ซึ่งเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของสังคมไทย และมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศชาติ ที่ส่งเสริมให้คนในสังคมยึดตามกฎระเบียบที่รัฐบาลได้กำหนดไว้ และการสร้างมาตรฐานด้านคุณธรรม จริยธรรม เช่น ในสถานศึกษา มีหลักสูตรที่มุ่งเน้นกิจกรรมให้ความสนุกสนานและสร้างสรรค์ผ่านการเล่านิทาน เกมส์ การละเล่นต่าง ๆ การร้องเพลง รวมทั้งกิจกรรมสร้างประสบการณ์อื่น ๆ เพื่อกระตุ้นให้เด็กนึกถึงความดี และสร้างความรู้สึกรักผิชอบชีวิต มีความรู้สึกในการทำความดี รังเกียจคนโกง นอกจากนี้ ได้มีการบรรจุเข้าไปในหลักสูตรแบบเรียนภายใต้โรงเรียนคุณธรรม ที่มุ่งเน้นส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนทั่วไป “เพื่อตอบโต้ต่อสถานการณ์ที่เทคโนโลยีด้านการสื่อสารที่ไร้ขีดจำกัดและรวดเร็วทำให้เกิดการสับสนของข้อมูลข่าวสาร และวัฒนธรรมต่างชาติสามารถเข้ามาในสังคมของคนไทยได้ง่าย จึงทำให้หลายครั้งเกิดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม แปลกใหม่ สับสนและขัดแย้งเกิดขึ้นในสังคม” ทั้งนี้ สถาบันการศึกษาได้มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยผ่านการท่องจำเนื้อความและบทเพลง ซึ่งเป็นการกำหนดกรอบของค่านิยมหลักที่คนในชาติ พึงยึดถือและรักษาไว้ร่วมกัน รวมถึงผลประโยชน์แห่งชาติ

“การลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้” เป็นนโยบายให้โรงเรียนปรับลดชั่วโมงในชั้นเรียนลงโดยให้เลิกเรียนในเวลา 14.00 น. เพื่อให้เด็กนักเรียนผ่อนคลายไม่เคร่งเครียดกับการเรียนมากเกินไป หลักการลดเวลาเรียนเป็นแนวคิดที่ถูกต้องเพราะเด็กไทยใช้เวลาเรียนในห้องเรียนตามหลักสูตรมากเกินไป เวลามามากมายนี้ใช้ไปกับการเรียนที่เน้นการท่องจำ ไม่เน้นการใช้ความคิดทั้งในการสร้างสรรค์

วิเคราะห์ และแก้ปัญหาต่าง ๆ เด็กไทยจึงไม่จำเป็น นับเป็นความอ่อนด้อยเมื่อเทียบกับเยาวชนในประเทศอื่น ประเด็นนี้ได้มีการหยิบยกขึ้นมาก่อนการยึดอำนาจ แต่รัฐบาลขณะนั้นไม่ได้มีแนวทางการจัดการให้มีการลดเวลาเรียน แต่มีความเห็นว่าจะต้องทำอย่างเป็นระบบ จึงได้เริ่มกระบวนการปฏิรูปหลักสูตร โดยร่างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานขึ้นมาใหม่ทั้งหมด เน้นการบูรณาการ และปรับองค์ความรู้ให้ทันสมัย

ตั้งแต่วันที่ 22 พฤษภาคม 2557 การยกระดับการศึกษา ถูกกำหนดเป็นเจตนารมณ์ประการหนึ่งในการเข้ามาบริหารประเทศ เห็นได้ชัดเจนเมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 เมื่อกำหนดกรอบที่ชัดเจนในการปฏิรูปประเทศ โดย "การศึกษา" เป็นหนึ่งในสิบเอ็ดเรื่องที่ต้องมีการปฏิรูป และกำหนดกลไกในการปฏิรูปประเทศ รัฐบาลโดยการนำของ พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี เข้ามาบริหารประเทศ ภายใต้วิสัยทัศน์ "ประเทศไทย มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน" อันมีภารกิจหลักสามอย่างที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้ทำ ได้แก่ หนึ่ง การปฏิรูปประเทศ สอง การสร้างความสามัคคีปรองดอง และสาม การบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งทั้งสามภารกิจล้วนมีความสำคัญ และต้องทำควบคู่กันไป

การปฏิรูปการศึกษา ภายใต้กรอบการปฏิรูปประเทศ มีกลไกดำเนินการ คือ การจัดการศึกษาที่เป็นภารกิจในการบริหารราชการแผ่นดิน ที่กำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดินด้าน "การศึกษา" จัดเป็นหนึ่งในนโยบายข้อสี่ "การศึกษาและเรียนรู้ การทะนุบำรุงศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม" นโยบายการศึกษาของรัฐบาลที่ระบุไว้ ประกอบด้วย การจัดให้มีการปฏิรูปการศึกษา และการเรียนรู้ โดยให้ความสำคัญทั้งการศึกษาในระบบ และการศึกษาทางเลือกไปพร้อมกัน เพื่อสร้างคุณภาพของคนไทยให้สามารถเรียนรู้ พัฒนาดนได้เต็มตามศักยภาพ ประกอบอาชีพและดำรงชีวิตได้โดยมีความใฝ่รู้และทักษะที่เหมาะสม เป็นคนดีมีคุณธรรม สร้างเสริมคุณภาพการเรียนรู้ โดยเน้นการเรียนรู้เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ และพัฒนากำลังคนให้เป็นที่ต้องการเหมาะสมกับพื้นที่ จะเพิ่มโอกาสแก่ผู้ยากจนหรือด้อยโอกาส จัดระบบการสนับสนุนให้เยาวชนและประชาชนทั่วไปมีสิทธิเลือกรับบริการการศึกษาทั้งในระบบโรงเรียนและนอกโรงเรียน โดยจะพิจารณาจัดให้มีคู่มือการศึกษาเป็นแนวทางหนึ่งการปรับเปลี่ยนการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการศึกษา การให้องค์กรภาคประชาสังคม ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษา โดยที่กระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาสู่สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามศักยภาพและความพร้อม โดยให้สถานศึกษาสามารถเป็นนิติบุคคลและบริหารจัดการได้อย่างอิสระและคล่องตัวขึ้นการพัฒนาคนทุกช่วงวัย โดยส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การส่งเสริมอาชีวศึกษาและการศึกษาระดับวิทยาลัยชุมชน โดยจะสร้างแรงงานที่มีทักษะ โดยเฉพาะในท้องถิ่นที่มีความต้องการแรงงาน และพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาให้เชื่อมโยงกับมาตรฐานวิชาชีพ การ

พัฒนาระบบการผลิตและพัฒนาครูที่มีคุณภาพ ที่เหลือจะเป็นเรื่องของศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และการสร้างค่านิยม

3.) การใช้กลไกด้านกฎหมาย คสช. มองเกี่ยวกับการใช้กฎหมาย “กฎหมาย” และ “กระบวนการยุติธรรม” ในฐานะเครื่องมือทางการเมืองว่าเมื่อประชาชนจำนวนหนึ่งที่ไม่เห็นชอบต่อการรัฐประหารและการบริหารประเทศของ คสช. กลายมาเป็นศัตรูของชาติ จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่ คสช. จะต้องใช้อำนาจจัดการกับบุคคลเหล่านี้ด้วย ทั้งนี้ การที่ คสช. ใช้อำนาจเข้าจัดการกับประชาชนเป็นเรื่องที่ไม่เป็นที่ยอมรับในระดับสากล คสช. จึงใช้วิธีเปลี่ยนอำนาจต่างๆ ให้ออกมาอยู่ในรูปของกฎหมายเพื่อสร้างความชอบธรรมในการดำเนินการกับประชาชนที่ไม่เห็นด้วยกับการรัฐประหารและการบริหารงานของ คสช. เพื่อสร้างให้เห็นว่าราวกับว่าประเทศไทยยังมีความเป็นนิติรัฐอยู่ และทำให้การจัดการกับบุคคลที่ต่อต้าน คสช. เป็นเรื่องของการดำเนินคดีกับ “ผู้กระทำความผิดกฎหมาย” มิใช่เป็นเรื่องการเมืองและการละเมิดสิทธิมนุษยชน กล่าวคือกระบวนการยุติธรรมทางทหารและรัฐธรรมนูญจึงถูกสร้างขึ้นมาเป็นเครื่องมือทางการเมืองของ คสช. ในการรักษาเสถียรภาพทางอำนาจ

4.) การสร้างกลไก “ปรองดอง สมานฉันท์” คสช. ได้สร้างความชอบธรรมของแนวคิดปฏิรูปประเทศไทย โดยอธิบายว่าความขัดแย้งทางการเมืองที่นำไปสู่การเผชิญหน้าที่รุนแรงนั้น เกิดจากการที่สังคมไทยขาดกลไกที่มีอำนาจหน้าที่และประสิทธิภาพในการจัดการกับความขัดแย้ง ให้อำนาจต่าง ๆ สามารถหาข้อยุติร่วมกันได้ รัฐบาลจึงต้องสร้างความปรองดอง เพื่อการลดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากการใช้ความรุนแรง รวมทั้งการปฏิรูปและโครงสร้างของกลไกของรัฐให้สามารถรองรับการขับเคลื่อนสังคม ความเข้าใจในบริบทของความขัดแย้ง การมีส่วนร่วมและความร่วมมือของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทางการเมืองเป็นการสร้างความเชื่อ ความศรัทธาในหมู่ประชาชนให้เกิดขึ้นต่อผู้ปกครองในระบบการเมือง รวมถึงลักษณะแห่งอำนาจของผู้ปกครองที่ฝ่ายผู้ถูกปกครองยอมรับการอ้างสิทธิดังกล่าว ซึ่งลักษณะดังกล่าวขึ้นอยู่กับความเชื่อด้านความชอบธรรมของการมีอำนาจของผู้ปกครองโดยเฉพาะในสังคมสมัยใหม่ที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเริ่มตั้งแต่การเข้ามาสู่อำนาจทางการเมือง ทั้งนี้ กลไกรัฐธรรมนูญในการสร้างความปรองดองของรัฐบาล คสช. อนึ่ง รัฐบาล คสช. ยังมองว่าการสร้างความปรองดองอาจทำได้โดยใช้กฎหมายทางด้านความมั่นคง เช่น การใช้มาตรา 44 ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยไม่ให้เกิดความแตกแยก การปรับทัศนคติ ที่เป็นการให้คนหรือกลุ่มคนที่แสดงความคิดเห็นต่างไปจาก คสช. ที่ได้กำหนดไว้นั้น จะต้องมารายงานตัวผ่านการพูดคุยกับเจ้าหน้าที่ทหารให้เกิดการยอมรับและปฏิบัติตามตามคำสั่งของ คสช. รวมถึงการใช้กิจกรรมทางวัฒนธรรมต่าง ๆ เช่น การแต่งกายย้อนยุคตามละคร

เมื่อพิจารณานโยบาย กิจกรรม รวมทั้งช่องทางต่าง ๆ ข้างต้น พบว่าในการ “ปฏิรูปประเทศไทย” คสช. คำนึงถึงประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ การสร้างความเชื่อว่าการใช้อำนาจของตนชอบด้วยกฎหมาย การบริหารราชการที่มีประสิทธิภาพโดยอาศัยการปฏิรูปทั้งโครงสร้าง และการกล่าวอ้าง

ความจำเป็น ในประเด็นแรกนั้น สืบเนื่องจากการที่รัฐบาล คสช. ไม่ได้มีความชอบธรรมตามกฎหมาย เนื่องจากเป็นรัฐบาลที่ไม่ได้มาจากประชาชนตามระบอบประชาธิปไตย จึงสร้างความชอบธรรมในการบริหารประเทศภายใต้กรอบของกฎหมาย และกรอบการพัฒนา

5.) การใช้กลไกทางวัฒนธรรม เพื่อปฏิรูปประเทศภายใต้ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ในประเด็นเรื่องการบริหารราชการแผ่นดินเป็นภารกิจที่สำคัญของรัฐบาลในฐานะผู้ใช้อำนาจฝ่ายบริหาร เพื่อสร้างความสงบเรียบร้อยให้แก่สังคม การบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลที่สร้างผลงานเป็นที่ประจักษ์ ประชาชนมีความนิยมชมชอบย่อมนำมาสู่ความนิยมและศรัทธา คสช. ตอบสนองประเด็นนี้ โดย คือการเริ่มต้นปฏิรูปในเชิงโครงสร้าง ปฏิรูปการบริหารราชการ และการสร้างอัตลักษณ์ ประเพณี ความเป็นคนไทย โดยมีการจัดกิจกรรม “ไออุ่นรัก คลายความหนาว” ที่ให้ประชาชนแต่งกายด้วยชุดไทยย้อนยุคและผ้าไทยรวมถึงเจ้าหน้าที่ตำรวจที่สวมเครื่องแต่งแบบตำรวจสมัยรัชกาลที่ 5 และการขับเคลื่อนประเทศ ผ่านกลไก “ปฏิรูป” การปกป้องและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์ สร้างความเข้มแข็ง ปลุกฝังทัศนคติความเป็นไทย ซึ่งมีจารีตประเพณี ประวัติศาสตร์ ศิลธรรม คุณธรรม เพื่อให้สังคมไทยมีความเข้มแข็ง เสียดละ อยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ สามัคคี สำนึกในความเป็นคนไทยด้วยกัน เช่น การสร้างความรู้สึกร่วมในความเป็นชาติผ่านบทละครซีรีส์ “ภารกิจรัก” ละคร “My Hero วีรบุรุษสุดที่รัก” เพลงสู้เพื่อแผ่นดิน เพลงเธอคือแผ่นดิน เป็นต้น รวมถึงกิจกรรมต่างๆที่ คสช. ได้ดำเนินการผ่านนโยบาย หรือแนวคิดต่างๆ

สำหรับ “ความจำเป็น” ที่ถูกกล่าวอ้างในการสร้างความชอบธรรมของการรัฐประหาร เป็นสิ่งจำเป็นเนื่องจากการเข้ามาใช้อำนาจรัฐของ คสช. ขาดความชอบธรรมทางประชาธิปไตย และการปกครองดังกล่าวไม่ได้ตั้งอยู่บนความยินยอมของประชาชนผ่านการเลือกตั้ง

3.5 สรุปท้ายบท

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า การเข้ามามีอำนาจในการบริหารประเทศของ คสช. ซึ่งเกิดขึ้นท่ามกลางความขัดแย้งที่ยังดำเนินมาจนถึงปัจจุบัน อาศัยกระบวนการสร้างความชอบธรรม ที่ถูกออกแบบมาให้เข้าถึงสาธารณชนในวงกว้าง ทั้งในเชิงนโยบาย และการเผยแพร่การประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่าง ๆ ได้แก่ การใช้ช่องทางสื่อสารสาธารณะ ในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทางโทรทัศน์ต่าง ๆ คสช. ต้องเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในการประชาสัมพันธ์ผ่านรายการที่เกี่ยวข้องกับ คสช. อาทิ รายการเดินหน้าประเทศไทย รายการคืนความสุขให้คนในชาติ เป็นต้น นอกจากนี้ คสช. ยังดำเนินการผ่านกลไกด้านการศึกษา ที่สอดคล้องกับแนวนโยบายด้านสังคมจิตวิทยาและการศึกษา คือการรณรงค์ค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ อีกทั้งยังใช้กฎหมาย ในฐานะเป็นเครื่องมือทางการเมืองว่าเมื่อประชาชนจำนวนหนึ่งที่ไม่เห็นชอบต่อการรัฐประหารและการบริหารประเทศของ คสช. กลายมาเป็น

ศัตรูของชาติ จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่ คสช. จะต้องใช้อำนาจจัดการกับบุคคลเหล่านี้ จากการใช้เครื่องมือทางกฎหมายที่ส่งผลกระทบต่อหลายฝ่ายแล้ว อันนำไปสู่ความขัดแย้งทางการเมือง ดังนั้น คสช. จึงอ้างเหตุผลในการสร้างกลไก “ปรองดอง สมานฉันท์” เพื่อสร้างความชอบธรรมของแนวคิดปฏิรูปประเทศไทย โดยอธิบายว่าความขัดแย้งทางการเมืองที่นำไปสู่การเผชิญหน้าที่รุนแรงนั้น เกิดจากการที่สังคมไทยขาดกลไกที่มีอำนาจหน้าที่และประสิทธิภาพในการจัดการกับความขัดแย้งให้ฝ่ายต่าง ๆ สามารถมาหาข้อยุติร่วมกันได้ รัฐบาลจึงต้องสร้างความปรองดอง รวมทั้งการใช้กลไกทางวัฒนธรรม ที่จะปฏิรูปในเชิงโครงสร้าง ปฏิรูปบริหารราชการ และการสร้างอัตลักษณ์ ประเพณี ความเป็นไทย โดยมีการจัดกิจกรรม “ไออุ่นรัก คลายความหนาว” ที่ให้ประชาชนแต่งกายด้วยชุดไทยย้อนยุคและผ้าไทยเข้าร่วมในงาน เป็นต้น

ในส่วนของงานวิจัยชิ้นนี้มุ่งศึกษาถึง(ก)คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ดำเนินการสร้าง ความชอบธรรมทางการเมืองผ่านการอ้างอิงแนวคิด “ปฏิรูปประเทศไทย” อย่างไร ระหว่าง พ.ศ. 2557-2559(ข)กลุ่มที่คัดค้านและสนับสนุนต่อกระบวนการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ผ่านการอ้างอิงแนวคิด “ปฏิรูปประเทศไทย” อย่างไร ระหว่าง พ.ศ. 2557-2559

บทที่ 4

กระบวนการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ผ่านแนวคิด “ปฏิรูปประเทศไทย”

ในบทนี้ ผู้วิจัยนำเสนอการกระบวนการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองผ่านแนวคิด “ปฏิรูปประเทศไทย” ของ คสช. ซึ่งเป็นผลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ระหว่าง พ.ศ. 2557-2559 จากบทความ เอกสารทางวิชาการ และหนังสือพิมพ์ รวมถึงการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยผู้ให้ข้อมูลหลักแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่กลุ่มแรก คือกลุ่มคนที่เคยใช้วิธีการในเชิงสัญลักษณ์เพื่อแสดงความไม่เห็นด้วยกับการรัฐประหารและแนวทางหรือนโยบายของ คสช. (กลุ่มนักกิจกรรมจากกลุ่มประชาธิปไตยใหม่ กลุ่มการศึกษาเพื่อความเป็นไท กลุ่มพลเมืองโต้กลับ และกลุ่มนักวิชาการ) และกลุ่มที่สองคือกลุ่มผู้ที่ให้การสนับสนุนในการทำรัฐประหารและสนับสนุนแนวทางหรือนโยบายของ คสช.

ทั้งนี้ กระบวนการสร้างความชอบธรรมของ คสช. ดังที่นำเสนอในบทนี้มีลักษณะของการเชื่อมโยงเหตุผลเรื่องการควบคุมอำนาจการปกครองประเทศ เพื่อให้สถานการณ์ทางการเมืองกลับเข้าสู่ภาวะปกติให้ประชาชนในชาติเกิดความรัก ความสามัคคีเพื่อเป็นการปฏิรูปโครงสร้างทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และอื่นๆ เพื่อให้เกิดความชอบธรรมกับทุกฝ่าย และเพื่อให้มีประสิทธิภาพในการใช้อำนาจทางการเมือง โดยกระทำผ่านโครงสร้างทางการบริหาร นโยบาย การปฏิรูปประเทศไทยภายใต้กฎหมายพิเศษ และการใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง อย่างไรก็ตาม ท่ามกลางการดำเนินการสร้างความชอบธรรมของ คสช. ฝ่ายที่สนับสนุนและคัดค้านการเข้ามาบริหารประเทศของ คสช. มีมุมมองแตกต่างกันอย่างชัดเจนเกี่ยวกับการใช้กลไกการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองของ คสช.

4.1 การใช้กฎหมายในการสร้างความชอบธรรมของ คสช.

แม้ว่าการยึดอำนาจจากรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งและยกเลิกรัฐธรรมนูญ ตลอดจนการละเมิดสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน จะเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย ขัดต่อระบอบประชาธิปไตยนิติรัฐ คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) กลับนำเสนอต่อสาธารณะเสมอว่าพวกตนดำเนินการและทำหน้าที่ตาม “กฎหมาย” พร้อมกับขอให้ประชาชนทุกคนเคารพ “กฎหมาย” เพื่อให้ประเทศสามารถเดินไปข้างหน้าได้ ส่วนกลุ่มบุคคลที่แสดงออกว่าไม่ยอมรับหรือต่อต้าน คสช. นั้น ก็มักถูกกล่าวหาว่าเป็นพวกไม่เคารพหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย

หลังรัฐประหาร พ.ศ. 2557 ถึง พ.ศ. 2560 คสช. ได้ออกประกาศ คสช. จำนวน 125 ฉบับ คำสั่ง คสช. จำนวน 207 ฉบับ และคำสั่งหัวหน้า คสช. ซึ่งออกตามความในมาตรา 44 ของ รัฐธรรมนูญ (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ.2557 จำนวน 152 ฉบับ มาบังคับใช้กับประชาชน ซึ่งคณะ รัฐประหารได้บัญญัติรับรองความชอบด้วยกฎหมายและความชอบด้วยรัฐธรรมนูญให้แก่คำสั่งและ ประกาศเหล่านี้ไว้ในรัฐธรรมนูญทั้งฉบับชั่วคราว พ.ศ.2557 และฉบับถาวร พ.ศ. 2560 แม้ว่าในทาง เนื้อหาคำสั่งและประกาศของคณะรัฐประหารจะขัดต่อคุณค่าในระบอบประชาธิปไตย-นิติรัฐ โดยเฉพาะสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ก่อให้เกิดการควบคุมตัวบุคคลโดยมิชอบ การซ้อมทรมาน การ บังคับบุคคลให้สูญหาย ตลอดจนละเลยสิทธิในการได้รับการพิจารณาคดีที่เป็นธรรม (ศูนย์ทนายความ เพื่อสิทธิมนุษยชน, 2560 : ออนไลน์)

นอกจากนี้ สถานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) ที่ตั้งขึ้นเองโดย คสช. ยังตรากฎหมายออกมาอีก จำนวน 239 ฉบับ ซึ่งหลายฉบับออกมาอย่างเร่งรัดและมีเนื้อหาสิทธิเสรีภาพของ ประชาชน กล่าวได้ว่า ครั้งนี้นับเป็นการรัฐประหารที่ออกกฎหมายมาบังคับใช้ต่อประชาชนจำนวน มาก เมื่อเทียบกับคราวรัฐประหารวันที่ 19 กันยายน 2549 คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขได้ออกประกาศและคำสั่งเพียง 34 และ 18 ฉบับ ตามลำดับ ก่อนจะประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ฉบับชั่วคราว พ.ศ. 2549 แล้วไม่ได้ใช้อำนาจในการออก กฎหมายโดยตรงอีก

“การบังคับใช้กฎหมาย” และการดำเนินการตาม “กระบวนการยุติธรรม” ได้กลายมาเป็น เครื่องมือทางการเมืองของ คสช. ในการควบคุมและดำเนินคดีต่อผู้แสดงความคิดเห็นหรือแสดงออก ในลักษณะที่ต่อต้าน วิพากษ์วิจารณ์ หรือไม่ยอมรับคณะรัฐประหาร พบว่า ภายใต้ระบอบรัฐประหาร ของ คสช. “กฎหมาย” ไม่ว่าจะเป็คำสั่ง/ประกาศที่ คสช. ออกได้เองตามอำเภอใจ กฎหมายที่ตรา โดย สนช. ซึ่งแต่งตั้งโดย คสช. และกฎหมายความมั่นคงอื่น ๆ ถูกนำไปบังคับใช้ผ่านกระบวนการ ยุติธรรมที่ชี้หน้าหรือกำกับโดยทหาร เพื่อวัตถุประสงค์ทางการเมืองต่อกลุ่มเป้าหมายบางกลุ่มเป็นการ เฉพาะ พร้อมกับสร้างสภาวะปลอดภัยจากการตรวจสอบและการรับผิดชอบในการใช้อำนาจรัฐขึ้นมาใน ระบบกฎหมายภายใต้ระบอบรัฐประหารอีกด้วย

คำสั่งและประกาศที่ออกโดย คสช. ได้สร้าง “กระบวนการยุติธรรมที่ชี้หน้าโดยทหาร” ขึ้นมา คสช. เข้าไปควบคุมวงจรของกระบวนการยุติธรรม ตั้งแต่การกำหนดให้การกระทำใดการกระทำหนึ่ง มีความผิดตามกฎหมายผ่านการออกคำสั่งและประกาศ คสช. ต่าง ๆ และกำหนดให้ความผิดฐานฝ่าฝืนคำสั่งและประกาศดังกล่าว กับความผิดอีกบางประเภทต้องเข้าสู่การพิจารณาคดีในศาลทหาร การ นำตัวผู้ถูกกล่าวหาเข้าสู่การพิจารณาลงโทษ ผ่านขั้นตอนการควบคุมตัวบุคคลเข้าค่ายทหารตามกฎ อัยการศึก หรือตามคำสั่งหัวหน้า คสช. ที่ 3/2558 หรือคำสั่งหัวหน้า คสช. ที่ 13/2559 ก่อนนำตัวส่ง ต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจในชั้นสอบสวน ซึ่งก็มีคำสั่งหัวหน้า คสช. ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ทหารร่วมทำการ

สอบสวนได้ และหากเป็นคดีที่ถูก คสช. กำหนดให้เข้าสู่ศาลทหาร เมื่อถึงชั้นอัยการ พนักงานอัยการ ทหารจะเป็นผู้ทำความเข้าใจในการสั่งฟ้อง แล้วถ้าสั่งฟ้อง ศาลทหารที่อยู่ภายใต้กระทรวงกลาโหมจะเป็นผู้พิพากษาตัดสินคดีและลงโทษ นอกจากนี้ยังมีการนำพลเรือนไปคุมขังในเรือนจำที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ ค่ายทหาร (ศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชน, 2560 : ออนไลน์)

ข้อหาที่ถูกใช้เป็นตัวอย่างสำคัญในกระบวนการนี้ ได้แก่ ข้อหาชุมนุมทางการเมืองตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป ตามประกาศ คสช. ที่ 7/2557 และคำสั่งหัวหน้า คสช. ที่ 3/2558 ขณะเดียวกันคำสั่ง หัวหน้า คสช. ดังกล่าวยังถูกใช้อ้างในการตรวจค้น ยึด และควบคุมตัวบุคคลเข้าไปในค่ายทหารโดยไม่ต้องมีหมายศาล เพื่อควบคุมปราบปรามบุคคลเป้าหมายหรือยับยั้งการกระทำที่ไม่พึงปรารถนาของ คสช.

รัฐธรรมนูญ (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2557 ที่คณะรัฐประหารตราขึ้น ได้รับรองกระบวนการ ยุติธรรมที่ขึ้นโดยทหารทั้งระบบผ่านมาตรา 44 และมาตรา 47 โดยมาตรา 47 กำหนดให้คำสั่งและ ประกาศของ คสช. และคำสั่งหัวหน้า คสช. ตลอดจนการปฏิบัติตามคำสั่งหรือประกาศเหล่านั้น ชอบด้วยกฎหมาย ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ไม่ว่าจะจะมีผลทางการบริหาร นิติบัญญัติ หรือตุลาการ และไม่ว่าจะ กระทำก่อนหรือหลังรัฐธรรมนูญประกาศใช้ (ศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชน, 2560 : ออนไลน์)

นอกจากนี้ มาตรา 48 ของรัฐธรรมนูญชั่วคราวยังกำหนดให้ คสช. และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมและยึดอำนาจการปกครองนั้น “พ้นจากความผิดและความรับผิดโดยสิ้นเชิง” อีกด้วย สภาวะดังกล่าวยังมีผลถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 โดยได้บัญญัติให้ในเวลานับตั้งแต่ที่รัฐธรรมนูญฉบับนี้บังคับใช้ จนกระทั่งจัดการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรก คสช. ยังคงมีอำนาจ และหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญชั่วคราว และให้ถือว่าบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญชั่วคราวใน ส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจของหัวหน้า คสช. และ คสช. ยังคงมีผลบังคับต่อไป

อีกทั้ง มาตรา 279 ของรัฐธรรมนูญนี้ ยังบัญญัติรับรองให้การใช้อำนาจและการกระทำ ทั้งหลายของหัวหน้า คสช. และ คสช. ที่มีผลบังคับไม่ว่าจะในทางรัฐธรรมนูญ นิติบัญญัติ บริหาร หรือ ตุลาการ ทั้งก่อนรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันบังคับใช้ ดังนั้น “กฎหมาย” การใช้อำนาจตาม “กฎหมาย” หรือการดำเนินการต่างๆ ในนาม “กฎหมาย” ภายใต้ระบบกฎหมายของ คสช. หลังรัฐประหาร 22 พฤษภาคม 2557 จะขัดต่อกฎหมาย กระทั่งขัดต่อรัฐธรรมนูญตามระบบกฎหมายปกติในระบบ ประชาธิปไตย-นิติรัฐ รวมถึงละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรง สิ่งเหล่านั้นล้วน “ชอบด้วยกฎหมาย”

ก่อนหน้ารัฐประหาร 2557 มาตรา 116 แห่งประมวลกฎหมายอาญา หรือความผิดต่อ ความมั่นคงของรัฐภายในราชอาณาจักรฐาน “ยุยงปลุกปั่น” เป็นมาตราที่ถูกบังคับใช้ค่อนข้างน้อย แต่ หลังรัฐประหารครั้งนี้ กฎหมายมาตราดังกล่าวกลายเป็นเครื่องมือหลักอย่างหนึ่งที่เจ้าหน้าที่รัฐใช้ ดำเนินคดีเพื่อปิดกั้นการแสดงออกหรือแสดงความคิดเห็นทางการเมืองของประชาชน โดยตีความ ขยายให้การแสดงออกต่อสาธารณะโดยสันติเพื่อตรวจสอบวิพากษ์วิจารณ์ คสช. รณรงค์ทางการเมือง

คัดค้านกฎหมายที่เห็นว่าไม่เป็นธรรม หรือเรียกร้องคัดค้านรัฐบาลในเรื่องต่าง ๆ เป็นต้น กลายเป็น การปลุกปั่นยุยงให้เกิดความกระด้างกระเดื่องในหมู่ประชาชนไปด้วย เกิดลักษณะของการใช้กฎหมาย โดยตีความให้ความมั่นคงของรัฐบาล คสช. คณะรัฐประหาร หรือกองทัพ กลายเป็น “ความมั่นคงของรัฐ”

ตั้งแต่รัฐประหาร พ.ศ. 2557 มีบุคคลที่ถูกดำเนินคดีในข้อหาตามมาตรา 116 จาก กรณีที่ถูกกล่าวหาว่าเป็นการแสดงออกหรือแสดงความคิดเห็นโดยสงบ บางกรณีเป็นการล้อเลียนผู้มีอำนาจ ไม่ได้มีลักษณะเป็นการปลุกปั่นยุยงให้เกิดความรุนแรง เช่น คดีของจาตุรนต์ ฉายแสง กรณีเดินทางไป เป็นวิทยากรพูดเรื่องผลกระทบของการรัฐประหาร

การบังคับใช้ พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 หลัง รัฐประหาร 2557 ทหารกลายเป็นคู่ขัดแย้งโดยตรงกับประชาชนจำนวนมาก ทำให้เกิดการ วิพากษ์วิจารณ์การใช้อำนาจต่าง ๆ ของทหารทางโลกออนไลน์ พ.ร.บ. คอมพิวเตอร์ฯ จึงกลายเป็น เครื่องมือสำคัญที่นำมาใช้ควบคุมปราบปรามผู้ที่แสดงความคิดเห็นตรงกันข้ามกับรัฐบาล มีการนำ ข้อหาตาม พ.ร.บ. นี้มาใช้กล่าวหาผู้ที่แสดงความคิดเห็นหรือนำเสนอข้อมูลตรวจสอบวิพากษ์วิจารณ์ คสช. หรือเจ้าหน้าที่ทหารในโลกออนไลน์หลายคน โดยทหารที่เข้าแจ้งความดำเนินคดีมักกล่าวอ้างว่า การนำข้อมูลเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ในแต่ละกรณี ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ คสช. หรือเจ้าหน้าที่ ทหาร เช่น คดีของวัฒนา เมืองสุข กรณีโพสต์วิพากษ์วิจารณ์การให้สัมภาษณ์ของ พล.อ.ประวิตร วงศ์ สุวรรณ

อีกทั้ง พ.ร.บ. การชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. 2558 พ.ร.บ. ฉบับนี้ไม่ได้กำหนดห้ามการชุมนุม ทางการเมืองตั้งแต่ 5 คนขึ้นไปแต่อย่างใด แต่กำหนดให้ผู้ชุมนุมต้องแจ้งเรื่องการชุมนุมก่อนเริ่มชุมนุม ไม่น้อยกว่า 24 ชั่วโมง ต่อหัวหน้าสถานีตำรวจในท้องที่ที่มีการชุมนุมนั้น หลังจากประกาศใช้ พ.ร.บ. การชุมนุมสาธารณะ มีผู้จัดการชุมนุมหรือกิจกรรมทางการเมืองถูกแจ้งความดำเนินคดีโดยถูกกล่าวหา ว่าไม่แจ้งการชุมนุมต่อผู้รับแจ้งก่อนการชุมนุมไม่น้อยกว่า 24 ชั่วโมง อาทิ กรณีอานนท์ นำภา นัก กิจกรรมกลุ่มพลเมืองโต้กลับ จัดกิจกรรม “ยื่นเฉย ๆ” ที่อนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ เพื่อเรียกร้องให้รัฐบาล ยุติการควบคุมตัวนายวัฒนา เมืองสุข กรณีชาวบ้านกลุ่มคนรักบ้านเกิดที่คัดค้านเหมืองแร่ในจังหวัด เลย รวมตัวกันเพื่อติดตามการประชุมสภา อบต. (ศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชน, 2560 : ออนไลน์)

อย่างไรก็ตาม แม้จะมี พ.ร.บ. การชุมนุมสาธารณะ คอยกำกับควบคุมการชุมนุมทาง การเมืองอยู่แล้ว แต่ปรากฏว่ายังเกิดกรณีที่เจ้าหน้าที่รัฐนำคำสั่งหัวหน้า คสช. ที่ 3/2558 เรื่อง การ รักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงของชาติ เพื่อห้ามชุมนุมทางการเมืองตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป มา ใช้ควบคู่กับ พ.ร.บ. การชุมนุมสาธารณะ อีกทั้งที่ตามหลักกฎหมายแล้ว กฎหมายใหม่ย่อมยกเลิก กฎหมายเก่าและกฎหมายเฉพาะย่อมตัดกฎหมายทั่วไป ดังนั้นแม้จะไม่มีกฎหมายบัญญัติชัดแจ้งระบุ

ให้ยกเลิกคำสั่งหัวหน้า คสช. ที่ 3/2558 แต่เมื่อมีกฎหมายการชุมนุมซึ่งออกมาใหม่ในภายหลัง และบัญญัติเกี่ยวกับการชุมนุมในพื้นที่สาธารณะโดยมิได้จำกัดประเด็นที่ใช้ในการชุมนุม ย่อมต้องถือว่าการชุมนุมในพื้นที่สาธารณะนั้นไม่มีข้อห้ามในเรื่องชุมนุมทางการเมืองอีกต่อไป

การบังคับใช้ทั้งคำสั่งหัวหน้า คสช. กับ พ.ร.บ.การชุมนุมสาธารณะ ควบคู่กันไป ทำให้เกิดความลักลั่นในการบังคับใช้กฎหมาย เช่น กรณีผู้จัดการชุมนุมได้ทำหนังสือแจ้งการชุมนุมตาม พ.ร.บ.การชุมนุมสาธารณะ ต่อหัวหน้าสถานีตำรวจในท้องที่แล้ว แต่ขณะชุมนุมอยู่ เจ้าหน้าที่กลับอ้างคำสั่งหัวหน้า คสช. ที่ 3/2558 เพื่อควบคุมตัวผู้จัดการกิจกรรมชุมนุม เช่น กรณีการชุมนุมของกลุ่มผู้คัดค้านการก่อสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหินจังหวัดกระบี่ ที่หน้าท่าเทียบเรือรัฐบาล

กระบวนการยุติธรรมที่ชี้หน้าโดยทหารเช่นนี้เป็นเครื่องมือสำคัญของ คสช. ในการควบคุมและปราบปรามบุคคลหรือกลุ่มต่าง ๆ ที่ต่อต้านรัฐประหารหรือวิพากษ์วิจารณ์การปกครองของ คสช. ซึ่งในกระบวนการเช่นนี้ การเข้าถึงสิทธิในการพิจารณาคดีที่เป็นธรรม และการแสวงหาความเป็นธรรมของผู้ต้องหาหรือจำเลย เป็นไปอย่างยากลำบาก ก่อให้เกิดความไม่กล้ากระทำหรือแสดงออกใด ๆ ในทางที่กระทบต่อ คสช.

4.1.1 การอ้างเป้าหมายในการรักษาความมั่นคงของประเทศ

การประกาศกฎอัยการศึกโดยกองอำนวยการรักษาความสงบเรียบร้อย (กอ.รส.) เมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 ถือเป็นตัวอย่างแรกของการอ้างเป้าหมายในการรักษาความมั่นคงของประเทศในการสร้างขอบเขตของ คสช. โดย คสช. อ้างเหตุผลว่าการประกาศกฎอัยการศึกเป็นผลจากการที่ได้มีการเชิญแกนนำทุกกลุ่มทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งให้หันมาพูดคุยหารือกันเพื่อยุติความขัดแย้งและหาทางแก้ปัญหามาแล้ว แต่แกนนำทุกฝ่ายยังคงยึดถือประโยชน์ของกลุ่มและพวกพ้องของตน โดยไม่คำนึงถึงประโยชน์ของชาติและประชาชน รวมทั้งยังวิพากษ์วิจารณ์ให้ร้าย และโยนความผิดให้ผู้อื่นหรือฝ่ายอื่น โดยไม่มีทีท่าว่าฝ่ายใดจะยอมถอย ยอมยุติ หรือเสนอแนวทางการแก้ปัญหา ดังนั้น คสช. จึงจำเป็นต้องเข้ามาควบคุมอำนาจการบริหารประเทศ เพื่อยุติความขัดแย้งที่รุนแรง สร้างความสามัคคีปรองดอง และเพื่อความสงบสุขของประชาชนไทยทุกคน

คสช. ได้เข้าควบคุมสถานการณ์โดยเหตุผลตามประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 1/2557 เรื่อง การควบคุมอำนาจการปกครองประเทศ ว่า “ตามที่มีสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในพื้นที่กรุงเทพมหานคร เขตปริมณฑล และพื้นที่ต่าง ๆ ของประเทศหลาย ๆ พื้นที่ เป็นผลให้ประชาชนผู้บริสุทธิ์เสียชีวิต ได้รับบาดเจ็บ และเกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินอย่างต่อเนื่อง และเหตุการณ์ดังกล่าวมีแนวโน้มขยายตัว จนอาจเกิดเหตุการณ์ร้ายแรงที่จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนโดยรวมนั้น เพื่อให้สถานการณ์

ดังกล่าวกลับเข้าสู่สภาวะปกติโดยเร็ว ประชาชนในชาติเกิดความรัก ความสามัคคี เช่นเดียวกับห้วงที่ผ่านมา ตลอดจนเพื่อเป็นการปฏิรูปโครงสร้างทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และอื่น ๆ เพื่อให้เกิดความชอบธรรมกับทั่วทุกฝ่าย คณะรักษาความสงบแห่งชาติ ซึ่งประกอบด้วย กองทัพบก กองบัญชาการกองทัพไทย กองทัพเรือ กองทัพอากาศ และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ จึงมีความจำเป็นต้องเข้าควบคุมอำนาจในการปกครองประเทศ ตั้งแต่วันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ.2557 เวลา 16.30 น. เป็นต้นไป” ประยุทธ์ จันทร์โอชา (2557) (คมชัดลึก, 2557: ออนไลน์)

ทั้งนี้ คสช. ได้มีการประกาศเจตนารมณ์ที่มีเนื้อหาของมาตรการสร้างความปรองดองในสังคมไทยอย่างชัดเจน กล่าวคือ เพื่อยุติความขัดแย้งของคนในชาติ ขับเคลื่อนเศรษฐกิจ และฟื้นฟูความเชื่อมั่นภายใต้ระบบบริหาร นิติบัญญัติ และตุลาการ เป็นการใช้พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ผ่านกระบวนการดังกล่าวซึ่งเดิมรัฐบาลปกติได้ใช้อำนาจนั้น โดยมีสถาบันพระมหากษัตริย์อยู่เหนือความขัดแย้งทั้งปวง กล่าวคือจะไม่สามารถดึงสถาบันมาเป็นข้ออ้างในการสร้างขัดแย้ง แต่จะเป็นศูนย์รวมแห่งความสงบสุขปราศจากความขัดแย้งในสังคม (ศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชน, 2560 : ออนไลน์)

เป้าหมายและภารกิจหลักของรัฐบาลในการเข้าบริหารประเทศ ของ คสช. คือการมุ่งที่จะยุติสถานการณ์การเผชิญหน้า อันนำไปสู่ความขัดแย้งรุนแรง มุ่งสร้างเสถียรภาพและความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินของประชาชน ในการนี้ คณะรักษาความสงบแห่งชาติจึงได้ พยายามดำเนินการทุกวิถีทางเพื่อยุติความขัดแย้ง ยุติการใช้ความรุนแรง และพยายามสร้างบรรยากาศ ความปรองดอง สมานฉันท์ของสังคมโดยรวม ด้วยมุ่งหวังให้ประชาชนเพื่อนร่วมชาติสามารถหันกลับมาดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันได้ดังที่เคยเป็นมา โดยที่ไม่มีความขัดแย้ง ไม่มีการแบ่งฝักแบ่งฝ่าย สามารถอยู่ร่วมกันได้ แม้จะมีความคิดเห็นและทัศนคติทางการเมืองที่แตกต่างกัน แต่ประชาชนต้องสามารถอยู่ร่วมกันได้ตามวิถีทางแห่งประชาธิปไตยบนพื้นฐานของการยึดหลักนิติรัฐ นิติธรรม และเรียนรู้บทเรียนจากอดีต ตระหนักร่วมกันว่าสถานการณ์ ความไม่สงบที่เกิดขึ้นในประเทศไทยนั้น ไม่เพียงแต่นำความสูญเสียอย่างใหญ่หลวงมาสู่ครอบครัว ผู้สูญเสีย สังคม และประเทศชาติ หากแต่เป็นอุปสรรคสำคัญยิ่งในการพัฒนาและปฏิรูปประเทศ ให้เจริญก้าวหน้า

คสช. ยังได้อ้างอิงถึงความรุนแรงและการปะทะของผู้เห็นต่างทางการเมืองว่าเป็นเงื่อนไขที่ทำให้ คสช. ใช้มาตรการประกาศห้ามชุมนุมทางการเมืองเกิน 5 คน และการเชิญบุคคลผู้ที่อยู่ในความขัดแย้งมารายงานตัว หรือปรับทัศนคติ เนื่องจากต้องการให้เกิดความสงบสุขและปลอดภัยอย่างแท้จริงโดยทันที คสช. ไม่สามารถให้ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด มาแสดงความขัดแย้ง ต่อต้านได้ เพราะจะเป็นเหตุให้ฝ่ายอื่น ๆ ออกมาต่อสู้กันอีก จนทำให้เหตุการณ์บานปลาย ขยายตัว ดังนั้น จึงอยากจะขอร้องให้ประชาชนทุกคนทุกฝ่ายอย่าได้ออกมาชุมนุมในห้วงนี้ เพื่อจะได้ไม่เกิดการปะทะกัน หรือเกิดเป็นปัญหาเพิ่มเติมขึ้นมาอีก อย่างไรก็ตาม คสช. มีความจำเป็นต้องดำเนินการตามกฎหมาย ต่อผู้ที่มา

ชุมนุมทุกฝ่าย ที่ละเมิดการประกาศห้ามดังกล่าว ด้วยมาตรการที่เหมาะสมในการปฏิบัติของแต่ละกลุ่มต่อไป เช่น การเรียกปรับทัศนคติ การออกติดตามหรือเฝ้ามองในการเคลื่อนไหวทางการเมือง รวมถึงการจับกุมดำเนินคดี (รัฐบาลไทย, 2557 : ออนไลน์)

การอ้างความมั่นคงยังถูกใช้โต้แย้งเสียงวิพากษ์วิจารณ์ที่มีต่อการเรียกรายงานตัวและการปรับทัศนคติด้วย ดังจะเห็นได้จากการกล่าวในรายการ “คืนความสุขให้คนในชาติ” ออกอากาศทางโทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจแห่งประเทศไทย วันศุกร์ที่ 30 พฤษภาคม 2557 เวลา 21.00 น. ว่า ได้มีการดำเนินการเชิญบุคคลมารายงานตัวนั้นมีความจำเป็น โดยเป็นการเชิญผู้ที่มีความขัดแย้ง เช่น แกนนำ ผู้สนับสนุน นักวิชาการและอื่น ๆ ซึ่งอาจเป็นคู่ขัดแย้งโดยตรง หรือโดยอ้อม รวมทั้งบุคคลบางคนนี้อาจมีอิทธิพลในเชิงสัญลักษณ์ ในการระดมมวลชนสร้างความขัดแย้งขึ้นมาอีก ทั้งนี้ คสช. ตั้งข้อสังเกตว่าแสดงความคิดเห็นตามกระบวนการประชาธิปไตย หากมีผลกระทบต่อความสงบสุขโดยรวม ก็จะถูกเชิญตัวมาชี้แจง คัดแยก ไปดูแล เพื่อสงบสติอารมณ์ และคิดทบทวนว่าที่ผ่านมาได้ทำอะไรไปบ้าง ซึ่งอาจผิดบ้าง ถูกบ้าง ตามความเชื่อหรือเหตุผลส่วนตัว เพื่อให้เกิดการยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง และเพื่อนำพาประเทศไทยไปข้างหน้า ซึ่งตามปกติแล้ว พ.ร.บ. ภาควิชาการศึกษามีอำนาจควบคุมตัวได้ 7 วัน หากมีความผิดก็ต้องถูกนำเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมต่อไป เช่น ส่งตัวให้เจ้าหน้าที่ตำรวจส่งฟ้องศาล” (ไทยพับลิก้า, 2557 : ออนไลน์)

4.1.2 การอ้างเป้าหมายในการปฏิรูปการเมือง

“การปฏิรูปการเมือง” ไม่ใช่ประเด็นใหม่อันจะเห็นได้ว่านับแต่การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา ระบบการเมืองไทยอยู่ภายใต้ปัญหาการเมือง ระบบเผด็จการทหาร การฉ้อราษฎร์บังหลวง การขาดการมีส่วนร่วมทางการเมือง การปฏิวัติรัฐประหาร นำมาสู่การเรียกร้องให้ปฏิรูปการเมืองหลายครั้ง เช่น ใน พ.ศ. 2516 และพ.ศ. 2535 (นรนิติ เศรษฐบุตร, 2550)

ต่อมาในปลายทศวรรษที่ 2530 ได้เกิดกระแสการปฏิรูปการเมืองขึ้นในกลุ่มชนชั้นกลาง นักวิชาการ นักการเมือง และประชาสังคม ที่ นรนิติ เศรษฐบุตร (2550) เรียกว่าเป็นความพยายามของบุคคลและคณะบุคคลนอกสภา (นรนิติ เศรษฐบุตร, 2550) เพื่อที่จะปฏิรูปการเมืองหลังจากมีเหตุการณ์ความรุนแรงทางการเมืองที่รู้จักกันในนาม “พฤษภาทมิฬ” ใน พ.ศ. 2535 โดยกลุ่มที่เคลื่อนไหวอธิบายในประเด็นปฏิรูปการเมืองว่า ความไร้เสถียรภาพของสภาและรัฐบาล ปัญหาการฉ้อราษฎร์บังหลวง ปัญหาการขาดการมีส่วนร่วมทางการเมือง ปัญหาการซื้อสิทธิขายเสียง ปัญหาการแทรกแซงของข้าราชการและนักการเมือง ตลอดจนการปฏิวัติรัฐประหาร โดยแนวการปฏิรูปการเมืองยึดถือตามแนวทางรัฐธรรมนูญนิยม (Constitutionalism) โดยมุ่งเน้นการสร้าง “รัฐธรรมนูญ” เพื่อเป็นพิมพ์เขียวในการสร้างสถาบันการเมืองที่ขจัดความไร้เสถียรภาพและสร้างกลไกในการควบคุมการ

ใช้อำนาจรัฐ ตลอดจนถึงเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของภาคประชาชน จนกระทั่งทำให้มีสภาร่างรัฐธรรมนูญที่ปลอดจากนักการเมือง พ.ศ. 2539 และร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540

ทั้งนี้ ในช่วงก่อนการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 กระบวนการปฏิรูปการเมืองโดยรัฐธรรมนูญ ได้ถูกจัดทําขึ้นผ่านสถาบันการเมืองที่เป็นองค์กรภาคประชาชนได้แก่ “สภาร่างรัฐธรรมนูญ” เพื่อให้เป็นหน่วยงานที่ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทําร่างรัฐธรรมนูญมากที่สุด โดยคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ ได้จัดทํากรอบเพื่อเป็นแนวทางในการรับฟังความเห็นของประชาชนเป็นสามแนวทาง ได้แก่ สิทธิ เสรีภาพ และการมีส่วนร่วมของพลเมือง การตรวจสอบการใช้ อำนาจรัฐ และสถาบันการเมือง และความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันการเมือง (นรนิติ เศรษฐบุตร, 2550)

หลังการเข้ามาบริหารประเทศของ คสช. ใน พ.ศ. 2557 ได้มีการดําเนินการเชื่อมโยงเป้าหมายการปฏิรูปการเมืองเข้ากับการตั้งสภาปฏิรูปแห่งชาติ เพื่อทําหน้าที่ปฏิรูปประเทศในทุก ๆ ด้าน ทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม พลังงาน องค์กรยุติธรรม และเรื่องอื่น ๆ เพื่อเป็นกลไกหนึ่งในการทำงานผ่านการปฏิรูปประเทศ ทั้งนี้ การดําเนินงานดังกล่าวไม่ได้ผ่านกระบวนการจากการเห็นชอบของฝ่ายประชาชน เพราะทาง คสช. ได้มีการสรรหาผู้เชี่ยวชาญจากฝ่ายต่างๆเข้ามาทำงาน โดยให้เหตุผลว่ากลุ่มคนเหล่านี้ ถือได้ว่าเป็นคนดี มีศีลธรรม และมีความรู้ความสามารถในทุก ๆ ด้าน อย่างไรก็ตามการปฏิรูปประเทศก็ยังไม่สามารถดําเนินต่อไปภายใต้สถานการณ์ที่มีการปิดกั้นการแสดงความคิดเห็นจากกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมท่ามกลางกระแสวิพากษ์วิจารณ์ (นรนิติ เศรษฐบุตร, 2550)

จากประเด็นข้างต้นอธิบายได้ว่าเป้าหมายยุทธศาสตร์ กลไกในการปฏิรูปการเมืองของช่วงปลายทศวรรษที่ 2530 กับช่วงรัฐบาล คสช. นั้น มีความแตกต่างกันในหลากหลายประเด็น เช่น ปลายทศวรรษที่ 2530 รัฐบาลที่มาจากฝ่ายทหารมองว่าเป้าหมายในการปฏิรูปนั้น คือ การที่ทําให้สังคมปราศจากการทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งมองว่าเหตุการณ์ในขณะนั้นรัฐบาลขาดเสถียรภาพในการบริหารประเทศ จนเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบขึ้น เพราะฉะนั้นแนวทางหรือกลไกที่จะปฏิรูปได้นั้นคือการร่างรัฐธรรมนูญขึ้นมาใหม่ โดย ใน พ.ศ. 2560 มีลักษณะที่ลดทอนการมีส่วนร่วมของประชาชน เช่น ประเด็นสิทธิชุมชน รวมถึงการลดอำนาจของส่วนท้องถิ่น ซึ่งแตกต่างอย่างสิ้นเชิงกับรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2539 และ พ.ศ. 2540 โดยเน้นที่การปราศจากนักการเมือง รวมถึงการแทรกทางการเมืองของข้าราชการ แต่ในทางกลับกันในยุคของ คสช. มองว่าการปฏิรูปต้องผ่านกลไกของข้าราชการ ผู้เชี่ยวชาญจากฝ่ายต่าง ๆ อาทิ ดังจะเห็นได้จากการมาเป็นสมาชิกสภาปฏิรูปประเทศไทย หรือ คณะกรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญ เป็นต้น โดย คสช. จะพยายามขจัดนักการเมืองที่มาจากพรรคเลือกตั้ง ซึ่งจะกระทำผ่านคำสั่ง ประกาศ รวมไปถึงกฎหมายที่บังคับใช้ จะเห็นได้ว่าที่ผ่านนั้น จะมีการดําเนินคดีทางการเมืองทุกระดับที่มีการทุจริตคอร์รัปชัน และประพฤตินิชอบ

อาจกล่าวได้ว่า กลไกสำคัญที่เป็นนวัตกรรมในการปฏิรูปการเมืองของ คสช. และถูกวิพากษ์วิจารณ์เป็นอย่างมากคือในรูปแบบของมาตรา 44 ที่การปกครองโดยคำสั่งของบุคคลหรือคณะบุคคลที่มีฐานเสมือนกฎหมายโดยไม่ต้องผ่านกระบวนการนิติบัญญัติ ซึ่งมักใช้โดยผู้นำในระบบอบเผด็จการ เช่นกรณี การทำให้นักการเมืองและข้าราชการพ้นจากตำแหน่งโดยทันที อาศัยอำนาจตามมาตรา 44 มีผลทั้งในทางนิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการ โดยในทางนิติบัญญัติ หมายความว่า คำสั่งที่ออกมามีศักดิ์และสิทธิ์เทียบเท่ากับกฎหมายฉบับหนึ่ง ทางบริหารหมายความว่า เป็นการสั่งให้ข้าราชการปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติ เช่น ที่ผ่านมามีการปรับโยกย้ายข้าราชการให้มาประจำที่สำนักนายกรัฐมนตรี เพื่อให้มีการตรวจสอบในเรื่องต่าง ๆ ให้ชัดเจน

ตัวอย่างของการใช้มาตรา 44 ในประเด็นนี้ เช่น การสั่งพักงานข้าราชการและนักการเมืองท้องถิ่น เนื่องจากมีการร้องเรียนว่ามีปัญหาในการบริหารงานและการทุจริต ท่ามกลางกระแสวิพากษ์วิจารณ์ต่าง ๆ นานา ซึ่งมีทั้งผู้ที่สนับสนุน และต่อต้าน ดังจะเห็นได้จากผลการสำรวจของประชาชน โดย “สวนดุสิตโพล” มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ใน พ.ศ. 2559 ได้สำรวจความคิดเห็นของประชาชนทั่วประเทศ ที่ชี้ให้เห็นว่า มีคนที่สนับสนุน 54.29% และคนที่คัดค้าน 7.45% อนึ่ง เป็นที่น่าสังเกตว่าโพลดังกล่าวมีจำนวนกลุ่มตัวอย่างเพียง 1,396 คนเท่านั้น (ว้อยซ์ทีวี, 2559 : ออนไลน์)

แม้ว่าผลสำรวจข้างต้นจะไม่สามารถระบุได้ว่า เป็นตัวแทนความคิดเห็นของประชาชนทุกกลุ่มในทุกภูมิภาคของประเทศ แต่มีนัยที่ชี้ให้เห็นว่า คสช. สามารถอ้างความชอบธรรม แม้จะใช้อำนาจเด็ดขาดในการออกกฎหมาย โดยการมุ่งไปที่กระแสสังคมที่ต้องการลงโทษข้าราชการและนักการเมืองท้องถิ่นที่ทุจริตประพฤติมิชอบ ลักษณะดังกล่าวชี้ให้เห็นถึงความไม่เชื่อมั่นต่อระบบการปกครองและการบริหาร จัดการในระดับท้องถิ่นอย่างเห็นได้ชัด

4.1.3 บทบาทของปัญญาชนนักกฎหมาย

หลังการรัฐประหาร 2557 รัฐบาล คสช. ได้ดึงฝ่ายต่าง ๆ เพื่อร่วมกันขับเคลื่อนทางการเมือง ทั้งองค์กรที่เป็นทางการ และองค์กรที่ไม่เป็นทางการ มากตำแหน่งที่มาตรฐานทางกฎหมายหรือสังคม บังคับให้ต้องเป็นกลางทางการเมือง นับตั้งแต่พระสงฆ์ไปจนถึงปัญญาชน นักวิชาการในมหาวิทยาลัย ผู้บริหารในมหาวิทยาลัย แพทย์ เอ็นจีโอ นักธุรกิจ และดารา ซึ่งในประเด็นนี้ นิธิ เอียวศรีวงศ์ (2561) ตั้งข้อสังเกตว่า เนื่องจากความแตกต่างจากสถานการณ์ปกติที่แม้ว่านายกรัฐมนตรีต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ แต่ก็ยังมีรัฐบาลรักษาการณ์ดูแลการเลือกตั้ง (นิธิ เอียวศรีวงศ์, 2561 : ออนไลน์)

อนึ่ง ด้านนิติบัญญัติ พบว่า รัฐบาล คสช. ได้ผลักดันให้กลุ่มนักกฎหมายอาวุโสที่เคยมีบทบาทในการร่างรัฐธรรมนูญ รวมทั้งมีบทบาทในรัฐธรรมนูญชุดที่ผ่านมา ได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งใน

การร่างกฎหมาย เห็นชอบกฎหมายต่าง ๆ และในด้านตุลาการ พบว่า คนกลุ่มนี้มีบทบาทในฐานะกลไกที่ผลักดันแนวทางปฏิรูปประเทศไทย

ทั้งนี้ หลายคนหลายองค์กรต้องปิดตัวลงให้เหลือเพียงทางเดินเดียวคือเผด็จการโดยธรรม การแบ่งบทบาทและอำนาจนี้ ทุกฝ่ายต้องยอมรับบทบาทที่ได้รับ เช่น การนำแบบเต็ดขาด การนำแบบต่อรอง การนำแบบร่วมกัน องค์กรทางการเมืองที่ตั้งขึ้นหลังรัฐประหารเหมือนเป็นพื้นที่มีส่วนร่วมของพันธมิตร เช่น สภาปฏิรูปและสภานิติบัญญัติ แต่แทนที่จะมีคนซึ่งพันธมิตรพอจะมองได้ว่าเป็นตัวแทนของฝ่ายตน กลับเต็มไปด้วยความใกล้ชิดและไว้วางใจของฝ่ายทหาร ที่ผ่านมา สนช. ไม่ได้ออกกฎหมายเพื่อเอาความผิดกลุ่มตนที่เป็นคนที่ปูทางให้ทหารยึดอำนาจได้สำเร็จ ปัญญาชนบางคนอาจส่งเสริมให้พวกของตนได้เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของ สนช. สภาปฏิรูป หรือ ครม.

4.2 การใช้กลไกทางอุดมการณ์ในการสร้างความชอบธรรมของ คสช.

ภายหลังรัฐประหาร คสช. ได้ให้ความสำคัญกับนโยบายความมั่นคงและการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ซึ่งเป็นปัญหาหลักที่ทำให้เกิดความรุนแรงทางการเมือง จากนโยบายดังกล่าว คสช. ยังได้มุ่งเน้นที่การพัฒนาคนและส่งเสริมแนวคิดความสามัคคีและการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข รวมทั้งแก้ปัญหาความขัดแย้งในสังคม คสช. จึงได้เสนอแนวคิดค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ และถูกนำเสนออย่างเป็นทางการผ่านรายการ “คืนความสุขให้คนในชาติ”

นอกจากนี้ คสช. ได้ดำเนินการสร้างความชอบธรรมภายใต้แนวคิด “ปฏิรูปประเทศไทย” ในอีก 2 ทิศทางหลักๆ ได้แก่

1. การสร้างเหตุผลภายใต้การสร้างความคิด ความเชื่อ ผ่านแนวคิด “สร้างคนดีในระบบการเมือง” เพราะเชื่อว่าในระบบการเมืองในช่วงที่ผ่านมาแต่การทุจริตคอร์รัปชัน และนำไปสู่การรณรงค์หรือจัดกิจกรรมภายใต้คำที่ว่า “โตไปไม่โกง” รวมทั้งแนวคิด “ค่านิยม 12 ประการ” ที่ชี้ให้เห็นถึงการกำหนดกรอบ จริยธรรมในการดำรงชีวิตของพลเมือง

2. การสร้างวาทกรรมเป็นเหตุผลรองรับในการปกครองประเทศ กล่าวคือการเชื่อมโยงสถานการณ์ทางการเมืองที่เกิดความขัดแย้งเข้ากับวาทกรรม เช่น วาทกรรมปรองดอง เป็นต้น

4.2.1 การเผยแพร่ค่านิยม 12 ประการ

การเผยแพร่ผ่านรายการคืนความสุขให้คนในชาติอันเป็นรายการหลักที่ คสช. ใช้ในการสื่อสารกับประชาชน ยิ่งทำให้ค่านิยม 12 ประการ เป็นที่รับรู้กันอย่างกว้างขวาง และยังเป็นนโยบายไปถึงหน่วยงานต่าง ๆ ให้ร่วมกันดำเนินการส่งเสริม ดังนั้นหน่วยงานราชการต่าง ๆ จึงได้เห็นด้วยกับ

แนวคิดดังกล่าว โดยเฉพาะสถานศึกษาภายใต้กระทรวงศึกษาธิการ ที่ได้นำค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ เข้าสู่การเรียนการสอนในวิชาประวัติศาสตร์และวิชาหน้าที่พลเมือง รวมถึงจัดการเผยแพร่ผ่านสื่อต่าง ๆ (รัฐพงศ์ บุญญานุวัตร อ้างใน ศุภกิจ แดงขาว, 2557 : 7)

สถานศึกษาได้ร่วมเผยแพร่ค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ โดยใช้ลักษณะการสื่อสารภายในองค์กร เป็นการสั่งการอย่างเป็นทางการให้ดำเนินการเผยแพร่และปลูกฝังค่านิยมดังกล่าว เข้าไปในหลักสูตรการเรียนการสอน เป็นวิธีการเผยแพร่ค่านิยมแบบดั้งเดิมที่เคยกระทำมาในอดีต แต่ขณะเดียวกันรัฐบาลและหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ ยังได้ดำเนินการจัดทำสื่อชนิดต่าง ๆ และรูปแบบสื่อสารแบบอื่น ๆ อาทิ เผยแพร่ผ่านบทเพลง “ค่านิยม 12 ประการ” เป็นเพลงที่ประพันธ์คำร้องโดย พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ฟังสามารถจดจำค่านิยมหลัก 12 ประการ ได้ง่ายขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2557)

ทั้งนี้ รัฐบาล คสช. ได้ดำเนินการเผยแพร่ค่านิยมดังกล่าวผ่านโครงการไทยนิยม ดังที่ คสช. ได้อธิบายไว้ว่าไทยนิยมไม่ใช่การสร้างกระแสชาตินิยม มีเป้าหมายเพื่อสร้างสำนึกความรักชาติ ซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหาที่ตรงกับความต้องการและเป็นการแก้ไขปัญหาที่มีความยั่งยืน ดังนั้น รัฐบาล คสช. จึงจัดทำภาพยนตร์เรื่อง “ไทยนิยม” โดยเป็นภาพยนตร์สั้น 12 เรื่อง ซึ่งเนื้อหาเพื่อถ่ายทอดแนวคิดค่านิยมหลัก 12 ประการ ทั้งนี้ ได้ฉายภาพยนตร์ดังกล่าวในโรงภาพยนตร์ และออกอากาศผ่านสถานีวิทยุโทรทัศน์ช่องต่าง ๆ (ศุภกิจ แดงขาว, 2557 : 9)

สตिकเกอร์ไลน์ ถือเป็นอีกหนึ่งช่องทางที่รัฐบาล คสช. ใช้ในการเผยแพร่ค่านิยม 12 ประการ โดยกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และกระทรวงวัฒนธรรม ได้ร่วมกันจัดทำสติกเกอร์ไลน์ ซึ่งเป็นภาพเคลื่อนไหว สำหรับใช้สื่อสารผ่านแอปพลิเคชันระบบส่งข้อความไลน์ โดยวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมแนวคิดค่านิยมหลัก 12 ประการ (ศุภกิจ แดงขาว, 2557 : 9)

ภาพประกอบ 2 สติกเกอร์ไลน์ ค่านิยมหลัก 12 ประการ

จากการใช้สื่อในการรณรงค์แนวคิดค่านิยมหลัก 12 ประการ จะเห็นได้ว่า มีการใช้สื่อที่หลากหลาย รวมไปถึงการใช้สื่อใหม่ในการรณรงค์ นอกจากสติกเกอร์ไลน์แล้ว ยังมีการทำเพจเฟซบุ๊กชื่อ “ค่านิยม 12 ประการ” เพื่อเป็นสื่อทางเลือกในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ง่ายในการสื่อสารผ่านช่องทางดังกล่าว สาเหตุที่ต้องใช้สื่อที่หลากหลาย เนื่องจากปัจจุบันกลุ่มเป้าหมายมีพฤติกรรมการบริโภคสื่ออย่างหลากหลาย และมีการเลือกรับสื่อมากขึ้น โดยเฉพาะสื่อจากภาครัฐ การใช้สื่อที่ไม่หลากหลาย และไม่เข้ากับสมัยนิยม อาจทำให้ผู้รับสารไม่สนใจรวมถึงไม่เลือกเปิดรับข้อมูลดังกล่าวได้ (ศุภกิจ แดงขาว, 2557 : 10)

นอกจากนี้ กระทรวงวัฒนธรรมยังมีการสำรวจความคิดเห็นเรื่อง “การรณรงค์ส่งเสริมค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ” จากเด็ก เยาวชน และประชาชนทั่วไป จำนวน 3,386 คน ผลสำรวจพบว่า ข้อที่รัฐบาลรณรงค์ประสบผลสำเร็จมากที่สุดคือ ข้อที่ 1 มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ รองลงมาคือ ข้อที่ 3 กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์ และข้อที่ 2 ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม เมื่อสอบถามต่อไปว่าค่านิยมหลักข้อใดที่มีความสำคัญที่สุด กลุ่มตัวอย่าง เห็นว่า ข้อที่ 1 มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ด้านค่านิยมหลักที่กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติตามมากที่สุดนั้น คือข้อที่ 1 มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ โดยให้เหตุผลว่า เพราะได้รับการปลูกฝังมาตั้งแต่เด็ก เป็นสถาบันหลักของชาติ มีความสำคัญต่อคนไทยทุกคน และเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจ ขณะที่สอบถามว่า ค่านิยมหลักข้อใดที่ควรรณรงค์ให้เกิดขึ้นใน

สังคมไทยโดยเร็ว กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า ข้อที่1 มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ (ศุภกิจ แดงขาว , 2557 : 11)

4.2.2 การเผยแพร่วาทกรรมปรองดอง

คสช. สร้าง“ความปรองดอง” โดยอธิบาย “ความจริง” เกี่ยวกับสถานการณ์ทางการเมืองว่าประเทศกำลังจะเข้าสู่สงครามกลางเมือง บ้านเมืองกำลังย่ำแย่ โดยการสร้างคู่ขัดแย้งขึ้นมาเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในกล่าวอ้างว่าเป็นคนทำลายชาติ สร้างความวุ่นวายให้กับบ้านเมือง ทั้งนี้ คสช. จึงจำเป็นที่จะต้องเข้ามาเพื่อขจัดความขัดแย้งดังกล่าว ให้เกิดความปรองดองสมานฉันท์ทุกฝ่ายต้องกลับมาจับมือกัน รักกัน โดยให้เหตุผลว่าเพื่อความสงบสุขของชาติ

ในการนี้ คสช. ได้มีการจัดตั้งศูนย์ปรองดองสมานฉันท์ขึ้นทั่วประเทศในทุกระดับมาตั้งแต่ 28 พฤษภาคม 2557 เพื่อยุติความเห็นต่างและสร้างบรรยากาศแห่งความปรองดองสมานฉันท์ ด้วยการจัดกิจกรรมคืนความสุขให้กับประชาชน นอกจากนี้ คสช. ได้ใช้แนวทางการสร้างความปรองดองด้วยการสื่อสารผ่านทางสื่อวิทยุ โทรทัศน์ ออกอากาศทางโทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจแห่งประเทศไทย ผ่านทางรายการ “คืนความสุขให้คนในชาติ” โดยพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ชี้แจงนโยบาย และมาตรการ รวมทั้งการดำเนินงานที่มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความปรองดอง อาทิ เช่น รัฐบาลนั้นยึดมั่นในความเป็นกลาง เป็นกลางระหว่างถูกกับผิดกฎหมาย เพื่อจะรักษาบรรยากาศในการปรองดองของคนในชาติ รัฐบาลและ คสช. นั้นจะต้องรักษาสถานการณ์ให้อ่อนอานวยต่อการปฏิรูป แล้วนำไปสู่การเป็นประชาธิปไตยโดยสมบูรณ์มีการเลือกตั้งนั้น

กิจกรรมที่ คสช. ดำเนินการตามโรดแมปที่ได้วางไว้ คือการสร้างความปรองดองภายใต้ “มหกรรมปรองดองสมานฉันท์ คืนความสุขให้คนในชาติ” โดยจัดกิจกรรม “คืนความสุขให้คนในชาติ” ในรูปแบบต่างๆ เช่น การแสดงคอนเสิร์ตจากเหล่าศิลปินนักร้อง กิจกรรมจากหน่วยงานราชการ อาทิ การออกบูธผ่านโครงการอำเภอเคลื่อนที่ จังหวัดเคลื่อนที่ รวมถึงงานอีเว้นต์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการรณรงค์ นอกจากนี้ ยังสอดแทรกผ่านหลักสูตร กิจกรรม โครงการ ของสถาบันการศึกษา

จากการกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่ากิจกรรมหรือการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ ที่ คสช. พยายามสร้างขึ้นเพื่อให้คนไทยเกิดความสุข ทำให้ประชาชนเกิดความพอใจ ยอมรับ และเกิดความเห็นใจในสิ่งที่ คสช. กำลังดำเนินการว่าเจตนารมณ์ที่แท้จริงนั้น ไม่ได้เกิดจากการเข้ามามีอำนาจทางการเมือง แต่เข้ามาเพื่อขจัดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคมไทย

4.3 การเคลื่อนไหวสนับสนุนและต่อต้านการสร้างความชอบธรรมของ คสช.

ในระหว่างปี 2557-2559 การแสดงออกของประชาชน ในเชิงวิพากษ์วิจารณ์ คสช. หรือแสดงออกในประเด็นสาธารณะต่าง ๆ อยู่บนฐานของการแบกรับความเสี่ยงที่ไม่ว่าจะเป็นการถูกดำเนินคดีในข้อหาต่าง ๆ การถูกเรียกตัวไปปรับทัศนคติในค่ายทหาร ไปจนถึงการถูกทหารตามไป “เยี่ยมบ้าน” ขณะที่การจัดกิจกรรมในที่สาธารณะในประเด็นเกี่ยวกับการเมืองหรือสิทธิมนุษยชนยังถูกปิดกั้นหรือถูกแทรกแซง เช่น มีการขอให้ย้ายสถานที่หรือให้เปลี่ยนแปลงรูปแบบกิจกรรม เช่น ห้ามถือป้าย เป็นต้น ทั้งนี้การจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากร สิ่งแวดล้อม และสิทธิชุมชน ได้กลายเป็นความเคลื่อนไหวหลักของภาคประชาชน ขณะที่กิจกรรมต่อต้านการรัฐประหารหรือต่อต้านทหารมีการจัดไม่บ่อยนัก อย่างไรก็ตาม การใช้อำนาจพิเศษตามมาตรา 44 ที่ครอบคลุมถึงการเคลื่อนไหวทุกรูปแบบ ส่งผลกระทบต่อการเคลื่อนไหวในประเด็นทรัพยากรหรือสิ่งแวดล้อมของประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการบริหารของ คสช. ซึ่งถูกเจ้าหน้าที่มองว่าเป็นการต่อต้าน คสช. โดยตรง ทำให้การเคลื่อนไหวในประเด็นเหล่านี้ถูกจำกัดหรือปิดกั้นในรูปแบบต่าง ๆ เช่นกัน การใช้อำนาจลักษณะนี้อาจเป็นความพยายามของเจ้าหน้าที่ที่จะลดภาพความรุนแรงของการใช้อำนาจกับผู้ที่กิจกรรมโดยตรง แต่ในอีกหลายกรณีเช่นกรณีของผู้ชุมนุมสวนยาง กรณีผู้ชุมนุมคัดค้านโรงไฟฟ้า เจ้าหน้าที่ก็ยังเลือกที่จะใช้อำนาจจำกัดการเคลื่อนไหวโดยตรง ทั้งผ่านการเรียกปรับทัศนคติในค่ายทหารและการตั้งข้อกล่าวหาดำเนินคดี ทั้งนี้ การแสดงออกทางการเมืองของกลุ่มคนที่คัดค้านการดำเนินงานของ คสช. นั้น ก็มีความแตกต่างกันออกไป อาทิ กลุ่มนักกิจกรรม ที่บางรายเริ่มเคลื่อนไหวทางการเมืองตั้งแต่เข้าร่วมเป็นสมาชิกศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย (ศนท.) ในการขับไล่อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ร่วมกับคนเสื้อแดง และต่อต้าน คสช. จนถึงปัจจุบัน กระทั่งถูกดำเนินคดีประชิดตัว บางรายเคลื่อนไหวในนามกลุ่มที่ต่อต้าน คสช. หรือกลุ่มอื่นๆ ขณะที่นักวิชาการที่ไม่เคยร่วมเคลื่อนไหวทางการเมืองกับกลุ่มใดมาก่อน แสดงความเห็นต่อการเข้ามาของ คสช. ผ่านผลงานทางวิชาการและการถ่ายทอดองค์ความรู้ต่าง ๆ

ในทางกลับกันกลุ่มที่สนับสนุนได้เคยเข้าร่วมการเคลื่อนไหวทางการเมืองเพื่อต่อต้านรัฐบาลทักษิณ ชินวัตร และรัฐบาลยิ่งลักษณ์ ชินวัตร มีหลายกลุ่มเข้าร่วมเรียกร้องให้มีการรัฐประหารสนับสนุนอำนาจรัฐ หรือกระทั่งสนับสนุนการล้มการเลือกตั้ง อาทิ กลุ่มคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) กลุ่มผู้สนับสนุนระบุว่า การเคลื่อนไหวของตนเป็นการรวมตัวที่อ้างความสงบและสันติ ที่มีพลเมืองเข้าร่วมมาก จึงเป็นสัญลักษณ์ของความเปลี่ยนแปลง ตั้งแต่การปฏิรูปสังคมให้เป็นประชาธิปไตย เรียกร้องให้รัฐประหาร ยกเลิกการเลือกตั้ง ขอนายกฯพระราชทาน หรือตั้งสภาประชาชน เป็นต้น อีกทั้งยังสนับสนุนรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ซึ่งชี้ให้เห็นถึงการสร้างประชาธิปไตยให้

เกิดขึ้นอย่างยั่งยืนชัดเจน และการปฏิรูปประเทศ เพื่อให้เกิดการพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง เช่น การปฏิรูปตำรวจที่เป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการยุติธรรม การปฏิรูปการศึกษา การปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ ศาสนา และการให้สิทธิกับประชาชนในการปกป้องประชาธิปไตย จนนำมาสู่การรัฐประหาร พ.ศ. 2557

ในการอภิปรายมุมมองของคนคนทั้งสองฝ่ายข้างต้นนั้น ผู้วิจัยได้ข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ฝ่ายคัดค้านที่เคยเข้าร่วมเคลื่อนไหวทางการเมือง (เสื้อแดง) ต่อต้านการรัฐประหาร นักกิจกรรมทางสังคม อาทิ กลุ่มประชาธิปไตยใหม่ กลุ่มคนอยากเลือกตั้ง กลุ่มฟื้นฟูประชาธิปไตย ซึ่งกลุ่มเหล่านี้แสดงออกอย่างชัดเจนในการคัดค้านและแสดงความไม่เห็นด้วยกับการดำเนินงานของ คสช. และอีกฝ่ายคือ ฝ่ายสนับสนุนที่อยู่ในหน่วยงานราชการสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ที่มีพื้นฐานแนวคิดจากระบบราชการ กลุ่มนี้ดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาล คสช. ภายใต้ความไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เน้นการทำงานที่เป็นกลาง เที่ยงธรรม สามารถเป็นศูนย์กลางให้กับสังคมได้ เนื่องจากหน้าที่การทำงานแล้ว จึงไม่สามารถเข้าร่วมกับกลุ่มใดได้เลย

4.4 มุมมองของผู้ที่คัดค้าน คสช. ต่อกระบวนการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองของ คสช.

กลุ่มคนที่คัดค้านหรือวิพากษ์วิจารณ์มีแนวโน้มจะมองว่าการใช้วาทกรรมปฏิรูปประเทศไทย เป็นเพียงเครื่องมือสร้างความชอบธรรมให้กับ คสช. โดยการสร้างให้ผู้คนมองว่า คสช. เข้ามาเพื่อกู้ประเทศชาติในสถานการณ์ที่ถูกฉีกรัฐธรรมนูญ แก้ไขปัญหาความขัดแย้ง คอร์รัปชัน หมิ่นสถาบันพระมหากษัตริย์ และที่สำคัญคือสร้างความสามัคคี ปองรองของคนในชาติ การดำเนินการดังกล่าวเกิดขึ้นอย่างเข้มข้นท่ามกลางการสร้างความชอบธรรมผ่านเครื่องมือต่าง ๆ ดังนี้

(1) ฝ่ายที่คัดค้านระบุว่า ค่านิยม 12 ประการ เป็นการปลูกฝังจิตสำนึกให้เกิดคุณธรรมจริยธรรม สร้างคนดีในชาติวิธีการดังกล่าวไม่ได้นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงหรือการปฏิรูปที่แท้จริงดังนโยบายที่ประชาสัมพันธมิตรไว้

“...กระบวนการสร้างความชอบธรรม อย่างที่เห็นได้ชัดคือเรื่องของการศึกษา ค่านิยม 12 ประการ คสช. ประสบความสำเร็จในการสร้างข้อมูลข่าวสาร และการใช้โซเชียลมีเดียในการเผยแพร่แนวคิด...” (ชลธิชา แจ่มเร็ว. 2561 : สัมภาษณ์)

(2) ฝ่ายที่คัดค้านให้ความเห็นว่า การใช้สื่อประชาสัมพันธมิตรเพื่ออธิบายถึงความจำเป็นในการเข้ามาบริหารประเทศ โดยกล่าวอ้างถึงภาพความขัดแย้งในอดีตและเน้นย้ำเรื่องการสร้างความสงบ

เพราะทหารไม่สามารถปล่อยให้บ้านเมืองอยู่ในสภาพที่มีความขัดแย้งได้รวมถึงการอธิบายเกี่ยวกับการปฏิรูปที่จะเกิดขึ้นในอนาคต อีกทั้งยังนำเสนอผลการดำเนินงานตามนโยบาย หรือตาม Road map ที่ได้กำหนดไว้ อย่างไรก็ตาม สิ่งที่ คสช. นำเสนอนั้นไม่ได้เกิดผลเป็นรูปธรรมอย่างเด่นชัด ไม่ได้นำประเทศไปเจอสิ่งใหม่ หรือที่เรียกว่า “การพัฒนา” ถึงแม้ว่าจะไม่สามารถทำได้จริงในแต่ละนโยบาย แต่ คสช. ก็สร้างความเชื่อมั่น หรือสร้างการยอมรับผ่านการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ โดยที่ห้ามไม่ให้ผู้ใดวิพากษ์วิจารณ์ได้

(3) ฝ่ายที่คัดค้านมองว่าการอ้างวิกฤตชาติเพื่อใช้กลไกสนับสนุนการสืบทอดอำนาจและกลไกกำกับควบคุมและปราบปราม รัฐบาลไม่สามารถที่จะแก้ไขปัญหให้กับประเทศและประชาชนได้ แต่กลับสร้างปัญหาสำคัญที่จะเป็นวิกฤตของชาติคือ การออกประกาศและคำสั่ง จำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชน สื่อมวลชน และนักวิชาการ ใช้กลไกที่สร้างขึ้นเพื่อสนับสนุนการสืบทอดอำนาจ เช่น การเปลี่ยนระบบการเลือกตั้ง การจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และใช้อำนาจตามมาตรา 44 ไม่สามารถสร้างความสามัคคีปรองดอง เนื่องจาก คสช. ได้เข้ามาเป็นคู่ขัดแย้งเสียเอง ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน

(4) ฝ่ายที่คัดค้านสะท้อนประเด็นว่าการใช้สิ่งที่เรียกว่ากฎหมาย หลังรัฐประหาร คสช. ได้ออกประกาศและคำสั่งมากำหนดให้การฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของ คสช. และการใช้สิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนที่สามารถทำได้ปกติในสมัยที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยเพื่อเรียกร้องให้รัฐกระทำอย่างหนึ่งอย่างใด หรือเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการเมืองของรัฐ เช่น สิทธิในแสดงความคิดเห็น ถือว่าเป็นความผิดทางอาญา

นอกจากนี้ ฝ่ายคัดค้านมองว่า คสช. ไม่ได้มีวิธีการหรือกลไกที่จะให้ผู้คนยอมรับนอกจากการใช้อำนาจบีบบังคับ ซึ่งไม่ได้มีวิธีการหรือเทคนิคอะไรให้คนรู้สึกคล้อยตาม รู้สึกชื่นชม แต่ในขณะเดียวกันหัวหน้า คสช. กลับเป็นคนที่แสดงออกตรงไปตรงมา คล้ายกับการปกครองในค่ายทหาร ซึ่งพยายามจะสื่อสารว่าตนมีความจริงจัง ตั้งใจในการทำงาน แต่การกระทำดังกล่าวแฝงไปด้วยอำนาจการใช้วิธีคิดหรือวิสัยทัศน์แบบนี้ ในโลกสังคมใหม่ไม่สามารถทำได้ นอกจากระบบอุปถัมภ์ในสังคมแบบเก่า

“...วิธีการสร้างความยอมรับของ คสช. คือใช้วิธีแบบเก่าในการปกครอง ซึ่งถือได้ว่าใช้ไม่ได้ผลและไม่เหมาะสมกับสังคมไทย...”

(ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม. 2560 : สัมภาษณ์)

ทั้งนี้ ผู้ให้ข้อมูลที่คัดค้านการเข้ามาบริหารประเทศมีมุมมองต่อการเข้ามาบริหารประเทศของ คสช. อิงวาทกรรมที่ คสช. พยายามอ้างอิงเพื่อเชื่อมโยงกับแนวทางปฏิรูปประเทศไทย ดังนี้

1) วาทกรรม “ปฏิรูปประเทศไทย”

ในมุมมองของผู้ที่คัดค้านการเข้ามาบริหารประเทศของ คสช. ได้อาศัยเหตุผลถึงความขัดแย้งในช่วงที่ผ่านมา และอธิบายให้เห็นความจำเป็นในการขจัดความขัดแย้งระหว่าง นปช. และ กปปส. อย่างไรก็ตามพวกเขามองว่าการปฏิรูปนั้นไม่สามารถเกิดขึ้นได้ภายใต้บริบทการเมืองที่ปกครองด้วยระบอบทหาร อีกทั้งพวกเขายังให้ความเห็นว่าที่ผ่านมา คสช. ยังไม่ได้ปฏิรูปอะไรที่เป็นที่ประจักษ์ให้เห็นเด่นชัด ทั้งนี้ กลุ่มผู้คัดค้านมองว่า คสช. ไม่ได้มีความมุ่งมั่นที่จะเข้ามาบริหารประเทศ แต่เข้ามาเพื่อความมั่นคงของประเทศซึ่งอาศัยช่วงเปลี่ยนผ่านท่ามกลางกระแสทางการเมืองและการใช้คำในการอธิบายหรือวาทกรรม เช่น การปราบโกง การคอร์รัปชัน พยายามที่จะสร้างความเชื่อมั่นในการบริหารประเทศ

“...ปฏิรูปประเทศ คือการสร้างเหตุผลและความชอบธรรมในการยึดอำนาจและอยู่ในอำนาจต่อไป...” (สมบัติ บุญงามอนงค์.

2561 : สัมภาษณ์)

ในทุกสังคมต้องมีปฏิรูปเสมอว่าสิ่งใดที่มันเกิดขึ้นแล้ว ดำเนินการต่อไม่ได้ก็ต้องแก้ไขปรับปรุงเปลี่ยนแปลง แต่การปฏิรูปประชาชนทุกคนสามารถปฏิรูปได้ โดยไม่จำเป็นที่จะต้องเปิดโอกาสให้ทหารหรือคนกลางเข้ามาดำเนินการ สังเกตได้ว่าทหารมักจะแอบอ้างการใช้คำหรือวาทกรรมที่ทำให้เกิดการยอมรับ เช่น คนดี ศีลธรรม ประชาธิปไตย รวมถึงการปฏิรูป แต่นัยคือการปกครองแบบเผด็จการ

“...การปฏิรูปคือ เผด็จการทหารในช่วงเวลาหนึ่งที่ต้องใช้เวลานานในการทำในสิ่งที่ต้องการ แต่นำมาใช้ให้สวยงามคือการปฏิรูปว่าสิ่งที่เกิดขึ้นมีปัญหาจึงต้องปฏิรูป...” (ปิยบุตร แสงกนกกุล. 2561 : สัมภาษณ์)

2) วาทกรรม “การปฏิรูปก่อนการเลือกตั้ง”

ผู้ที่คัดค้านการเข้ามาบริหารประเทศของ คสช. จำนวนหนึ่งมองว่าการปฏิรูปก่อนการเลือกตั้งเป็น “อุตสาหกรรมการปฏิรูป” คือ เป็นการดึงเอาการเมืองให้ออกไปแล้วมองว่าต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญเป็นคนคิดค้นหลักการต่าง ๆ ตามแนวทางนี้การเลือกตั้งถูกมองว่าเป็นกลไกสร้างความขัดแย้งจึงควรงดไว้ชั่วคราว โดยทุกฝ่ายต้องมาปฏิรูปให้เสร็จแล้วค่อยกลับไปเลือกตั้ง ทั้งนี้ในมุมมองของผู้คัดค้านแล้วการเลือกตั้งคือการปฏิรูปในตัวของมันเองเพราะการเลือกตั้งหมายถึงทุกพรรค

การเมืองต้องไปสำรวจนโยบายว่าประชาชนต้องการอะไร จะปฏิรูประบบอะไร เพื่อได้รับเลือกตั้งจึงมาปรับเปลี่ยน อนึ่ง ในมุมมองของพวกเขาก่อนการเลือกตั้งไม่ต่างอะไรกับ เอาาระบบราชการ เข้าม่ากำหนดกฎเกณฑ์ของประเทศ ทั้ง ๆ ที่ก่อนหน้านี้เขาได้ใช้เวลาหลายสิบปีกว่าจะตั้งระบบราชการออกจากการเมืองไทยได้

“...ซึ่งเรียกว่าขบวนการถอดความเป็นการเมืองออกไป ซึ่งมองว่าการเมืองมีแต่ความขัดแย้ง คลสช. ดำเนินการใช้รูปแบบปฏิรูปก่อนการเลือกตั้ง เพื่อการอาศัยเหตุผลจากกลุ่มที่เรียกว่ารักชาติ (ชาตินิยม) ซึ่งเชื่อว่าการปฏิรูปก่อนการเลือกตั้ง ต้องมีการแก้ไขกฎหมายก่อนแล้วค่อยนำไปสู่การเลือกตั้ง แต่สิ่งที่ คลสช. กระทำคือการปฏิรูปที่นำไปสู่สิ่งเก่าๆ หรือย่อนยุคกลับไปสู่สังคมที่ประชาชนไม่มีสิทธิ เสรีภาพ ในการแสดงออกผ่านช่องทางต่างๆ รวมถึงการนำเอาความล้มเหลวกลับมาใช้ เช่น ระบบราชการแบบเดิมกลับมาใช้ มาตรา 44 มาใช้เพื่อให้อำนาจทหารอย่างเต็มกำลัง ซึ่งไม่ผ่านกระบวนการตรวจสอบ...” (ปิยบุตร แสงกนกกุล, 2560 : สัมภาษณ์)

3) วาทกรรม “ทุจริตคอร์รัปชัน”

ในมุมมองของผู้คัดค้านการใช้วาทกรรมปราบปรามทุจริตคอร์รัปชันของ คลสช. ไม่มีผลในทางปฏิบัติ เนื่องจากการดำเนินงานของ คลสช. ยังไม่ปรากฏว่า มีการจัดการกับปัญหาคอร์รัปชันอย่างโปร่งใสให้เห็น หรือแม้แต่การปฏิรูประบบต่อต้านการคอร์รัปชัน อีกทั้งเมื่อเกิดกรณีการคอร์รัปชันขึ้นกับรัฐบาลทำให้ไม่มีใครกล้าคัดค้าน ไม่มีการเสนอญัตติอภิปรายไม่ไว้วางใจเหมือนในระบบรัฐสภา ผู้คัดค้านยังประสบปัญหาในเชิงระบบการเมืองคือ ประชาชนไม่มีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การแสดงความคิดเห็นต่อกรณีการทุจริตของรัฐไม่สามารถทำได้ เนื่องจากผู้ร้องจะถูกคุกคามหรือถูกจัดการด้วยกฎหมายที่ไม่ชอบธรรม เช่น คำสั่งของ คลสช. ในส่วนที่เกี่ยวกับองค์กระอึสระที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการต่อต้านคอร์รัปชันนั้น คลสช. ได้เปลี่ยนระบบและองค์กรในการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันไปเป็นระบบอื่นที่ไม่ใช่ระบบที่อาศัยองค์กระอึสระ ซึ่งอำนาจที่แท้จริงอยู่ที่ คลสช. และรัฐบาล ส่วนคณะกรรมการ ป.ป.ช. ล้วนเป็นคนของ คลสช. โดยอ้างว่า เข้าม่าปราบคอร์รัปชัน และรัฐธรรมนูญฉบับนี้เป็นรัฐธรรมนูญปราบโกง

“...ถ้าเป็นระบอบเผด็จการถ้าโง่งก็ตรวจสอบไม่ได้ ด้วยคนที่
 ธรรมดาไปไม่โง่งมันเป็นเผด็จการทหารมันไม่ให้ใครตรวจสอบ
 วัตว่าคนไหนเป็นคนดี สุจริต ไม่คดโกง มันจะพูดได้ก็ต่อเมื่อมีคน
 วิจารณ์เขาได้ แต่ถ้าวิจารณ์ไม่ได้แสดงว่าคนนั้นโง่ก สำหรับ
 ความเห็นรัฐบาลเผด็จการไม่ได้มีความชอบธรรมที่จะมาตรวจ
 ไปไม่โง่ง...” (ยุทธนา ดาศรี. 2561 : สัมภาษณ์)

4) วาทกรรม“ปรับทัศนคติ”

การปรับทัศนคติ เป็นคำที่ถูกใช้เรียกการจัดการกับผู้ที่ไม่เห็นด้วยและไม่
 ยอมรับรัฐประหาร หรือตั้งคำถามถึงความชอบธรรม หรือความไร้ความชอบธรรมของการก่อ
 รัฐประหาร โดย คสช.อ้างว่าการใช้อำนาจตามกฎหมายการศึกษาคือสิ่งที่จำเป็นและเหมาะสมเมื่อคำนึงถึง
 ความจำเป็นที่ต้องรักษาความสงบเรียบร้อย อนึ่ง ผู้คัดค้านมองว่าอ้างความมั่นคงเพื่อสร้างความชอบ
 ธรรมให้การละเมิดสิทธิ ตรงกันข้ามกับเป้าหมายที่ คสช. อ้างว่าจะทำให้เกิดความปรองดองในชาติ
 ภายหลังความขัดแย้งทางการเมืองเป็นเวลาหลายปีภายใต้พระราชบัญญัติกฎหมายการศึกษา ทั้งยังมีการ
 จำกัดเสรีภาพในการแสดงออกซึ่งเป็นสิทธิที่ได้รับการรับรองตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิ
 พลเมืองและสิทธิทางการเมือง การขู่จะฟ้องคดีหากมีการใช้สิทธิที่จะมีเสรีภาพในการแสดงออกโดย
 สงบกลายเป็นมาตรฐานการปฏิบัติที่กำลังเกิดขึ้น ประกาศ คสช. เรื่อง “ห้ามชุมนุมทางการเมือง”
 เป็นการจำกัดสิทธิที่จะชุมนุมอย่างสงบอย่างเข้มงวด ซึ่งเป็นสิทธิที่ได้รับการรับรองในกติการะหว่าง
 ประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองเช่นกัน โดยเป็นคำสั่งห้ามบุคคลไม่ให้รวมตัว
 มากกว่าห้าคนขึ้นไป และมีมาตรการทางกฎหมายเพื่อเอาผิดต่อผู้ที่ละเมิดคำสั่ง มีการจับกุมนักศึกษา
 จากการทำ “กิจกรรมทางการเมือง” เช่น การกินแซนด์วิช และมีการจับกุมบุคคลที่ประท้วงอยู่เพียง
 คนเดียว ทางมายังปราบปราม ไม่ให้มีการกระทำใด ๆ ทั้งที่ไม่ได้เป็นการละเมิดคำสั่ง เช่น การสวม
 เสื้อยืดที่มีข้อความต่าง ๆ หรือการอ่านหนังสือเกี่ยวกับระบอบปกครองเผด็จการเบ็ดเสร็จ ซึ่งการ
 กระทำเช่นนี้อาจส่งผลให้ถูกจับกุมและเรียกให้ไปรายงานตัวหรือเรียกไป “ปรับทัศนคติ”

“...เป็นการใช้อำนาจไปละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานของคน แต่ไปปรับ
 ถ้อยคำให้มันสวยว่าปรับทัศนคติ จะเห็นว่าแต่ละเรื่องที่ทำผิดตาม
 มาตรฐานสากล...” (อานนท์ นภา. 2561 : สัมภาษณ์)

5) วาทกรรม “การสร้างความปรองดอง”

ผู้คัดค้านมีมุมมองการสร้างความปรองดองว่าพื้นฐานความปรองดองต้องเสมอกันก่อน และทุกฝ่ายพร้อมเอาความจริงของทั้งสองฝ่ายขึ้นมาพูดกันทุกเรื่องแล้วมาหาทางออกร่วมกัน กลุ่มผู้คัดค้านยังเห็นด้วยว่า คสช. ไม่ได้มีเจตนาธรรมที่จะทำให้เกิดความปรองดอง หรือความสามัคคี เพียงแต่จะทำให้เกิดการขจัดกลุ่มคนที่ต่อต้าน เคลื่อนไหว คัดค้านการดำเนินงานของ คสช. ซึ่งจะเห็นได้จากการดำเนินคดีหรือจับกุมคุมขังกลุ่มนักกิจกรรม นักศึกษา ประชาชน แม้กระทั่งเรียกไปปรับทัศนคติ หรือฝ่ายปกครองเดินทางไปพบที่บ้านเพื่อสร้างความเข้าใจในการปฏิบัติหน้าที่ คสช. ซึ่งทำให้ไม่สามารถอยู่ภายใต้ระบอบการปกครองได้ และบางด้านถือได้ว่าเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน เช่น ห้ามชุมนุมทางการเมือง ห้ามวิพากษ์วิจารณ์ คสช. เพราะฉะนั้นความปรองดองที่ คสช. สร้างขึ้นมานั้น เพื่อตอบสนองความต้องการของ คสช. ที่พยายามให้เป็นไปในทิศทางหรือในสิ่งที่ดำเนินการของ คสช. เช่น การสร้างคนดีในชาติ ความรักชาติ เพื่อให้ได้การตอบรับจากกลุ่มนายทุน ชนชั้นกลาง

“...ถ้าในกรณีที่ถูกทุบจนล้มแล้วมาบอกว่าเราดีกันนะมันไม่ใช่ สำหรับผมปรองดองคือกอดขี้นี่เขากำลังจะลุกขึ้นมาสู้แล้วบอกว่าเรามาปรองดองกัน...” (ปิยบุตร แสงกนกกุล. 2560 : สัมภาษณ์)

ภาพประกอบ 3 การเรียกร้องให้มีการเลือกตั้ง โดยกลุ่มคนอยากเลือกตั้ง

4.5 มุมมองของผู้สนับสนุน คสช. ต่อกระบวนการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองของ คสช.

กลุ่มคนที่สนับสนุน คสช. มีแนวโน้มจะมองว่าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ไม่ได้เข้ามาเพื่อต้องการอำนาจหรือผลประโยชน์ และไม่ได้คิดจะปกครองประเทศให้ยาวนาน เพียงแต่ต้องการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคม และขจัดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน กลุ่มคนเหล่านี้รับรู้และเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิรูปประเทศภายใต้การบริหารและการดำเนินงานของ คสช. ที่เสริมสร้างความมั่นคง ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย พัฒนาคุณภาพชีวิต ลดความเหลื่อมล้ำ และแก้ไขกฎระเบียบต่าง ๆ ตลอดจนเตรียมการปฏิรูปประเทศ ด้านยุทธศาสตร์ชาติ และสร้างความสามัคคีปรองดอง ทั้งนี้ พวกเขา มองว่ารัฐบาลจะต้องปฏิบัติหน้าที่ตามปกติภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ใช้อำนาจตามมาตรา 44 เท่าที่จำเป็นเร่งด่วนเพื่อรักษาความมั่นคงและความสงบเรียบร้อยของประเทศ หรือเพื่อประโยชน์ในการปฏิรูปและแก้ปัญหาของประเทศซึ่งไม่อาจใช้มาตรการปกติได้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ทุกคนในสังคมจะต้องยึดถือและปฏิบัติตามคำสั่งของ คสช. เพื่อให้เกิดความสงบสุขและถือได้ว่าเป็นการเริ่มต้นใหม่ก่อนที่ประเทศจะมีความพร้อมในการเลือกตั้ง

“...จะเห็นได้ว่าในระยะเวลาที่ผ่านมาประเทศไทยเกิดความแตกแยก ไม่มีความสามัคคี ระบอบการเลือกตั้งไม่สามารถแก้ไขปัญหา ดังกล่าวได้ จำเป็นต้องให้มีคนกลางเข้ามาบริหารจัดการแทน นายกรัฐมนตรีที่เข้ามาโดยการเลือกตั้ง...” (มยุรี วงศ์ศรีธนกุล. 2560 : สัมภาษณ์)

ทั้งนี้ ผู้ที่สนับสนุนการเข้ามาบริหารประเทศของ คสช. มีมุมมองต่อวาทกรรมที่ คสช. พยายามอ้างอิงเพื่อเชื่อมโยงกับแนวคิดปฏิรูปประเทศไทย ดังนี้

1) วาทกรรม “ปฏิรูปประเทศไทย”

ในมุมมองของผู้สนับสนุนการปฏิรูปเป็นสิ่งที่ต้องยอมรับ เพื่อแก้ไขปัญหาซึ่งประเทศประสบมาอย่างยาวนาน เช่น นักการเมืองทุจริต การคอร์รัปชัน การแบ่งแยกทางความคิด พวกเขาบางคนมองว่าไม่มีการปฏิรูปประเทศไทยหรือการประชาสัมพันธ์ผ่านรายการเดินหน้าประเทศไทย ประชาชนก็คงไม่รู้แนวทางการดำเนินงานของ คสช. ในสายตาของพวกเขาการปฏิรูปประเทศไทย คือการสร้างความเข้าใจร่วมกันในวิธีการปฏิรูปประเทศเพื่อลดการวิพากษ์วิจารณ์ซึ่งกันและกันและสามารถสร้าง Roadmap ในการปฏิรูปประเทศร่วมกันได้อย่างแท้จริง โดยผ่านกระบวนการพูดคุย และการปฏิรูปก็สามารถนำไปปฏิบัติได้

ในมุมมองของผู้สนับสนุนการปฏิรูปประเทศจะส่งผลให้ประเทศปราศจากการแทรกแซงจากฝ่ายการเมือง การมีคุณธรรมและจริยธรรมในสังคมไทย มีการพัฒนากระบวนการการทำงานร่วมกันของทุกภาคส่วนเพื่อก่อให้เกิดค่านิยมและวัฒนธรรมในการทำงานที่สุจริต โปร่งใส และตรวจสอบได้ การปฏิรูประยะเร่งด่วนจำเป็นต้องแก้ไขวิกฤตการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง ให้คู่ขัดแย้งมีความเห็นตรงกันในประเด็นร่วม และจำเป็นต้องหาเวทีร่วมเพื่อให้คู่ขัดแย้งระหว่างกลุ่มผู้สนับสนุนและกลุ่มผู้คัดค้านการเข้ามาบริหารประเทศของ คสช. ผ่านกระบวนการพูดคุยทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการในระยะแรกเพื่อมองหาคู่ตรงหรือจุดสนใจของผู้ที่เห็นแตกต่างทางการเมืองหลังจากนั้นจำเป็นต้องสร้างกระบวนการปฏิบัติหรือวิธีการปฏิรูปประเทศหลังการพูดคุยให้ชัดเจนเพื่อสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อการจัดตั้งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศเพื่อร่วมกันหาข้อสรุปร่วมกันโดยรวบรวมแสวงหาข้อเท็จจริงและสาเหตุหรือรากเหง้าแห่งความขัดแย้งทางการเมืองเศรษฐกิจและสังคมวัฒนธรรมให้ชัดเจน เพื่อไปสู่หนทางปฏิรูปประเทศร่วมกัน

“...การปฏิรูปเป็นสิ่งที่ดีขึ้นก็เห็นด้วย เพราะที่ผ่านมามันก็มีปัญหาที่บอกว่านักการเมืองทุจริต ปฏิรูปให้มันดีขึ้นก็ยินดี...”
(สิทธิชัย ญาณสมบัติ. 2560 : สัมภาษณ์)

2) วาทกรรม “การปฏิรูปก่อนการเลือกตั้ง”

ผู้ที่สนับสนุนการเข้ามาบริหารประเทศมองว่าการปฏิรูปก่อนการเลือกตั้งจำเป็นเนื่องจากเป็นเงื่อนไขให้การดำเนินนโยบายต่าง ๆ ปราศจากการทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งจะเห็นได้จากในช่วงที่ผ่านมาประเทศไทยได้เกิดปัญหาความแตกแยก แบ่งฝ่ายอย่างชัดเจน นักการเมืองหรือนายกรัฐมนตรีไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์ ผู้ที่สนับสนุนบางบางคนขึ้นไปก็ กรณีขัดขวางการเลือกตั้งว่าเป็นการไม่ยอมรับกฎกติกาบ้านเมือง

“...ไม่สามารถดำเนินการหรือบริหารประเทศได้เพราะเกิดจากความไม่สามัคคีกัน เช่นนี้ถึงต้องมีการปฏิรูปก่อนการเลือกตั้ง ถ้าไม่มีการปฏิรูปสังคมก็ไม่สามารถมีความพร้อมต่อการเลือกตั้งได้นอกจากนี้ในการเลือกตั้งตัวแทนเข้ามาบริหารบ้านเมืองจะต้องมีคุณธรรม จริยธรรม ไม่ทุจริต คอร์รัปชัน...” (อรธยา ศรีสร้อย, 2560 : สัมภาษณ์)

ทั้งนี้ผู้ที่สนับสนุนฯ ยังส่งเสริมการปฏิรูปเพื่อป้องกันปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันว่าต้องมีมาตรการตรวจสอบลงโทษที่หนักหน่วง เพราะการทุจริตเป็นปัญหาร้ายแรงอันสามารถส่งผลกระทบต่อคนรุ่นปัจจุบันและอนาคตได้ด้วย โดยเริ่มที่มีการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับนักการเมืองโดยตรง และการปฏิรูปประชาธิปไตยให้ยอมรับอำนาจของประชาชนมากขึ้น ไม่ให้อำนาจทางการเมืองตกอยู่ในมือของนักการเมืองและพรรคการเมือง โดยพวกเขาตั้งข้อสังเกตว่าถึงแม้ว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 จะเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้าชื่อเสนอถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งสำคัญทางการเมือง (มาตรา 270-274)

ในทัศนะของผู้สนับสนุนการปฏิรูปก่อนเลือกตั้ง เพื่อจะนำไปสู่กระบวนการได้มาซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ดีมีคุณภาพ และตั้งนั้นจึงเกี่ยวข้องกับกฎหมายเลือกตั้ง กฎหมายพรรคการเมือง รวมทั้งกฎหมายซึ่งกำหนดบทบาทหน้าที่รับผิดชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) เป็นต้น ซึ่งจะอาศัยข้อบกพร่องจากการเมืองในอดีตเป็นจุดในการแก้ปัญหา เช่น การขจัดปัญหาการซื้อสิทธิ์ขายเสียง

“...หากกระบวนการเลือกตั้งยังคงสภาพอย่างที่เป็นอยู่ (ภายใต้บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550) ก็จะได้้นักการเมืองโกงเข้าสู่ระบบการเมืองเพื่อเข้าไปโกงกินเช่นเดิม...” (ทัศนาวลัย ยืนยง นาโสก. 2560 : สัมภาษณ์)

3) วาทกรรม “ทุจริตคอร์รัปชัน”

ผู้ที่สนับสนุนมีแนวโน้มจะมองว่าการปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน เป็น “วาระแห่งชาติ” พวกเขาเห็นด้วยกับเป้าหมายในการปราบปรามการทุจริตของรัฐบาลที่ว่า “คนโกงรายเก่าจะต้องหมดไป คนโกงรายใหม่ต้องไม่เกิด และไม่เปิดโอกาสให้มีการโกงในทุกวงการ” ในแง่ของต้นตอของปัญหาผู้สนับสนุนเหล่านี้ตั้งข้อสังเกตว่าการแก้ปัญหาทุจริตคอร์รัปชันของประเทศ เกิดจากความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ ความโลภไม่รู้จักเพียงพอของมนุษย์ ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ไม่สมดุลกับความเจริญทางสังคม พวกเขาจึงมองว่าสังคมไทยต้องเน้นคุณธรรม จริยธรรม ถึงจะดำรงอยู่ได้ ซึ่งต้องเริ่มต้นจากจิตสำนึกของแต่ละคน ครอบครัว โรงเรียน ชุมชนคน สังคม และประเทศชาติ สำหรับพวกเขา รัฐบาล คสช. ได้ปฏิบัติอย่างจริงจังในเรื่องการปราบโกง และปราบปรามการบุกรุกทรัพยากรแผ่นดิน เช่น คดีทุจริตข้าว คดีโกงภาษี คดีของนักการเมือง รวมทั้งได้ดำเนินคดีนายทุนรุกป่า ทวงคืนผืนป่าด้วย

“...สาเหตุการทุจริตเกิดจากการที่นักการเมือง เพราะขาด
จิตสำนึกร์ักษ์ และคนโกงจะต้องหมดไปจากประเทศไทย...” (สิทธิ
ชัย ญาณสมบัติ. 2560 : สัมภาษณ์)

4) วาทกรรม“ปรับทัศนคติ”

ตรงกันข้ามกับกลุ่มผู้คัดค้านฯ กลุ่มผู้สนับสนุนฯมองว่าการที่ คสช. เชิญบุคคลต่าง ๆ มา
“ปรับทัศนคติ”ไม่ถือว่าเป็นการใช้อำนาจพิเศษเบียดเบียนเสรีภาพ และมองว่าผู้คัดค้านฯไม่ควรใช้
เรื่องดังกล่าวมาสร้างเงื่อนไขในเรื่องสิทธิเสรีภาพ เพราะคนส่วนใหญ่ยังคงมีเสรีภาพและไม่ได้รับ
ผลกระทบใด ๆ ถ้าการแสดงออกอยู่ภายใต้กฎกติกา โดยเฉพาะที่ผ่านมาการการแสดงออกที่ไม่
ระมัดระวังเคยพัฒนานำไปสู่การสร้างความขัดแย้งของสังคม ในประเด็นนี้ผู้สนับสนุนฯให้ความเห็นว่า
คสช. พยายามสร้างความเข้าใจและขอความร่วมมือ แต่เมื่อไม่เป็นผลจึงต้องเพิ่มระดับตามขั้นตอน
ของกฎหมายการ “ปรับทัศนคติ”เป็นการเชิญมาพูดคุย เมื่อไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงที่เคยขอความ
ร่วมมือไว้

“...ทุกคนที่ถูกเรียกให้มาปรับทัศนคติจะต้องยอมรับในสิ่งที่ตนได้
ทำลงไป เพราะถือว่าได้ขัดคำสั่ง คสช. ทั้งๆที่ทราบดีว่าห้ามก่อ
ความวุ่นวาย...” (อรรชยา ศรีสร้อย. 2560 : สัมภาษณ์)

5) วาทกรรม “การสร้างความปลอดภัย”

ในประเด็นความ “ปลอดภัย”นั้น ผู้สนับสนุนฯมองว่า คสช. “เดินมาถูกทาง”ในการมุ่ง
สร้างความปลอดภัย เนื่องจากก่อนหน้านี้สังคมไทยตกอยู่ภายใต้สภาวะการณ์ของความขัดแย้ง เกิด
เหตุการณ์ความไม่สงบ มีการใช้ความรุนแรง ประชาชนรวมกลุ่มชุมนุมจนกลายเป็น เหตุการณ์ความ
แตกแยกที่ยืดเยื้อมาเป็นเวลาหลายปี พวกเขาเชื่อว่าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) พยายาม
ดำเนินการทุกวิถีทางเพื่อยุติความขัดแย้ง ยุติการใช้ความรุนแรง และพยายามสร้างบรรยากาศความ
ปลอดภัยสมานฉันท์ของสังคมโดยรวม เพื่อให้ประชาชนสามารถหันกลับมาดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันได้
ดังที่เคยเป็นมา แม้จะมีความคิดเห็นและทัศนคติทางการเมืองที่แตกต่างกัน แต่ประชาชนต้องสามารถ
อยู่ร่วมกันได้ตามวิถีทางแห่งประชาธิปไตยของสังคมไทย ดังนั้นสิ่งที่รัฐบาลต้องดำเนินการและเชื่อว่าเป็น
สิ่งที่เกิดผลดีต่อประเทศมากที่สุดนั้นคือการ “สร้างความปลอดภัย” หมายถึง การคลี่คลายความ
ขัดแย้งที่มีการใช้ความรุนแรงเข้ามาเกี่ยวข้อง ด้วยการสร้างความรับรู้และความเข้าใจถึงสาเหตุและ
ผลกระทบ การสำนึกรับผิดชอบและการฟื้นคืนความสัมพันธ์ การหาข้อตกลงใหม่ในกฎเกณฑ์ของการอยู่
ร่วมกันในสังคมเดียวกัน และประชาชนในชาติที่มีความคิด ความเชื่อแตกต่างกันจนแบ่งกันเป็น

ฝักฝ่าย ผู้สนับสนุนยังมองด้วยว่าการปฏิรูปและกลไกของรัฐต้องสามารถรองรับการขับเคลื่อนสังคมที่อยู่ในระยะของการแปรเปลี่ยนความขัดแย้งไปสู่การสร้างสังคม ทั้งนี้ วิธีการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวต้องอาศัยการดำเนินงานในลักษณะของการสร้างความเข้าใจภายใต้บริบทของความขัดแย้ง คือ ความไว้วางใจและการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการหาข้อตกลงร่วมกันในการแสวงหาทางออกจากความขัดแย้งให้เป็นไปตามครรลองของระบอบประชาธิปไตยและสันติวิธี ได้มีการติดตามตรวจสอบให้การดำเนินการนั้นต่อเนื่องและสอดคล้องกับสภาพสังคมเพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างยั่งยืนเพื่อการเปลี่ยนมีให้ความขัดแย้งทางการเมืองนำไปสู่การเผชิญหน้าที่รุนแรง เพราะฉะนั้นต้องอาศัยกลไกที่มีอำนาจหน้าที่ สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในการคลี่คลายความขัดแย้งเพื่อให้ฝ่ายต่าง ๆ สามารถหาข้อยุติร่วมกันได้ ส่วนการดำเนินกิจกรรมร่วมกับศูนย์ปรองดองสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูป มีการเสริมสร้างบรรยากาศปรองดองสมานฉันท์เพื่อยุติความขัดแย้งตามแนวทาง Roadmap

“...จะเห็นได้ว่าการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง เสริมสร้างความรัก ความสามัคคี ความปรองดองสมานฉันท์และคืนความสุขให้แก่คนในชาติ...” (มยุรี วงศ์ศรีธนกุล. 2560 : สัมภาษณ์)

ภาพประกอบ 4 กลุ่มที่กำลังใจ คสช.

4.6 สรุปท้ายบท

ในระหว่างปี 2557-2559 คสช. ได้ดำเนินการสร้างความชอบธรรมโดยการแทรกแซงทางการเมืองด้วยการอ้างเหตุการณ์ความรุนแรงว่าเป็นช่วงที่ประเทศจะเข้าใกล้สภาวะสงครามกลางเมือง และระบุว่า การเข้ามาควบคุมสถานการณ์ของ คสช. เป็นการเข้ามายุติความรุนแรง และคืนความสุขให้ประชาชนคนไทยทั้งชาติ รวมทั้งแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนเร่งด่วนเฉพาะหน้าเป็นการชั่วคราว คสช. ได้การดำเนินนโยบายภายใต้แนวคิด “ปฏิรูปประเทศไทย”

อย่างไรก็ตาม ท่ามกลางการดำเนินการสร้างความชอบธรรมของ คสช. ฝ่ายที่คัดค้านหรือวิพากษ์วิจารณ์ และฝ่ายที่สนับสนุนการดำเนินงานหรือนโยบายต่างๆ ของ มีมุมมองต่อการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) แตกต่างหลากหลาย อันสะท้อนให้เห็นถึงจุดยืนต่อแนวทางการแก้ไขความขัดแย้งทางการเมือง การเลือกตั้ง และความชอบธรรมของผู้ปกครองที่แตกต่างกัน

อนึ่ง ฝ่ายที่คัดค้านมองว่าการเข้ามาบริหารประเทศของ คสช. มองว่าการใช้วาทกรรมของ คสช. ไม่ได้อยู่บนพื้นฐานของความชอบธรรม เนื่องจาก คสช. เป็นคู่ขัดแย้ง และแนวทางที่อ้างอิงก็มีลักษณะที่เชื่อมโยงเหตุผลเรื่องการควบคุมอำนาจการปกครองประเทศ เพื่อให้สถานการณ์ทางการเมืองกลับเข้าสู่สภาวะปกติให้ประชาชนในชาติเกิดความรัก ความสามัคคี และมีประสิทธิภาพในการใช้อำนาจทางการเมือง ทั้งนี้ ฝ่ายที่สนับสนุนกลับมองว่า คสช. ไม่ได้เข้ามาเพื่อต้องการอำนาจหรือผลประโยชน์ เพียงต้องการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง และขจัดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน เท่านั้น

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง กระบวนการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ระหว่าง พ.ศ. 2557-2559 มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อวิเคราะห์กระบวนการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ผ่านการอ้างอิงแนวคิด “ปฏิรูปประเทศไทย” ระหว่าง พ.ศ. 2557-2559
2. เพื่อศึกษาและอธิบายมุมมองของกลุ่มที่คัดค้านและสนับสนุน คสช. ต่อกระบวนการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ผ่านการอ้างอิงแนวคิด “ปฏิรูปประเทศไทย” ระหว่าง พ.ศ. 2557-2559

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการศึกษาจากเอกสาร (Documentary Study) แดงการณั ประภาศ คำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ คำปราศรัย ปาฐกถา เป็นต้น รวมถึงข้อมูลจากเอกสารทุติยภูมิ ได้แก่ เอกสาร ทางวิชาการ และหนังสือพิมพ์ ในช่วง พ.ศ. 2557-2559 ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับการดำเนินการสร้างความชอบธรรมของ คสช. ในลักษณะต่างๆ โดยเฉพาะการอ้างอิงแนวคิดปฏิรูปประเทศไทย และการเคลื่อนไหวสนับสนุน คัดค้านการดำเนินการดังกล่าว นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยผู้ให้ข้อมูลหลักแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่กลุ่มแรกคือกลุ่มคนที่เคยใช้วิธีการในเชิงสัญลักษณ์เพื่อแสดงความไม่เห็นด้วยกับการรัฐประหารและแนวทางหรือนโยบายของ คสช. ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มนักกิจกรรมจากกลุ่มประชาธิปไตยใหม่ และกลุ่มพลเมืองโต้กลับ จำนวน 6 คน และกลุ่มนักวิชาการที่เคยแสดงความไม่เห็นด้วยกับการรัฐประหาร และต่อต้านแนวทางดำเนินการของ คสช. โดยการแสดงออกในเชิงสัญลักษณ์ จำนวน 1 คน สำหรับกลุ่มที่สองของผู้ให้ข้อมูลคือกลุ่มผู้ที่ให้การสนับสนุนในการทำรัฐประหารและสนับสนุนแนวทางหรือนโยบายของ คสช. จำนวน 7 คน

5.1 สรุปผลการวิจัย

ความชอบธรรมทางการเมืองของ คสช. มีพื้นฐานที่มาจาก การสร้างความเชื่อมั่นของประชาชนต่อผู้ปกครอง โดยเฉพาะในระบอบประชาธิปไตย ภายใต้บริบทที่ผู้ปกครองไม่ได้เข้ามาบริหารประเทศอย่างถูกต้องตามกฎหมายหรือเข้ามาตามกติกาสูงสุดของการใช้อำนาจผ่านการ

เลือกตั้ง ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มนักกิจกรรม และกลุ่มนักวิชาการ ที่ได้ให้ข้อมูลว่า คสช. ไม่มีความชอบธรรมตามวิถีทางประชาธิปไตย ผ่านการเลือกตั้งตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ และไม่ได้มาจากประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย

ทั้งนี้ คสช. ได้ดำเนินการสร้างความชอบธรรมโดยการแทรกแซงทางการเมืองด้วยการอ้างเหตุการณ์ความรุนแรง โดยระบุว่า การเข้ามาควบคุมสถานการณ์ของ คสช. เป็นการเข้ามายุติความรุนแรงและคืนความสุขให้ประชาชนคนไทยทั้งชาติ การเคลื่อนไหวของกลุ่มคนที่ไม่เห็นด้วยกับแนวทางของ คสช. ภายใต้แนวทางดังกล่าว คสช. ได้ใช้วิธีการออกกฎหมาย การปราบปราม และการสกัดการเคลื่อนไหวทางการเมือง รวมไปถึงการเรียกรายงานตัวหรือ “ปรับทัศนคติ” การดำเนินคดีทางการเมือง ทั้งนี้ คสช. การดำเนินนโยบายภายใต้แนวคิด “ปฏิรูปประเทศไทย”

เมื่อพิจารณาในรายละเอียดผู้วิจัย พบว่าในการ “ปฏิรูปประเทศไทย” คสช. คำนึงถึงประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ การสร้างความเชื่อว่าการใช้อำนาจของตนชอบด้วยกฎหมาย การบริหารราชการที่มีประสิทธิภาพโดยอาศัยการปฏิรูปทั้งโครงสร้าง และการกล่าวอ้างความจำเป็น โดยในประเด็นแรกและประเด็นสุดท้ายนั้น ไม่ได้มีความชอบธรรมตามกฎหมาย เนื่องจากการที่ คสช. เป็นรัฐบาลที่ไม่ได้มาจากประชาชนตามระบอบประชาธิปไตย ดังนั้น คสช. ยังสร้างความชอบธรรมใหม่ภายใต้กรอบของกฎหมาย ที่ คสช. เป็นผู้ออกหรือผลักดันรวมทั้งการกล่าวอ้าง “ความจำเป็น” ในการผลักดันให้ประเทศก้าวพ้นจากความขัดแย้ง

ในประเด็นเรื่องการบริหารราชการแผ่นดินนั้น ถือเป็นภารกิจที่สำคัญของรัฐบาลในฐานะผู้ใช้อำนาจฝ่ายบริหารเพื่อสร้างความสงบเรียบร้อยให้แก่สังคม ในประเด็นนี้ คสช. ตระหนักว่าการสร้างผลงานการบริหารราชการแผ่นดินให้เป็นที่ประจักษ์ จะนำมาสู่ความนิยมและศรัทธาของประชาชน คสช. จึงตอบสนองประเด็นนี้โดยการเริ่มต้นปฏิรูปในเชิงโครงสร้าง ปฏิรูปการบริหารราชการ การสร้างอัตลักษณ์และการขับเคลื่อนประเทศ ผ่านกลไก “ปฏิรูป” รวมไปถึงการปกป้องและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์

อนึ่ง คสช. ได้ดำเนินการ “ปฏิรูปประเทศไทย” ผ่านนโยบาย กิจกรรม และช่องทางต่างๆ ดังนี้

- 1.) **การใช้ช่องทางสื่อสารสาธารณะ** ในการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร รวมถึงการดำเนินงาน การประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางสื่อสารสาธารณะ อีกทั้ง คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้ทำการควบคุมสื่อไว้ทุกช่องทาง โดยรายการโทรทัศน์ การนำเสนอข่าวของช่องทีวีต่างๆ คสช. ต้องเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในการประชาสัมพันธ์ผ่านรายการที่เกี่ยวข้องกับ คสช. ได้แก่

- 1.1 **รายการเดินหน้าประเทศไทย** รายการโทรทัศน์เดินหน้าประเทศไทยถือเป็นช่องทางในการเผยแพร่ว่าททรมที่รัฐเป็นผู้ผลิตขึ้นเพื่อถ่ายทอดอุดมการณ์หรือความคิดต่าง ๆ ไปยังผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง รัฐในฐานะสถาบันที่มีอำนาจทางสังคมเป็นผู้ผลิตและกำหนดวาทกรรม กำหนดวัตถุประสงค์ของรายการ คือ เพื่อนำเสนอความก้าวหน้าของรัฐบาลในด้านต่าง ๆ

1.2 รายการคืนความสุขให้คนในชาติ ซึ่งเริ่มจากการสื่อสารถึงสาเหตุที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ต้องกระทำการรัฐประหารยึดอำนาจ และการดำเนินการบริหารราชการแผ่นดินของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ตลอดจนนโยบายต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในการพัฒนาประเทศ คณะรักษาความสงบแห่งชาติ นำโดยพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ จึงได้จัดรายการ “คืนความสุขให้คนในชาติ” เพื่อสื่อสารให้ประชาชนได้รับรู้ถึงเหตุของการรัฐประหาร การบริหารราชการแผ่นดิน รายงานผลการปฏิบัติงาน การแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ตลอดจนการประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้ประชาชนได้รับทราบ

2.) การใช้กลไกด้านการศึกษา นอกเหนือจากการกำหนดแนวทางการพัฒนา หนึ่งในปฏิบัติการของรัฐบาล คสช. ที่ถือว่าได้รับความสนใจและวิพากษ์วิจารณ์เป็นอย่างมากหลังรัฐประหาร 2557 และสอดคล้องกับแนวนโยบายโดยเฉพาะด้านสังคมจิตวิทยาและการศึกษาคือการรณรงค์ค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ

3.) การใช้กลไกด้านกฎหมาย คสช. มองว่าการใช้ “กฎหมาย” และ “กระบวนการยุติธรรม” ในฐานะเครื่องมือทางการเมืองว่า เมื่อประชาชนจำนวนหนึ่งที่ไม่เห็นชอบต่อการรัฐประหารและการบริหารประเทศของ คสช. กลายมาเป็นศัตรูของชาติ จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่ คสช. จะต้องใช้อำนาจจัดการกับบุคคลเหล่านี้

4.) การสร้างกลไก “ปรองดอง สมานฉันท์” คสช. ได้สร้างความชอบธรรมของแนวคิดปฏิรูปประเทศไทย โดยอธิบายว่าความขัดแย้งทางการเมืองที่นำไปสู่การเผชิญหน้าที่รุนแรงนั้น เกิดจากการที่สังคมไทยขาดกลไกที่มีอำนาจหน้าที่และประสิทธิภาพในการจัดการกับความขัดแย้งให้ฝ่ายต่าง ๆ สามารถมาหาข้อยุติร่วมกันได้ รัฐบาลจึงต้องสร้างความปรองดอง

5.) การใช้กลไกทางวัฒนธรรม คสช. ปฏิรูปในเชิงโครงสร้าง ปฏิรูปการบริหารราชการ และการสร้างอัตลักษณ์ ประเพณี ความเป็นไทย โดยมีการจัดกิจกรรม “ไออุ่นรัก คลายความหนาว” ที่ให้ประชาชนแต่งกายด้วยชุดไทยย้อนยุคและผ้าไทยเข้าร่วมในงาน เป็นต้น

นอกจากนี้ คสช. ได้ดำเนินการสร้างความชอบธรรมภายใต้แนวคิด “ปฏิรูปประเทศไทย” ในอีก 2 ทิศทางหลักๆ ได้แก่

1. การสร้างเหตุผลภายใต้การสร้างความคิด ความเชื่อ ผ่านแนวคิด “สร้างคนดีในระบอบการเมือง” เพราะเชื่อว่าในระบอบการเมืองในช่วงที่ผ่านมา มีแต่การทุจริตคอร์รัปชัน และนำไปสู่การรณรงค์หรือจัดกิจกรรมภายใต้คำที่ว่า “โตไปไม่โกง” รวมทั้งแนวคิด “ค่านิยม 12 ประการ” ที่ชี้ให้เห็นถึงการกำหนดกรอบ จริยธรรมในการดำรงชีวิตของพลเมือง

2. การสร้างวาทกรรมเป็นเหตุผลรองรับในการปกครองประเทศ กล่าวคือการเชื่อมโยงสถานการณ์ทางการเมืองที่เกิดความขัดแย้งเข้ากับวาทกรรม เช่น วาทกรรมปรองดอง เป็นต้น

มุมมองของฝ่ายที่คัดค้าน คสช. ต่อกระบวนการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองของ คสช.

กลุ่มคนที่คัดค้านหรือวิพากษ์วิจารณ์มีแนวโน้มจะมองว่าการใช้วาทกรรมปฏิรูปประเทศไทย เป็นเพียงเครื่องมือสร้างความชอบธรรมให้กับ คสช. รวมทั้งวิพากษ์กลไกต่างๆที่ คสช. ใช้ในการสร้างความชอบธรรม ได้แก่

(1) ฝ่ายที่คัดค้านฯ มองว่า ค่านิยม 12 ประการ เป็นการปลูกฝังจิตสำนึกให้เกิดคุณธรรม จริยธรรม สร้างคนดีในชาติ ซึ่งไม่ได้นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงหรือการปฏิรูปที่แท้จริงดังนโยบายที่ประชาสัมพันธไว้ หลักการค่านิยมพื้นฐานเช่นนี้ ขัดต่อสถานการณ์ชาติที่ค่านิยมเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย และรัฐบาลไม่มีหน้าที่ไปกำหนด

(2) พวกเขา มองว่า การใช้สื่อประชาสัมพันธ์เพื่ออธิบายถึงความจำเป็นในการเข้ามาบริหารประเทศ โดยกล่าวอ้างถึงภาพความขัดแย้งในอดีตและเน้นย้ำเรื่องการสร้างความสงบไม่ได้ นำสู่การปฏิรูป เนื่องจากการบริหารประเทศไม่มีประสิทธิภาพ

(3) พวกเขาตั้งข้อสังเกตว่า การอ้างวิกฤตชาติเพื่อใช้กลไกสนับสนุนการสืบทอดอำนาจ และกลไกกำกับควบคุมและปราบปราม เช่นการออกประกาศและคำสั่ง จำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชน สื่อมวลชน และนักวิชาการ กลับกลายเป็นวิกฤตของชาติ

(4) พวกเขาให้ความเห็นว่า การใช้สิ่งที่เรียกว่า “กฎหมาย” ของ คสช. เป็นเครื่องมือทางการเมืองที่ ขาดความชอบธรรมทางประชาธิปไตย และละเมิดสิทธิมนุษยชน

มุมมองของฝ่ายที่สนับสนุน คสช. ต่อกระบวนการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองของ คสช.

กลุ่มคนที่สนับสนุน คสช. รับรู้และเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิรูปประเทศไทยภายใต้การบริหารและการดำเนินงานของ คสช. ว่าเป็นเรื่องจำเป็น กล่าวคือรัฐบาลจะต้องปฏิบัติหน้าที่ตามปกติภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ใช้อำนาจตามมาตรา 44 เท่าที่จำเป็นเร่งด่วนเพื่อรักษาความมั่นคงและความสงบเรียบร้อยของประเทศ หรือเพื่อประโยชน์ในการปฏิรูปและแก้ปัญหาของประเทศซึ่งไม่อาจใช้มาตรการปกติได้ ทั้งนี้ การเริ่มต้นใหม่ก่อนที่ประเทศจะมีความพร้อมในการเลือกตั้ง อนึ่ง ผู้ที่สนับสนุนการเข้ามาบริหารประเทศของ คสช. มีมุมมองว่าต้อง “ปฏิรูปประเทศไทย” เพื่อแก้ไขปัญหาซึ่งประเทศประสบมาอย่างยาวนาน ได้แก่ นักการเมืองทุจริต การคอร์รัปชัน และการแบ่งแยกทางความคิด ส่วน “การปฏิรูปก่อนการเลือกตั้ง” ก็เป็นเรื่องจำเป็นเนื่องจากเป็นเงื่อนไขให้การดำเนินนโยบายต่าง ๆ ปราศจากการทุจริตคอร์รัปชัน ส่วนในเรื่องของวาทกรรมการ “ปรับทัศนคติ” นั้น พวกเขา

เขาเห็นว่า ไม่ถือว่าเป็นการใช้อำนาจพิเศษเปียดเบียนเสรีภาพ ขณะที่ “การสร้างความปลอดภัย” เป็นเรื่องที่ คสช. “เดินมาถูกทาง” และได้พยายามดำเนินการทุกวิถีทางเพื่อยุติความขัดแย้ง และยุติการใช้ความรุนแรง

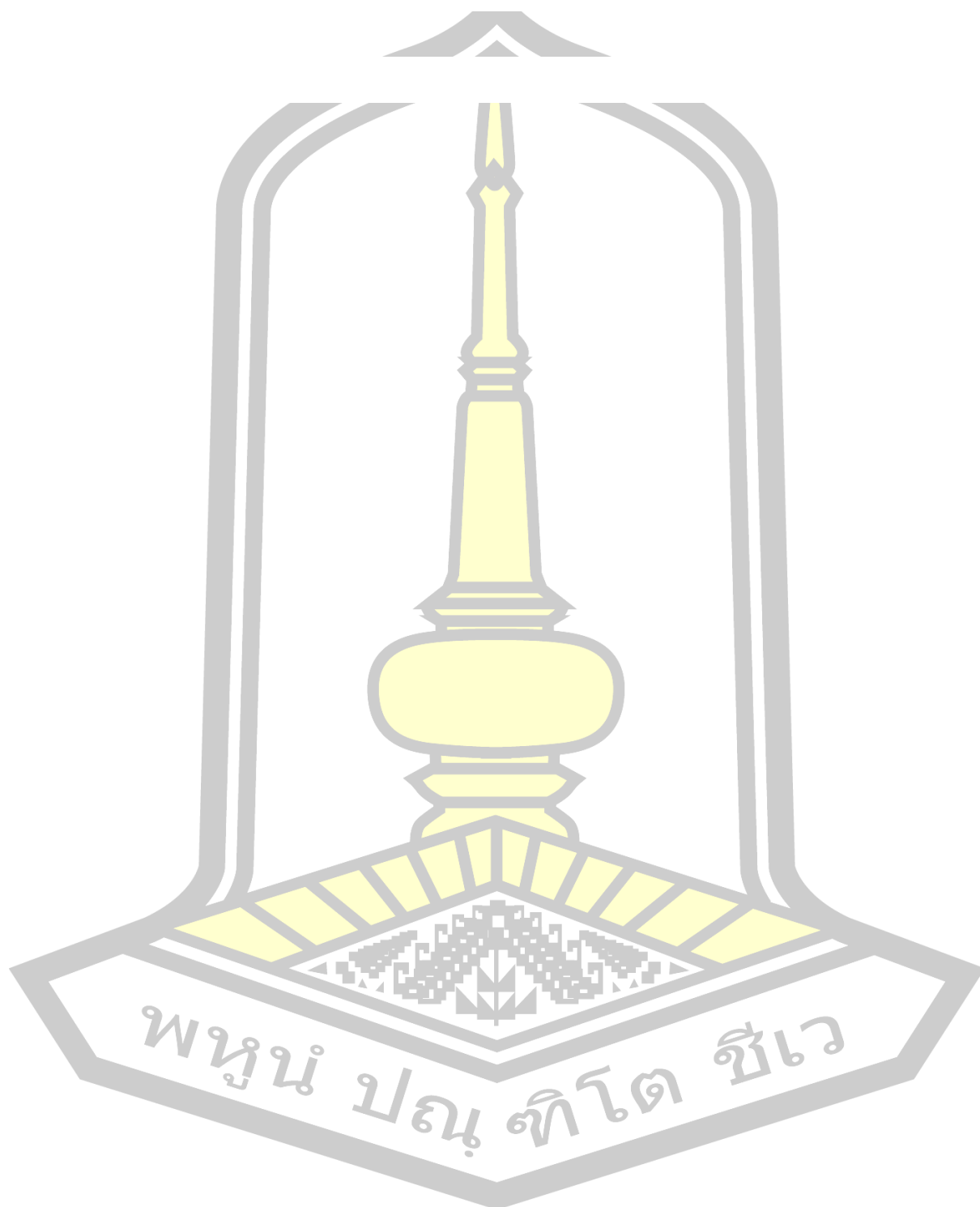
5.2 อภิปรายผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “กระบวนการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ระหว่าง พ.ศ. 2557-2559” สามารถเทียบเคียงได้กับงานของ ไทใหญ่ เตมียี (2554) ที่ชี้ให้เห็นถึงองค์ประกอบสำคัญหลักๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความชอบธรรมของคณะรัฐประหารในประเทศไทย ได้แก่ การสร้างเหตุผลหรือเงื่อนไขทางการเมืองรองรับต่อการกระทำและการใช้อำนาจของตนเอง และการอาศัยบริบทของสถานการณ์สมัยใหม่ที่อยู่ภายใต้บริบทของโลกาภิวัตน์ ส่วนงานของ ทศนะ คล่องวิจักขณ์ (2549) ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับ การปฏิรูปการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขกับนโยบายความชอบธรรมทางการเมือง โดยชี้ให้เห็นว่าความชอบธรรมทางการเมืองนั้นจะเกิดขึ้นได้ต้องผ่านการยอมรับหรือยินยอม (consent) จากประชาชนส่วนใหญ่ และการสร้างความยินยอมหรือความชอบธรรมทางการเมือง ทั้งนี้ งานวิจัยทั้งสองชิ้นดังกล่าวนี้ มีนัยแตกต่างจากงานศึกษาของผู้วิจัย คือ การใช้เครื่องมือและกลไกรูปแบบต่างๆ ในการสร้างความชอบธรรมมีความแตกต่างกัน อาทิ การใช้กฎหมายจำนวนมาก ซึ่งรวมถึงการใช้อำนาจเด็ดขาดของหัวหน้า คสช. และ คสช. ในการออกกฎหมาย การใช้กองทัพเป็นกลไกขับเคลื่อนกระบวนการยุติธรรม การอ้างเป้าหมายในการปฏิรูปการเมืองโดยใช้กลไกราชการ การอาศัยบทบาทปัญญาชนนักกฎหมาย ไปจนถึงการใช้กลไกทางอุดมการณ์ เช่น การเผยแพร่คำนิยาม 12 ประการ และวาทกรรม “ปลอดภัย” นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังพบว่า กลุ่มที่ไม่เห็นด้วยกับการเข้ามาบริหารประเทศของ คสช. ตามแนวทางการปฏิรูปประเทศไทย เป็นเพียงกลไกสร้างความชอบธรรมที่ขัดต่อหลักการพื้นฐานทางประชาธิปไตย ขัดต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป และไม่ได้นำไปสู่การปฏิรูปที่แท้จริง ส่วนฝ่ายที่สนับสนุน มองว่า การปฏิรูปประเทศไทยเป็นเรื่องจำเป็น และเป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ในการแก้ไขปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน

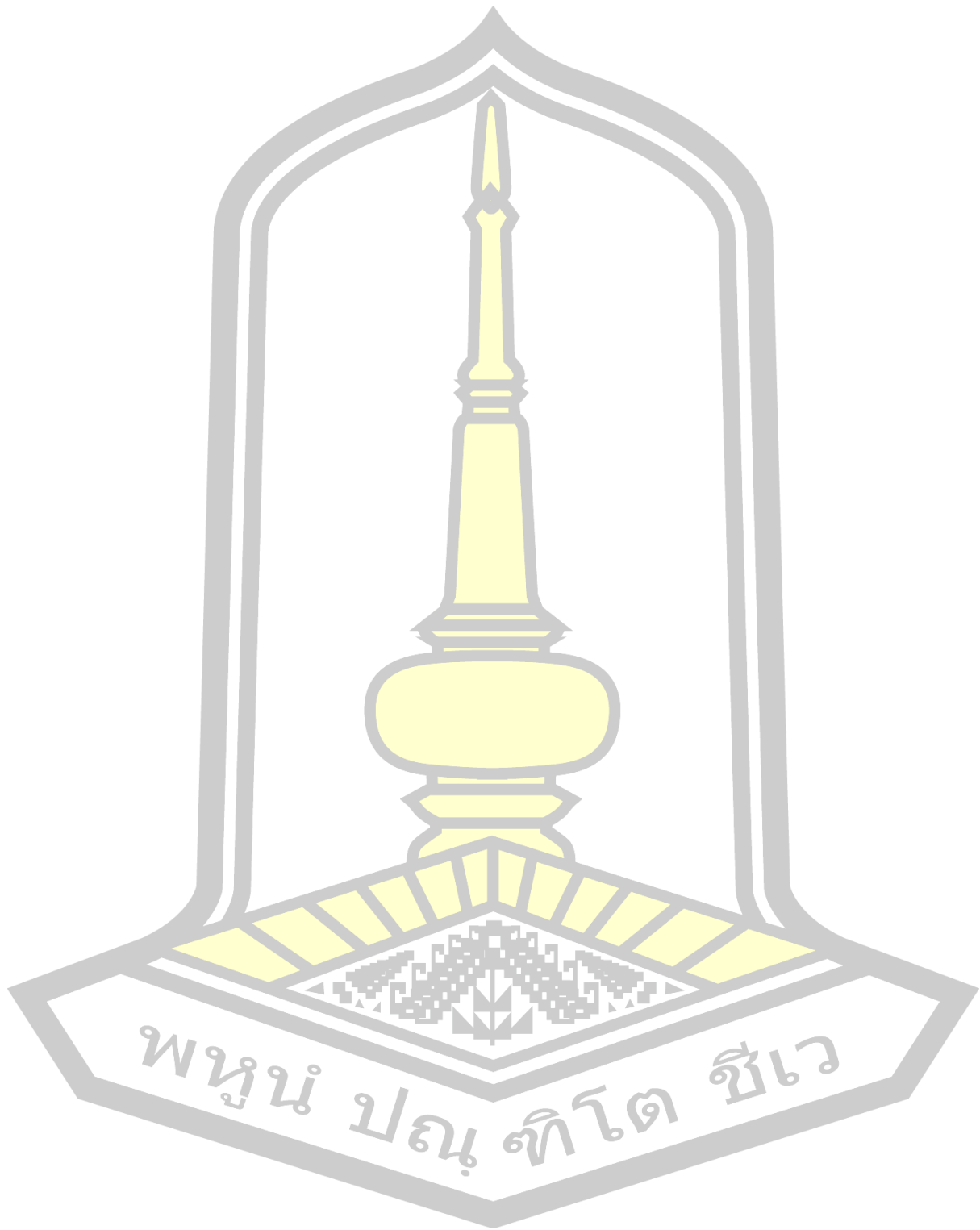
5.3 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ผู้สนใจอาจศึกษาเกี่ยวกับมุมมองของฝ่ายที่สนับสนุนและต่อต้าน คสช. ผ่านรายการเดินหน้าประเทศไทย

2. ผู้สนใจอาจศึกษาเกี่ยวกับการสร้างวาทกรรมทางการเมืองของคณะรักษาความสงบ
แห่งชาติ (คสช.)

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรพินธุ์ พัวพันสวัสดิ์. (2558). *แนวคิดทางการเมืองเรื่องการขัดแย้งต่อต้าน*. [ออนไลน์].
ได้จาก: <http://prachatai.com/journal/2015/02/57955> [สืบค้นเมื่อวันที่ 21 เมษายน 2559].
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2557). *เดินทางประเทศไทยกับการสร้างค่านิยม 12 ประการ*. [ออนไลน์].
ได้จาก: <http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=37848&Key=hotnew> [สืบค้นเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2561].
- กลุ่มยุทธศาสตร์และแผนการประชาสัมพันธ์ สำนักโฆษก สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (2557). *ศูนย์ปรองดองสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูป*. [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.thaigov.go.th/index.php/th/government-th1/item/88429-88429> [สืบค้นเมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2559].
- กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา. (2559). *Thailand 4.0 โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่งคั่ง มั่นคง และยั่งยืน*. [ออนไลน์].
ได้จาก: <http://www.libarts.up.ac.th/v2/img/Thailand-4.0.pdf> [สืบค้นเมื่อวันที่ 8 เมษายน 2561].
- กานต์ กานต์พรรณพงศ์. (2554). *การสร้างความปลอดภัยทางการเมืองต่อการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (25 พฤษภาคม - 2 ธันวาคม 2551) และกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (12 มีนาคม - 20 พฤษภาคม 2553) ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- คมชัดลึก. (2557). *คสช.จัดกิจกรรมสร้างความปรองดอง*. [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.komchadluek.net/news/politic/185679> [สืบค้นเมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2559].
- คมชัดลึก. (2557). *ประมวลประกาศ-คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.)*. [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.komchadluek.net/news/politic/185178> [สืบค้นเมื่อวันที่ 8 เมษายน 2561].
- จักรกริช สังขมณี. (2554). *ย้อนคิดว่าด้วยชีวิตทางการเมืองของชาวบ้าน: การเมืองในชนบทที่มากกว่าการเลือกตั้งและขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม*. *วารสารสังคมวิทยา มานุษยวิทยา*, 30(20), 48-75.

- จันจิรา สมบัติพูนศิริ. (2558). *บทความแปล: นักเคลื่อนไหวสันติวิธี และการต่อสู้เพื่อประชาธิปไตยในประเทศไทย*. [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://prachatai.com/journal/2015/12/62967> [สืบค้นเมื่อวันที่ 2 มกราคม 2559].
- ชนิดา ชิตบัณทิตย์. (2547). *โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ: การสถาปนาพระราชอำนาจนำ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยมหิดล สาขาวิชามานุษยวิทยา คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชลธิชา แจ้งเร็ว. (25 มกราคม 2561). *สัมภาษณ์*. นักกิจกรรมกลุ่มฟื้นฟูประชาธิปไตย. ที่วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. (2554). *วาทกรรมการพัฒนา*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: วิชาษา.
- ทัศน์ะ คล่องวิจักษ์. (2549). *การปฏิรูปการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขกับนโยบายความชอบธรรมทางการเมือง*. [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.cdn.learners.in.th/assets/media/files/000/231/.../original/legitimacy.doc?> [สืบค้นเมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2558].
- ทัศนาวลัย ยืนยงนาโสก. (8 กรกฎาคม 2560). *สัมภาษณ์*. พนักงานสืบสวนสอบสวน. ที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดมุกดาหาร ถนนวงศ์คำพา ตำบลมุกดาหาร อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร.
- ไทยพับลิก้า. (2557). *จับเท็จ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา*. [ออนไลน์]. ได้จาก: <https://thaipublica.org/jabted/block-socialmedia-ncpo/> [สืบค้นเมื่อวันที่ 8 มิถุนายน 2561].
- ไทยรัฐ. (2557). *ย้อนรอย ‘รัฐประหาร 49’ Vs ‘57’ แตกต่าง?*. [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.thairath.co.th/content/426245> [สืบค้นเมื่อวันที่ 22 มิถุนายน 2559].
- ธเนศ วงศ์ยานนาวา. (2547). *แนวคิดเรื่องความชอบธรรม*. นนทบุรี: สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข.
- นครินทร์ เมฆไตรรัตน์. (2547). *ความชอบธรรมทางการเมือง*. *เนชั่นสุดสัปดาห์*, 629(12), 29-30.
- นรนิติ เศรษฐบุตร. (2550). *รัฐธรรมนูญกับการเมืองไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นัยนา วงศ์สา คำ. (2559). *ภาษากับอุดมการณ์การศึกษาในรายการโทรทัศน์ “เดินหน้าประเทศไทย”*. *วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี*, 12(2), 15-37.
- นิตี เอียวศรีวงศ์. (2561). *ประชาธิปไตยแบบโฮเอน*. [ออนไลน์]. ได้จาก: https://www.matichon.co.th/columnists/news_888991 [สืบค้นเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2561].
- นิตี เอียวศรีวงศ์. (2557). *ไม่ได้เป็นนายกฯ เสียที*. [ออนไลน์]. ได้จาก: http://matichon.co.th/news_detail.php?newsid=1414418054 [สืบค้นเมื่อวันที่ 27 เมษายน 2559].

- นิตี เอียวศรีวงศ์. (2559). *คติความชอบธรรมทางการเมือง*. [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.matichon.co.th/news/102014> [สืบค้นเมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม 2559].
- ประชาไท. (2557). *คสช. แกล้งผลการดำเนินงานในรอบ 2 เดือน*. [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://prachatai.com/journal/2014/07/54783> [สืบค้นเมื่อวันที่ 2 มกราคม 2559].
- ประชาไท. (2557). *นร.ม.5 กลุ่มด้านค่านิยม 12 ประการ เผยทหารโทรถามหาที่ ร.ร.-วอน คสช. เลิกระวางคนคิดต่าง*. [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://prachatai.com/journal/2014/10/56142> [สืบค้นเมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม 2559].
- ปิยบุตร แสงกนกกุล. (10 กุมภาพันธ์ 2561). *สัมภาษณ์*. ว่าที่เลขาธิการพรรคอนาคตใหม่. ที่คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม. (20 กุมภาพันธ์ 2561). *สัมภาษณ์*. อดีตประธานสหภาพแรงงานโทรอัมพ์. ที่คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พนารัช ปรีดากรณ์. (2552). เศรษฐกิจพอเพียง: การเปิดพื้นที่โดยการวิเคราะห์วาทกรรม. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย*, 29(3), 219-223.
- พาขวัญ พิณจิกรัตน์. (2559) *นักศึกษาด้านรัฐประหาร 57: LLTD-ดาวดิน*. [ออนไลน์]. ได้จาก: <https://prachatai.com/journal/2015/10/62135> [สืบค้นเมื่อวันที่ 8 เมษายน 2561].
- พิชิต ลิขิตกิจสมบูรณ์. (2558). *บทเรียน 22 พ.ค. 57 (1) รัฐประหารเพื่ออะไร?*. [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://prachatai.com/journal/2015/01/57538> [สืบค้นเมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2558].
- มงคล สงปร่างค์. (2551). *ความชอบธรรมทางการเมืองของระบอบทักษิณ*. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- มติชน. (2559). *'ไก่อู' เผย เตรียมปรับรายการเดินหน้าประเทศไทย เพิ่มพิธีกรคู่ ถก มติกรรม*. [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.matichon.co.th/news/131420> [สืบค้นเมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2559].
- มติชน. (2559). *คณาจารย์นิติศาสตร์ มช. แกล้ง ชี้ คำสั่ง คสช. ฉบับวันที่ 13/2559 ขาดความชอบธรรม*. [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.matichon.co.th/news/100839> [สืบค้นเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2559].
- มยุรี วงศ์ศรีธนกุล. (13 พฤศจิกายน 2560). *สัมภาษณ์*. พนักงานการเลือกตั้ง. ที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดมุกดาหาร ถนนวงศ์คำพา ตำบลมุกดาหาร อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร.

- ยุทธนา ดาศรี. (10 มีนาคม 2561). *สัมภาษณ์*. กลุ่มประชาธิปไตยใหม่. ที่คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- รัฐบาลไทย. (2557). *คสช. กำหนด 12 ค่านิยมหลักของคนไทย เพื่อสร้างสรรค์ประเทศไทยให้เข้มแข็ง*. [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.thaigov.go.th/index.php/th/news1/item/84708-id84708> [สืบค้นเมื่อวันที่ 4 เมษายน 2559].
- วันส ปิยะกุลชัยเดช. (2548). *ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดการครองความเป็นใหญ่และอุดมการณ์ของกรั้มซี*. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ว้อยซ์ทีวี. (2559). *ปชช.ขอใช้ ม.44 โยกย้าย ขรก.-นักการเมือง'อย่างเป็นทางการ*. [ออนไลน์]. ได้จาก: <https://www.voicetv.co.th/read/309885> [สืบค้นเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2561].
- วอล์คเกอร์, แอนดรู. (2555). *ธรรมนูญแห่งชนบท*. (จักรกริช สังขมณี, ผู้แปล). ใน ประจักษ์ ก้องกีรติ (บรรณาธิการ). *การเมืองว่าด้วยการเลือกตั้ง: วาทกรรม อำนาจ และพลวัตชนบทไทย*. (หน้า 79-123). นนทบุรี: ฟาเดียวกัน.
- วัชรพล พุทธิรักษา. (2551). *แนวความคิดการครองอำนาจนำ (Hegemony) ของกรั้มซี (Gramsci): บททดลองเสนอในการอธิบายปรากฏการณ์ทางการเมืองไทย*. [ออนไลน์]. ได้จาก: <https://goo.gl/JMJtb6> [สืบค้นเมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2560].
- ศุภกิจ แดงขาว. (2557). *นวัตกรรมการสื่อสารแนวคิดค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาวารสารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสื่อสารมวลชน คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศูนย์ข้อมูลกฎหมายและเสรีภาพ. (2559). *ผู้ถูกดำเนินคดี 112 ในรูปแบบ "ใหม่ซ้ำเดิม" หลังรัฐประหาร*. [ออนไลน์]. ได้จาก: <https://freedom.ilaw.or.th/112again> [สืบค้นเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2561].
- ศูนย์ข้อมูลอาเซียนของกรุงเทพมหานคร. (2557). *คสช. กับภารกิจเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน*. [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://asean.bangkok.go.th/index.php/2014-02-15-14-12-47/2014-02-15-14-14-13/190-2014-08-31-08-31-00> [สืบค้นเมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2559].
- ศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชน. (2558). *รายงานสถานการณ์สิทธิมนุษยชน หนึ่งปีหลังการรัฐประหาร 2557 กระบวนการยุติธรรมลายพราง ภายใต้ คสช. ลงวันที่ 4 มิถุนายน 2558*. [ออนไลน์]. ได้จาก: https://www.prachatham.com/files/20150604_55707349ea098_f.pdf [สืบค้นเมื่อวันที่ 8 เมษายน 2561].

- ศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชน. (2560). *อภินิหารทาง “กฎหมาย” สถาบันตุลาการกับรัฐประหาร 22 พฤษภาคม 2557: บทวิเคราะห์ 3 ปีรัฐประหารของ คสช. โดย ศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชน*. [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.tlhr2014.com/th/?p=4307> [สืบค้นเมื่อวันที่ 8 เมษายน 2561].
- สมเกียรติ ตั้งนะโม. (2550). *ว่าด้วยความชอบธรรมตักยุดVSความชอบธรรมร่วมสมัย*. [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://v1.midnightuniv.org/midnight2544/0009999565.html> [สืบค้นเมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2558].
- สมบัติ บุญงามอนงค์. (31 มกราคม 2561). *สัมภาษณ์. ตัวแทนพรรคเกรียน. ที่คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2558). *สภาพปฏิรูป : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- สิทธิชัย ญาณสมบัติ. (25 ตุลาคม 2560). *สัมภาษณ์. พนักงานงานมีส่วนร่วม. ที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดมุกดาหาร ถนนวงศ์คำพา ตำบลมุกดาหาร อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร*.
- สิริพรรณ นกสวน สวัสดิ์ และคณะ. (2557). *คำและแนวคิดในประชาธิปไตยสมัยใหม่*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิฟรีดริค แอเบิร์ท.
- สุราชัย ยิ้มประเสริฐ. (2557). *สุราชัย ยิ้มประเสริฐ: 1984 กับการปรับทัศนคติ*. [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://prachatai.com/journal/2014/07/54641> [สืบค้นเมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม 2559].
- สุรัช คมพจน์. (2554). *รัฐสมัยใหม่ ความชอบธรรม และตัวแบบประชาธิปไตยในความคิดของเจอร์เก้น ฮาเบอร์มาส*. [ออนไลน์]. ได้จาก: www.shi.or.th/images/misc/200610191144510.doc [สืบค้นเมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม 2559].
- ใหญ่ เตมีย์. (2544). *การสร้างความชอบธรรมทางการเมืองของคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) ในประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรรษา ศรีสร้อย. (7 พฤษภาคม 2560). *สัมภาษณ์. พนักงานการเลือกตั้ง. ที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดมุกดาหาร ถนนวงศ์คำพา ตำบลมุกดาหาร อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร*.
- อานนท์ นำภา. (14 มีนาคม 2561). *สัมภาษณ์. ทนายความด้านสิทธิมนุษยชน. ที่คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นางสาวปรางทิพย์ มั่นธร
วันเกิด	วันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2532
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 8 หมู่ที่ 11 ตำบลขามเฒ่า อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม รหัสไปรษณีย์ 48000
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ครูศูนย์การเรียนชุมชน
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร บ้านเลขที่ 30 ซอยค่ายลูกเสือ ถนนพิทักษ์พนมเขต ตำบล มุกดาหาร อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร รหัสไปรษณีย์ 49000
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2551 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชุมชนเทศบาล 3 (พินิจพิทยา นุสรณ์) อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม พ.ศ. 2554 ปริญญารัฐศาสตรบัณฑิต (ร.บ.) สาขาวิชาการเมืองการปกครอง วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พ.ศ. 2561 ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต (ร.ม.) สาขาวิชาการเมืองการ ปกครอง วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พูนุ ปณ ทิโต ชีเว